

UZASADNIENIE

Głównym celem podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do nowelizacji ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, było uproszczenie procedur administracyjnych obowiązujących w egzekucji administracyjnej mających pozytywne znaczenie nie tylko dla wierzycieli i organów egzekucyjnych, lecz również dla zobowiązanych.

W toku prac nad projektem ustawy uzyskano informacje od administracyjnych organów egzekucyjnych i wierzycieli należności dochodzonych w trybie administracyjnego postępowania egzekucyjnego o zasadniczych problemach dotyczących stosowania przepisów ustawy. Na podstawie powyższych informacji wyłoniono grupę głównych problemów wynikających z nadmiernie skomplikowanych, nieprzejrzystych procedur, niejasnych przepisów, czy też braku jednoznacznych regulacji. Przy ustalaniu zakresu zmian proponowanych projektem położono główny nacisk na ułatwienia „działania” w ramach postępowania egzekucyjnego zobowiązanemu. W tym zakresie m.in. zmieniono zasady dotyczące rozpatrywania środków zaskarżenia, rozdzielając jednoznacznie kompetencje organu egzekucyjnego i wierzyciela. Ponadto wprowadzono szczególny środek ochrony małżonka zobowiązanego w zakresie egzekucji z majątku wspólnego małżonków, w przypadkach, gdy przepisy odrębne przewidują odpowiedzialność majątkiem wspólnym za należność pieniężną (np. art. 29 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2018 r. poz. 800, z późn. zm.), jak również właściciela rzeczy lub prawa majątkowego obciążonych prawem zastawniczym zabezpieczających należności pieniężne dochodzone w egzekucji administracyjnej.

Projekt ustawy obejmuje głównie zmiany w zakresie przepisów regulujących środki zaskarżenia, egzekucję z majątku wspólnego małżonków, egzekucję z majątku dłużnika rzeczowego, zbieg egzekucji, egzekucję z pieniędzy, egzekucję z ruchomości, egzekucję z rachunków bankowych oraz wykonywanie przez naczelników urzędów skarbowych postanowień o zabezpieczeniu majątkowym wydanych przez prokuratora lub są w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym.

Protokół o stanie majątkowym

Art. 6 § 1e i 1f

Projektowany przepis umożliwia wierzycielowi żądanie od zobowiązanego danych niezbędnych do sporządzenia protokołu o stanie majątkowym pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Wzywając zobowiązanego do złożenia takiego oświadczenia, organ egzekucyjny będzie zobligowany do pouczenia go o grożącej odpowiedzialności. Wprowadzenie przepisu umożliwi wierzycielowi pozyskiwanie informacji o majątku zobowiązanego zarówno przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, jak i w jego trakcie. Dotychczas sporządzenie protokołu o stanie majątkowym było wyłącznym uprawnieniem organu egzekucyjnego. Jednocześnie, aby umożliwić zobowiązanemu działanie w dowolnej wybranej formie wprowadza się możliwość podania danych dotyczących składników majątku i źródeł dochodu zarówno pisemnie, jak i ustnie do protokołu.

Art. 37b

Projektowany przepis precyzuje dotychczasowe rozwiązania dotyczące sporządzenia przez organ egzekucyjny protokołu o stanie majątkowym. Analogicznie do projektowanego art. 6 § 1e ustawy przepis przewiduje odpowiedzialność karną za podanie przez zobowiązanego

nieprawdziwych danych. Jednocześnie w celu ochrony praw zobowiązanego dla organu egzekucyjnego wprowadza się obowiązek pouczenia zobowiązanego o odpowiedzialności karnej grożącej za podanie nieprawdziwych danych. Obowiązująca ustawa reguluje jedynie kwestie dotyczące opłaty za sporządzenie protokołu o stanie majątkowym. Zatem w celu zapewnienia jednolitości działania organów egzekucyjnych konieczne było doprecyzowanie zasad sporządzania protokołu o stanie majątkowym. Jednocześnie umożliwić zobowiązanemu działanie w dowolnej wybranej formie wprowadza się możliwość podania danych dotyczących składników majątku i źródeł dochodu zarówno pisemnie jak i ustnie do protokołu.

Upomnienie

Art. 15 § 1a

Przepis wprowadza nakaz zawarcia w upomnieniu pouczenia dla zobowiązanego o obowiązku zawiadomienia wierzyciela o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby, jak również organu egzekucyjnego. Niezastosowanie się zobowiązanego do wskazanego pouczenia spowoduje, że doręczenie pism w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub siedziby ma skutek prawny. Wprowadzenie takiego rozwiązania ma na celu zapewnienie prawidłowości postępowania egzekucyjnego już od chwili jego wszczęcia. Od momentu doręczenia upomnienia zobowiązanemu będzie on miał świadomość, że w przypadku braku poinformowania wierzyciela bądź organu egzekucyjnego o aktualnym adresie miejsca zamieszkania dokumenty związane z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym będą mu doręczane pod dotychczasowy adres. Brak informacji o zmianie tego adresu mógłby spowodować, że zobowiązany otrzymałby informację o toczącej się wobec niego egzekucji z opóźnieniem.

Art. 15 § 1b

Dodawany przepis wskazuje, że upomnienie nie wymaga podpisu. Obowiązujące przepisy nie regulują kwestii, czy upomnienie powinno być opatrzone podpisem, co rodzi liczne wątpliwości w zakresie jego prawidłowego wystawienia. Praktyka wierzycieli w tym zakresie jest niejednolita. Należy zwrócić uwagę, że upomnienie zawiera jedynie informację o istniejącym i wymagalnym obowiązku. Samo upomnienie tego obowiązku nie nakłada, a jedynie informuje o skierowaniu obowiązku do egzekucji w przypadku bezskutecznego upływu 7-dniowego terminu od dnia jego doręczenia. Z powyższych względów wprowadzenie obowiązku podpisywania upomnienia stanowiłoby niepotrzebne obciążenie pracą pracowników urzędu obsługującego wierzyciela.

Sposób postępowania w przypadku wniesienia skarg lub wniosków po terminie

Art. 17 § 1c

Celem wprowadzenia przepisu jest uporządkowanie i ujednolicenie sposobu postępowania organów egzekucyjnych w przypadku, gdy skarga, wniosek lub inne podanie składane na podstawie ustawy zostanie wniesione po terminie przewidzianym na jego wniesienie. W takim przypadku organ egzekucyjny będzie stwierdzał w drodze postanowienia uchybienie terminu. W obowiązującym stanie prawnym sposób postępowania organów egzekucyjnych nie jest jednolity, zatem wprowadzona regulacja zminimalizuje wątpliwości organów egzekucyjnych w powyższym zakresie.

Zmiana w zakresie organów egzekucyjnych

Art. 19 § 1a

Dodawany przepis umożliwia wykonywanie niektórych czynności egzekucyjnych w ramach postępowania egzekucyjnego przez naczelnika urzędu skarbowego w imieniu innego naczelnika urzędu skarbowego. Naczelnik urzędu skarbowego dokonujący czynności w imieniu innego naczelnika zostanie upoważniony w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Delegowanie określonych zadań upoważnionemu naczelnikowi urzędu skarbowego może spowodować usprawnienie postępowania egzekucyjnego w związku ze specjalizacją w zakresie określonych czynności egzekucyjnych. Wprowadzenie proponowanego rozwiązania spowoduje, że możliwe będzie upoważnienie naczelnika urzędu skarbowego do dokonywania określonych czynności egzekucyjnych w imieniu innego naczelnika niejako „na stałe”. Upoważnienie nie będzie związane z żadnym konkretnym postępowaniem egzekucyjnym. W tym miejscu należy podkreślić, że instytucja rekwizycji jest stosowana w określonym postępowaniu egzekucyjnym. Upoważniony w drodze rozporządzenia organ egzekucyjny będzie mógł dokonywać określonych czynności egzekucyjnych niezależnie od uprawnień organu egzekucyjnego właściwego miejscowo. Zatem wskazane upoważnienie nie będzie w żaden sposób ograniczało uprawnień organu egzekucyjnego prowadzącego postępowanie.

Art. 19 § 1b

Wprowadzana delegacja do wydania rozporządzenia jest konsekwencją regulacji dodawanej w art. 19 § 1a. Biorąc pod uwagę, że właściwość rzeczowa i miejscowa organów egzekucyjnych określona jest w ustawie, wyjątki od zasady dokonywania czynności egzekucyjnych jedynie przez organ właściwy rzeczowo i miejscowo nie mogą być dokonywane dowolnie. Z powyższego względu przyjęto, że upoważnienie naczelnika urzędu skarbowego do wykonywania zadań innego naczelnika będzie się odbywało w drodze rozporządzenia wydawanego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Należy podkreślić, że minister będzie miał możliwość wyznaczenia takiego organu, nie zaś obowiązek.

Art. 19 § 3

Celem uchylecia przepisu jest zapewnienie prawidłowej i jednolitej procedury przesyłania w postępowaniu egzekucyjnym dokumentów elektronicznych. Przewodniczący komisji orzekających I instancji w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, tj. organów określonych w art. 19 § 3 ustawy, prowadzą niewielką liczbę spraw egzekucyjnych w skali roku. Z tego względu nie byłoby celowe przygotowywanie pracochłonnych systemów informatycznych przez wszystkie komisje orzekające w celu zapewnienia możliwości doręczania dokumentów pomiędzy organami egzekucyjnymi z użyciem środków komunikacji elektronicznej.

Należy zauważyć, że przewodniczący organu orzekającego w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, jest uprawniony tylko do stosowania egzekucji z wynagrodzenia za pracę ukaranego, z tytułu orzeczonych wobec niego kar pieniężnych i kosztów postępowania. W latach 2015-2017 komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wystawiły łącznie jedynie 80 tytułów wykonawczych, w tym w 2015 r. - 30, w 2016 r. - 19, w 2017 r. - 31. Należy wskazać, że orzekane koszty lub kary pieniężne są najczęściej płacone dobrowolnie przez obwinionych będących pracownikami jednostek sektora finansów publicznych – nie trzeba wszczynać postępowania egzekucyjnego. W odniesieniu zaś do osób obwinionych spoza sektora finansów publicznych przewodniczący organu orzekającego I instancji w sprawach o naruszenie dyscypliny

finansów publicznych występuje najczęściej w charakterze wierzyciela, przesyłając tytuł wykonawczy do organu egzekucyjnego, jakim jest naczelnik urzędu skarbowego, który następnie prowadzi egzekucję administracyjną. Taki tryb postępowania wynika z faktu, iż w odniesieniu do osób spoza sektora finansów publicznych brak jest bardzo często informacji o aktualnym miejscu zatrudnienia. Ponadto, obwinieni nie będący pracownikami jednostek sektora finansów publicznych często nie mają stałego wynagrodzenia z uwagi na prowadzenie działalności gospodarczej, stąd nie jest możliwe podejmowanie egzekucji z wynagrodzenia za pracę.

Art. 22 § 3

Uchylany przepis reguluje właściwość miejscową organu egzekucyjnego ustaloną w oparciu o miejsce położenia majątku zobowiązanego. Mając na względzie, że właściwość miejscowa organu egzekucyjnego ustalana jest w oparciu o przepisy art. 22 § 2 (miejsce zamieszkania lub siedziby zobowiązanego) i § 2a (siedziba wierzyciela), a organ egzekucyjny ma prawo zwrócić się z wnioskiem o rekwizycję do innego organu egzekucyjnego, w którego właściwości miejscowej położony jest majątek zobowiązanego, utrzymanie przepisu nie jest celowe.

Art. 22 § 3a

Zmiana przepisu ma charakter dostosowawczy w związku z uchYLENIEM § 3 w art. 22.

Art. 22 § 3b

Wprowadzany przepis obliguje organ egzekucyjny do niezwłocznego przekazania sprawy w przypadku podjęcia informacji o zdarzeniu powodującym zmianę właściwości miejscowej organu egzekucyjnego. Przy czym podjęte w postępowaniu czynności pozostają w mocy. Celem wprowadzenia przepisu jest zobligowanie organu egzekucyjnego prowadzącego postępowanie do jak najszybszego przekazania sprawy właściwemu organowi egzekucyjnemu, jeżeli nastąpi zdarzenie powodujące zmianę właściwości miejscowej. Biorąc pod uwagę, że organy administracji są zobligowane do przestrzegania właściwości, z urzędu, przekazanie sprawy w przypadku zmiany właściwości miejscowej powinno następować niezwłocznie. Jednocześnie brak jest uzasadnienia dla powtarzania czynności egzekucyjnych, procesowych i materialno-technicznych przez organ egzekucyjny, który przejmuje prowadzenie postępowania egzekucyjnego. Ponowne podejmowanie tych samych czynności przez kolejny organ egzekucyjny generowałoby tylko kolejne koszty egzekucyjne, w tym wydatki egzekucyjne.

Zwierzchni nadzór nad egzekucją niepieniężną

Art. 25 § 1 i 1a

W egzekucji należności pieniężnych kompetencje w zakresie zwierzchniego nadzoru posiada minister właściwy do spraw finansów publicznych, zgodnie z obowiązującym art. 25 § 1 ustawy. W ustawie nie uregulowano zwierzchniego nadzoru nad przestrzeganiem przez wierzycieli i organy egzekucyjne przepisów ustawy w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym. Jedynie w § 2 określone są kompetencje właściwych ministrów, centralnych organów administracji rządowej oraz innych centralnych organów administracji publicznej, a także organów sprawujących nadzór nad jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie nadzoru i kontroli przestrzegania przepisów ustawy przez wierzycieli i organy egzekucyjne w toku czynności egzekucyjnych w egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym.

Zmiana art. 25 ustawy ma na celu określenie organu sprawującego zwierzchni nadzór nad wierzycielami i organami egzekucyjnymi w zakresie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych, jak i obowiązków o charakterze niepieniężnym. Określenie ministra właściwego do spraw administracji publicznej jako organu sprawującego zwierzchni nadzór nad egzekucją obowiązków o charakterze niepieniężnym ma zapewnić jednolite stosowanie przepisów ustawy oraz dokonywanie stosownych zmian przepisów tej ustawy. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 762, z późn. zm.), sprawy dotyczące procedur administracyjnych oraz zespolonej administracji rządowej w województwie należą do działu administracja publiczna. Należy mieć na względzie, że egzekucję niepieniężną sprawują m. in. państwowe inspekcje. Inspekcje te należą do organów administracji zespolonej w województwie. Zatem zwierzchni nadzór na egzekucją niepieniężną powierzono ministrowi do spraw administracji. Ponadto, należy wskazać, że egzekucję obowiązków o charakterze niepieniężnym sprawują przede wszystkim wojewodowie. Zgodnie natomiast z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2234, z późn. zm.) nad działalnością wojewodów nadzór sprawuje minister właściwy do spraw administracji publicznej na podstawie kryterium zgodności ich działania z powszechnie obowiązującym prawem.

W art. 25 § 1a doprecyzowano uprawnienia organu sprawującego zwierzchni nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy przez wierzycieli i organy egzekucyjne. Jednocześnie wykreślono w § 1 zapisy o kontroli przestrzegania przepisów ustawy. Pozostawienie dotychczasowego zapisu mogłoby powodować wątpliwości w kontekście uprawnień organów sprawujących bezpośredni nadzór nad egzekucją administracyjną wynikających z art. 23 § 4 ustawy.

Wszczęcie egzekucji administracyjnej

Art. 26 § 5

Wszczęcie egzekucji wymaga doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego (art. 26 § 5 pkt 1). Przepis art. 26 § 5 pkt 2 za datę wszczęcia egzekucji administracyjnej uznaje doręczenie dłużnikowi zajętej wierzytelności zawiadomienia o zajęciu wierzytelności lub innego prawa majątkowego, jeżeli to doręczenie nastąpiło przed doręzeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego. Dotychczasowe brzmienie art. 25 § 5 pkt 1 i 2 różnicuje zatem moment wszczęcia egzekucji administracyjnej, w zależności od tego, które ze zdarzeń w nim wskazanych nastąpiło wcześniej. Należy jednakże zauważyć, że dla skuteczności wszczęcia egzekucji, zawsze wymagane jest doręczenie odpisu tytułu wykonawczego, nawet jeśli jest to zdarzenie późniejsze niż doręczenie dłużnikowi zajętej wierzytelności zawiadomienia o zajęciu wierzytelności lub prawa majątkowego.

Zgodnie z projektowaną zmianą, wszczęcie egzekucji administracyjnej następuje z chwilą zaistnienia jednego ze zdarzeń wymienionych w projektowanych 3 i 4. Zdarzenia wymienione są na zasadzie alternatywy. Wszczęcie egzekucji administracyjnej nastąpi z chwilą zaistnienia wcześniejszego zdarzenia. Wprowadzono zatem dwa nowe momenty wszczęcia egzekucji administracyjnej, związane ze stosowanymi środkami egzekucyjnymi, tj. egzekucją z ruchomości i nieruchomości.

Przyjęto, że wszczęcie egzekucji administracyjnej następuje z chwilą zajęcia ruchomości, jeśli to zajęcie nastąpiło przed doręzeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego. Skoro zajęcie ruchomości następuje z chwilą podpisania protokołu zajęcia ruchomości przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, zatem moment podpisania tego protokołu jest miarodajny do uznania go za moment wszczęcia egzekucji administracyjnej,

jeżeli podpisanie protokołu nastąpiło przed doręczeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego. W praktyce zdarzają się sytuacje, gdy organ egzekucyjny mając wiedzę o posiadaniu przez zobowiązanego, np. środka transportu, nie może go zająć, bo egzekucja administracyjna nie została wszczęta. Projektowana zmiana umożliwi dokonanie zajęcia ruchomości w takim przypadku. Stanowi konsekwencję wprowadzenia w art. 98 § 1a możliwości zajęcia ruchomości na podstawie ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego, urzędowego rejestru ruchomości lub rejestru zastawów. Pracownik obsługujący organ egzekucyjny będzie mógł dokonać zajęcia ruchomości. Z chwilą podpisania przez niego protokołu zajęcia ruchomości, nastąpi wszczęcie egzekucji administracyjnej. Należy zauważyć, że w powyższej sytuacji zobowiązanemu po dokonaniu powyższej czynności egzekucyjnej, zostanie doręczony odpis tytułu wykonawczego i odpis protokołu zajęcia ruchomości.

Uznano również, że wszczęcie egzekucji administracyjnej następuje z chwilą wpisu w księdze wieczystej o wszczęciu egzekucji lub złożeniu wniosku organu egzekucyjnego do zbioru dokumentów, jeżeli wpis lub złożenie do zbioru dokumentów, nastąpiło przed doręczeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego. Z uwagi na to, że zajęcie nieruchomości następuje w różnych momentach, o których mowa w art. 110c § 4, zatem wystąpienie wcześniejszego zdarzenia, wskazanego w projektowanym pkt 4, będzie miarodajne dla ustalenia momentu wszczęcia egzekucji administracyjnej.

Zaprojektowane zmiany usuną wątpliwości co do możliwości podjęcia czynności egzekucyjnych zmierzających do zajęcia ruchomości lub nieruchomości przed doręczeniem zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego. Mogą zatem wpłynąć na efektywność egzekucji, a bynajmniej powinny zapobiec ewentualnemu udaremnieniu egzekucji z ruchomości i nieruchomości zobowiązanego.

Elektronizacja przekazywania tytułów wykonawczych

Art. 26 § 1b

Zmiana ma charakter dostosowawczy do nowych zasad w zakresie sposobu przekazywania tytułów wykonawczych do organu egzekucyjnego. Odnośnie do należności pieniężnych objętych zagranicznym lub jednolitym tytułem wykonawczym projektowane przepisy w zakresie elektronicznego przekazywania tytułów wykonawczych nie powinny mieć zastosowania. Warunki współpracy w dochodzeniu należności pieniężnych, w tym sposób przekazywania wniosków o pomoc, zagranicznych i jednolitych tytułów wykonawczych regulowane są przepisami Unii Europejskiej oraz umowami międzynarodowymi.

Art. 26 § 1c

Zmieniany przepis ustanawia zasadę elektronicznego przekazywania tytułów wykonawczych organowi egzekucyjnemu (za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej). Zasady elektronicznego przesyłania tytułów wykonawczych zostaną uszczegółowione w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 27 § 5 ustawy. Obecnie pomimo prawnej możliwości sporządzenia tytułu wykonawczego w postaci elektronicznej i przesyłania w tej postaci znacząca część wierzycieli przesyła tytuły wykonawcze w postaci papierowej. Generuje to niepotrzebne koszty dla wierzyciela i organu egzekucyjnego. Ponadto wymaga zaangażowania pracowników organów egzekucyjnych w czynności techniczne dotyczące rejestracji w systemie teleinformatycznych organu danych z tytułów wykonawczych. Utrzymywanie takiego rozwiązania w dobie elektronizacji jest niecelowe i nieefektywne.

Projektowany przepis zakłada również możliwość przekazywania tytułów wykonawczych w postaci papierowej. Jednak takie rozwiązanie będzie stosowane jedynie wyjątkowo w przypadku wystąpienia problemów technicznych. Wprowadzenie omawianego wyjątku od zasady elektronicznego przekazywania tytułów wykonawczych ma na celu zapewnienie płynnego przesyłania tytułów wykonawczych do organu egzekucyjnego w sytuacji, gdy wystąpią problemy techniczne.

Podkreślenia wymaga, że projektowany przepis wprowadza obowiązki w zakresie sposobu przekazywania tytułu wykonawczego dla wierzycieli, zatem nie będzie dotyczył tytułów wykonawczych przekazywanych przez instytucje pośredniczące na podstawie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284/1 z 30.10.2009, str.1). Wskazać należy, że brak jest możliwości nałożenia na wierzycieli będących organami innych państw członkowskich Unii Europejskiej obowiązków w zakresie sposobu przekazywania tytułów wykonawczych ustawą.

Art. 26 § 1d

Zmiana redakcji przepisu wynika z regulacji wprowadzonej w § 1c, tj. uwzględnia zmianę zasad dotyczących elektronicznego przekazywania tytułów wykonawczych. Fakultatywność zastąpiono obowiązkiem wierzyciela. Szczególne elementy, które muszą być zawarte w wydruku tytułu wykonawczego przekazanego drogą elektroniczną, oprócz elementów wydruku dokumentu elektronicznego wskazanych w § 37 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 września 2011 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 180) zostaną określone w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 27 § 5.

Art. 26 § 1e

Dodawany przepis umożliwi przekazanie przez wierzyciela wraz z tytułem wykonawczym dodatkowej informacji, w przypadku gdy wierzyciel ustali inne dane, które mogą być niezbędne do wszczęcia lub prowadzenia egzekucji. Przepis wprowadza przykładowy katalog takich danych, np. okoliczności, na podstawie których ustalono właściwość miejscową, posiadany majątek i źródła dochodu zobowiązanego, numer i datę wydania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wydanego na podstawie art. 59 § 2 ustawy, czy dane zarządcy przedsiębiorstwa w spadku. Przekazanie dodatkowej informacji wraz z tytułem wykonawczym może wpłynąć na sprawniejsze wszczęcie egzekucji i szybsze wyegzekwowanie należności. Organ egzekucyjny od razu po wpływie tytułu wykonawczego będzie mógł stosować środki egzekucyjne, nawet zanim podejmie działania w celu ustalenia majątku zobowiązanego.

Art. 26 § 1f

Dodawany przepis reguluje sposób przekazania dodatkowej informacji, o której mowa w art. 26 § 1e. Dodatkowa informacja będzie przekazywana wraz z tytułem wykonawczym, zatem w ten sam sposób, w jaki przekazywany będzie tytuł. W konsekwencji, jeśli tytuł wykonawczy będzie przekazany drogą elektroniczną, to dodatkowa informacja również zostanie przekazana tą drogą. W przypadku gdy skorzystanie z drogi elektronicznej z przyczyn technicznych będzie niemożliwe tytuł wykonawczy wraz z dodatkową informacją, zostanie przekazany do organu egzekucyjnego w postaci papierowej.

Art. 26 § 1g

Przepis reguluje kwestie dotyczące automatycznej weryfikacji danych zawartych w tytułach wykonawczych przekazywanych do organu egzekucyjnego drogą elektroniczną. Zakłada się, że dane zobowiązanego zawarte w tytule wykonawczym będą automatycznie weryfikowane z danymi zawartymi w rejestrze PESEL, CEiDG oraz KRS w zakresie określonym w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 27 § 5. Weryfikowane będą m.in. imię i nazwisko, nazwa zobowiązanego, numer PESEL, NIP bądź REGON i zgodność tych numerów z imieniem i nazwiskiem, bądź nazwą zobowiązanego. Natomiast dane wierzyciela oraz podstawa prawna należności weryfikowane będą ze słownikami referencyjnymi zamieszczonymi na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw finansów publicznych. W przypadku gdy dane określone przez wierzyciela w tytule wykonawczym będą niezgodnie ze wskazanymi rejestrami albo słownikami, tytuł wykonawczy nie zostanie przyjęty. Wierzyciel natomiast otrzyma informację o nieprzyjęciu tytułu wykonawczego wraz z podaniem przyczyny tego nieprzyjęcia. Rozwiązania projektowane w omawianym przepisie zagwarantują, że do organu egzekucyjnego będą wpływały jedynie prawidłowo wystawione tytuły wykonawcze. Tytuły zawierające niezgodne dane zostaną automatycznie odrzucone. Dzięki takiemu rozwiązaniu wierzyciel bez ingerencji organu egzekucyjnego otrzyma informację o błędnych danych, które będzie mógł skorygować jeszcze przed przekazaniem tytułu wykonawczego organowi egzekucyjnemu.

Art. 26 § 1h

Projektowany przepis jest konsekwencją rozwiązań przyjętych w zakresie weryfikacji danych zawartych w tytule wykonawczym sporządzonym przez wierzyciela oraz sposobu przekazania tych tytułów. Wierzyciel otrzyma informację o niezgodności danych zawartych w tytule wykonawczym z danymi zawartymi w rejestrach i słownikach drogą elektroniczną przewidzianą dla przekazywania tytułów wykonawczych. Wprowadzenie takiego rozwiązania wpłynie na znacznie sprawniejszą i szybszą poprawę błędnych danych w tytule wykonawczym, co w konsekwencji przyspieszy wszczęcie egzekucji administracyjnej.

Art. 26 § 5b

Nowelizacja przepisu wynika z konieczności dostosowania regulacji ustawy do zmienionych zasad dotyczących sposobu przekazywania tytułów wykonawczych do organu egzekucyjnego. Mając na względzie, że po wejściu w życie projektowanej ustawy podstawowym sposobem przekazywania tytułów wykonawczych będzie droga elektroniczna, przepis dotyczący doręczenia wydruku tytułu wykonawczego, sporządzonego w postaci elektronicznej, został zmodyfikowany i uproszczony.

Art. 26aa § 1 i 2

Dodawane przepisy regulują kwestie dotyczące systemu teleinformatycznego, za pośrednictwem którego będą przekazywane tytuły wykonawcze do organu egzekucyjnego. System ten będzie prowadzony przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej. Takie rozwiązanie przyjęte jest dla Rejestru Należności Publicznoprawnych oraz Centralnego Rejestru Danych Podatkowych (ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej). Jednocześnie analogicznie jak w przypadku RNP przewidziano możliwość powierzenia prowadzenia tego systemu innemu organowi KAS. Wyznaczenie innego organu do prowadzenia systemu teleinformatycznego, za pośrednictwem którego przekazywane będą tytuły wykonawcze będzie następowało w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Wyznaczenie innego organu do prowadzenia systemu teleinformatycznego może wpłynąć na usprawnienie działania tego systemu. Jednocześnie organ prowadzący system będzie administratorem danych w nim zawartych.

Art. 26aa § 3

Wprowadzana regulacja wskazuje sposób otrzymania przez wierzyciela dostępu do systemu teleinformatycznego, za pośrednictwem którego będą przekazywane wnioski egzekucyjne i tytuły wykonawcze do organu egzekucyjnego. Przepis przewiduje, że wierzyciel w celu otrzymania dostępu będzie się musiał zwrócić ze stosownym wnioskiem w tej sprawie do organu prowadzącego system. Przyjęcie takiego rozwiązania zapewni autoryzację i uwierzytelnienie wierzyciela. Zagwarantuje również, że podmiot nieuprawniony nie wniesie do organu egzekucyjnego tytułu wykonawczego. Szczegółowy sposób uzyskiwania dostępu do systemu zostanie uregulowany w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 27 § 5.

Zmiany treści tytułu wykonawczego

Art. 27 § 1 pkt 8-9a

Modyfikacja treści pouczeń zawartych w tytule wykonawczym jest konsekwencją zmian wprowadzanych w przepisach materialnych. I tak nowelizacja pkt 8, tj. treści pouczenia w zakresie obowiązku informowania o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby zobowiązanego wynika ze modyfikacji art. 36 § 3. Nowelizacja pouczenia zawartego w pkt 9 jest konsekwencją zmian wprowadzanych w zakresie sposobu rozpatrywania zarzutów w sprawie egzekucji administracyjnej oraz skutków wniesienia zarzutów przed i po upływie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego. Natomiast dodawany pkt 9a wprowadza pouczenie o możliwości wniesienia przez małżonka zobowiązanego sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym zobowiązanego i jego małżonka za należności pieniężne obciążające zobowiązanego.

Art. 27 § 1a

Dodawany przepis uwzględnia możliwe częste zmiany adresu zamieszkania zobowiązanego. W praktyce zdarzają się sytuacje, gdy tytuł wykonawczy kierowany przez wierzyciela do organu egzekucyjnego zawiera aktualny adres zobowiązanego. Natomiast w momencie kiedy dotrze do organu egzekucyjnego, adres zobowiązanego jest już nieaktualny. W takiej sytuacji powstaje ryzyko, że tytuł wykonawczy zostanie uznany za niespełniający wymogów określonych w art. 27 ustawy, ze względu na nieaktualny adres zobowiązanego. W celu uniknięcia konieczności wielokrotnego korygowania adresu zobowiązanego w tytule wykonawczym przyjęto, że wierzyciel wskazuje w tym tytule ostatni znany mu adres zamieszkania zobowiązanego.

Art. 27 § 5

Dodawana delegacja ustawowa upoważnia ministra właściwego do spraw finansów publicznych do uregulowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, w drodze rozporządzenia, sposobu uzyskiwania przez wierzycieli dostępu do systemu teleinformatycznego, za pośrednictwem którego przekazywane będą tytuły wykonawcze, sposobu tego przekazania, formatu danych, w którym przekazywany będzie wniosek o egzekucję oraz tytuł wykonawczy, kryteria weryfikacji danych zobowiązanego, sposobu sporządzenia wydruku tytułu, a także sposobu nadawania klauzuli o skierowaniu tytułu wykonawczego do egzekucji administracyjnej oraz przechowywania i posługiwania się tytułami wykonawczymi przekazanymi drogą elektroniczną. Mając na względzie wprowadzenie zasady elektronicznego przekazywania tytułów wykonawczych do organu egzekucyjnego, konieczne będzie uregulowanie w przepisach wykonawczych technicznych rozwiązań w zakresie przekazywania wniosków o egzekucję, ich weryfikacji, nadawania

klauzuli o skierowaniu tytułu wykonawczego do egzekucji administracyjnej tytułom wykonawczym sporządzonym w postaci elektronicznej oraz zasad przechowywania i posługiwania się tymi tytułami. Mając na względzie, że przepisy wydane na podstawie wprowadzanej delegacji będą miały charakter techniczny i mogą ulegać zmianom wynikającym z rozwoju technologii cyfrowej, brak jest uzasadnienia, aby umieszczać je w ustawie.

Art. 28b § 3

Projektowany przepis stanowi przeniesienie na grunt ustawy przepisu § 18 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1483). Wprowadzany przepis reguluje obowiązki wierzyciela w zakresie sposobu wystawienia zmienionego tytułu wykonawczego. Zgodnie z tym przepisem wierzyciel wskazuje w zmienionym tytule wykonawczym wysokość należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie oraz kosztów upomnienia należnych na dzień wystawienia zmienionego tytułu wykonawczego. Mając na względzie, że obowiązki wierzyciela powinny wynikać bezpośrednio z ustawy, nie zaś z aktu wykonawczego przepis § 18 ww. rozporządzenia ujęto w dodawanym art. 28b § 3.

Egzekucja z majątku wspólnego małżonków

W obowiązującym stanie prawnym, oprócz przepisu art. 27c regulującego sposób wystawienia tytułu wykonawczego na należność pieniężną, za którą oboje małżonkowie ponoszą odpowiedzialność zarówno z majątków odrębnych, jak i majątku wspólnego (tj. obydwójce są zobowiązanymi), brak jest regulacji w zakresie egzekucji z majątku wspólnego małżonków. Sposób dochodzenia należności pieniężnej, za którą odpowiedzialność ponosi zobowiązany z majątku odrębnego i majątku wspólnego, nie został dotychczas uregulowany ustawowo, co powoduje liczne wątpliwości organów egzekucyjnych i niejednorodną praktykę w tym zakresie. Powyższe prowadzi również do niedostatecznej ochrony małżonków zobowiązanych w toku egzekucji z majątku wspólnego (gdy małżonek zobowiązanego odpowiada za należność pieniężną jedynie tym majątkiem).

Art. 26c § 1a

Dodanie przepisu jest rezultatem wprowadzenia zasady, że tytuł wykonawczy wystawiony na zobowiązanego stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji również z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka. Na potrzeby skierowania egzekucji do składników majątku wspólnego lub zabezpieczenia się na tym majątku wierzyciel będzie jednak, w razie potrzeby, miał możliwość wystawienia dalszego tytułu wykonawczego na oboje małżonków. Dzięki takiemu rozwiązaniu odpowiedzialność małżonka zobowiązanego, odpowiadającego za należność pieniężną majątkiem wspólnym, zostanie w razie potrzeby uwidoczniła w tytule wykonawczym. Projektowany przepis jest regulacją szczególną dla art. 26c § 1, który normuje wystawienie dalszego tytułu wykonawczego na potrzeby zabezpieczenia hipotecznego. Należy mieć na względzie, że zabezpieczenie należności pieniężnych ma miejsce zarówno w toku postępowania zabezpieczającego jak i niezależnie tego, czy w danej sprawie postępowanie zabezpieczające było prowadzone. Zarówno art. 26 § 1 jak i projektowany przepis w części dotyczącej zabezpieczenia dotyczą przypadków, gdy to zabezpieczenie nie jest dokonywane w ramach postępowania zabezpieczającego. Natomiast w przypadku postępowania zabezpieczającego zgodnie z art. 166b odpowiednie zastosowanie mają przepisy działu I ustawy.

Art. 27c

Przepis uchyla się w związku ze zmianami wprowadzanymi w zakresie egzekucji należności pieniężnej obciążającej zobowiązanego z majątku wspólnego. W przypadku gdy obydwój małżonkowie odpowiadają za należność pieniężną zarówno z majątku wspólnego, jak i majątków odrębnych każdy z nich jest zobowiązany. Zatem nie ma potrzeby wprowadzania szczególnych regulacji dotyczących sposobu wystawienia tytułu wykonawczego tym zakresie.

Art. 27e § 1

Dodawany przepis reguluje kwestie dotyczące dochodzenia należności pieniężnej, za którą zgodnie z odrębnymi przepisami, odpowiedzialność obejmuje nie tylko majątek odrębny zobowiązanego, ale również majątek wspólny zobowiązanego i jego małżonka. Tytuł wykonawczy obejmujący taką należność pieniężną jest wystawiony przez wierzyciela jedynie na zobowiązanego. W świetle projektowanego przepisu tytuł wykonawczy obejmujący należność pieniężną, za którą zobowiązany ponosi odpowiedzialność również z majątku wspólnego, wystawiony jedynie na zobowiązanego, będzie stanowił podstawę do prowadzenia egzekucji również z majątku wspólnego. Powyższe rozwiązanie „połączone” jest z ustanowieniem specjalnego środka ochrony małżonka zobowiązanego w przypadku prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego – sprzeciwu (patrz uzasadnienie do 27e § 1).

Art. 27e § 2

Wprowadzenie przepisu ma charakter doprecyzowujący regulacje ujęte w § 1. Nie budzi wątpliwości, że odpowiedzialność majątkiem wspólnym małżonków w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym należności pieniężnej, za którą odpowiedzialność ponosi się również z majątku wspólnego, dotyczy także kosztów egzekucyjnych powstałych w tym postępowaniu. Przyjęcie innego założenia prowadziłoby do sytuacji, w której w każdym przypadku egzekucji należności pieniężnej, za którą odpowiedzialność ponosi się również z majątku wspólnego - z tego majątku zaspokajana mogłaby być jedynie egzekwowana należność pieniężna, nie zaś koszty upomnienia i koszty egzekucji. Takie rozwiązanie stałoby w sprzeczności z przepisem art. 115 § 1 ustawy, który nakazuje rozliczać uzyskane kwoty, z wyjątkiem należności celnych stanowiących dochód Unii Europejskiej (patrz uzasadnienie do art. 115 § 1), na koszty egzekucyjne i koszty upomnienia.

Art. 27e § 3

Projektowany przepis wprowadza zasadę, że ustanie, ograniczenie, zniesienie lub wyłączenie wspólności ustawowej poprzez zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej lub skutek innego zdarzenia nie stanowi przeszkody do dochodzenia należności pieniężnej ze składnika majątku uprzednio należącego do majątku wspólnego, jeżeli zawarcie umowy lub inne zdarzenie nastąpiło po powstaniu egzekwowanej należności pieniężnej. Wprowadzany przepis jest wzorowany na art. 776¹ § 2 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „Kpc”. Celem jego wprowadzenia jest zapobieżenie sytuacjom, w których zobowiązany po powstaniu należności pieniężnej, za którą prowadzi odpowiedzialność majątku wspólnego, zawiera umowę majątkową małżeńską lub doprowadza do innych zdarzeń jedynie w celu uchronienia składników majątku wspólnego przed egzekucją.

Art. 27f § 1

Projektowany przepis, wprowadzający prawo wniesienia w egzekucji z majątku wspólnego sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności tym majątkiem, ma zapewnić odpowiednią ochronę małżonkowi zobowiązanego w toku takiej egzekucji. W przypadku egzekucji należności pieniężnej, za którą odpowiedzialność, zgodnie z odrębnymi przepisami, ponoszona jest

również z majątku wspólnego, małżonek zobowiązanego nie otrzyma upomnienia, nie będzie mu również doręczony odpis tytułu wykonawczego (tytuł wykonawczy wystawiony będzie jedynie na zobowiązanego). Zgodnie z przepisem art. 27d § 1 organ egzekucyjny będzie miał prawo egzekwować taką należność pieniężną również z majątku wspólnego. Nie ulega wątpliwości, że interesy małżonka muszą być w postępowaniu egzekucyjnym odpowiednio chronione.

Sprzeciw, aby mógł być rozpatrzony, powinien określać istotę i zakres żądania, wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności całością lub częścią majątku wspólnego, a także wskazywać dowody go uzasadniające. Ponieważ, w omawianym przypadku małżonek zobowiązanego nie ponosi odpowiedzialności za należność pieniężną w tym samym stopniu co zobowiązany, brak jest uzasadnienia, aby sprzeciw małżonka mógł dotyczyć również prowadzenia egzekucji z majątku odrębnego zobowiązanego. W tym zakresie środki ochrony przysługują jedynie zobowiązanemu.

Brak uregulowania dotyczącego terminu na wniesienie sprzeciwu podyktowany jest koniecznością zapewnienia małżonkowi zobowiązanego ochrony w toku całej egzekucji z majątku wspólnego, niezależnie od etapu, na jakim ta egzekucja się znajduje. Zakłada się, że małżonek zobowiązanego może zgadzać się z egzekucją z niektórych rzeczy objętych majątkiem wspólnym, natomiast w przypadku podjęcia przez organ egzekucyjny kolejnych środków egzekucyjnych (np. zajęcia nieruchomości) będzie zdecydowanie przeciwny prowadzeniu egzekucji. W takim przypadku małżonek powinien mieć prawo wniesienia sprzeciwu również w sytuacji, gdy egzekucja z majątku wspólnego prowadzona jest od dłuższego czasu, natomiast kolejny środek egzekucyjny byłby dla niego zbyt dotkliwy.

Art. 27f § 2

Projektowany przepis zakłada, że sprzeciw będzie wnoszony jeden raz w toku postępowania egzekucyjnego, do wierzyciela, za pośrednictwem organu egzekucyjnego. Przy konstruowaniu regulacji wzięto pod uwagę, że istota sprzeciwu dotyczy rozstrzygnięcia, czy zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność za określoną należność pieniężną obejmuje również majątek wspólny zobowiązanego i jego małżonka. Ostateczne rozstrzygnięcie tej kwestii w toku postępowania wszczętego sprzeciwem powoduje odpadnięcie przesłanek dla oceny tej okoliczności w przyszłości. Trudno sobie bowiem wyobrazić, że wierzyciel na podstawie tych samych przepisów i okoliczności faktycznych podejmie różne rozstrzygnięcia. Należy pamiętać, że złożenie sprzeciwu prowadzi do wstrzymania czynności egzekucyjnych (patrz uzasadnienie do art. 27f § 1). Zatem umożliwienie złożenia kolejnych sprzeciwów, w przypadku ostatecznego rozstrzygnięcia sprzeciwu małżonka, prowadziłyby do paraliżu postępowania egzekucyjnego.

Ponadto przewiduje się, że sprzeciw nie może dotyczyć egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego, z których egzekucja została zakończona (wnosi się go „w toku egzekucji”). Skoro bowiem małżonek zobowiązanego godził się na przeprowadzenie tej egzekucji, tj. spieniężenie majątku należącego do majątku wspólnego, nieuprawnione byłoby rozpatrywanie jego sprzeciwu po zakończeniu tej egzekucji.

Projektowany przepis § 2 zakłada, że sprzeciw wnoszony będzie do wierzyciela za pośrednictwem organu egzekucyjnego. Należy mieć na względzie, że to wierzyciel posiada wiedzę o należności pieniężnej będącej przedmiotem egzekucji, o którą wnioskował kierując do organu egzekucyjnego tytuł wykonawczy. Zatem to wierzyciel ma świadomość, jakiemu reżimowi prawnemu dana należność pieniężna podlega i czy za tę należność zobowiązany ponosi odpowiedzialność nie tylko majątkiem odrębnym, ale również majątkiem wspólnym. Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania przepisów regulujących daną należność pieniężną - w jakim terminie się przedawnia, czy jest wymagalna, czy pobierane są od niej

odsetki, czy odpowiedzialność za należność obejmuje majątek wspólny. Organ egzekucyjny, otrzymując od wierzyciela tytuł wykonawczy, ocenia prawidłowość jego wystawienia i dopuszczalność egzekucji, nie ma zatem uprawnień do badania reżimu prawnego, któremu dana należność podlega.

Celem wniesienia sprzeciwu za pośrednictwem organu egzekucyjnego jest jak najszybsze zapewnienie małżonkowi zobowiązanego ochrony w toku egzekucji z majątku wspólnego. Otrzymując sprzeciw, organ egzekucyjny od razu dokona wstrzymania czynności egzekucyjnych do majątku wspólnego. W przypadku gdyby sprzeciw był wnoszony bezpośrednio do wierzyciela, organ egzekucyjny prowadziłby dalej postępowanie egzekucyjne do majątku wspólnego, do czasu otrzymania od wierzyciela informacji o sprzeciwie. Takie rozwiązanie mogłoby doprowadzić do sytuacji, w której np. osoba trzecia nabyłaby prawa przed wstrzymaniem czynności egzekucyjnych (np. kupiła w drodze licytacji rzecz należącą do majątku wspólnego). Zatem kierowanie sprzeciwu bezpośrednio do wierzyciela byłoby dużo mniej korzystne dla wnoszącego sprzeciw małżonka zobowiązanego.

Art. 27f § 3

Przepis wprowadza zasadę, że o wniesieniu sprzeciwu przez małżonka zobowiązanego informuje się zobowiązanego. Zobowiązany jest stroną postępowania egzekucyjnego, zatem powinien mieć pełną wiedzę o środkach zaskarżenia złożonych w tym postępowaniu. Z powyższego względu przyjęto, że wierzyciel będzie zobowiązany powiadomić zobowiązanego o wpływie sprzeciwu.

Art. 27f § 4

Projektowany przepis reguluje rodzaje rozstrzygnięć podejmowanych w zakresie sprzeciwu małżonka. Wierzyciel może oddalić sprzeciw małżonka bądź uznać go w całości, albo w części (w przypadku ograniczenia odpowiedzialności majątkiem wspólnym). Należy mieć na względzie, że sprzeciw może dotyczyć postępowań egzekucyjnych prowadzonych na podstawie kilku tytułów wykonawczych czy wielopozycyjnego tytułu wykonawczego. Zatem może dochodzić do sytuacji, w których odpowiedzialność majątkiem wspólnym będzie dotyczyła niektórych należności pieniężnych objętych tytułem wykonawczym, a innych wskazanych w tym samym tytule już nie. W takich przypadkach sprzeciw będzie uznawany w części. Jeżeli sprzeciw zostanie uznany w części, w pozostałym zakresie będzie on podlegał oddaleniu.

Art. 27f § 5

Projektowany przepis stanowi, że na postanowienie w sprawie sprzeciwu służy zażalenie. Mając na względzie, że wskazane postanowienie stanowi dla organu egzekucyjnego podstawę do kontynuowania egzekucji z majątku wspólnego, postanowienie to musi zostać poddane kontroli.

Art. 27f § 6

Przepis ustanawia dla wierzyciela obowiązek przekazywania organowi egzekucyjnemu ostatecznego postanowienia rozstrzygającego sprzeciw małżonka zobowiązanego. Mając na względzie, że wniesienie sprzeciwu powoduje wstrzymanie czynności egzekucyjnych, a rodzaj rozstrzygnięcia w tym zakresie decyduje o kontynuacji egzekucji z majątku wspólnego małżonków bądź uchyleniu czynności egzekucyjnych, organ egzekucyjny powinien zostać poinformowany o tym rozstrzygnięciu. Jednocześnie mając na względzie, że postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka podlega zaskarżeniu, wierzyciel winien przekazać informację o podjętym rozstrzygnięciu, w momencie kiedy stanie się ono ostateczne.

Art. 27g § 1

Projektowany przepis stanowi podstawę do wstrzymania czynności egzekucyjnych do majątku wspólnego z chwilą wniesienia sprzeciwu do czasu doręczenia organowi egzekucyjnemu ostatecznego rozstrzygnięcia w tej sprawie. Kwestionowanie przez małżonka zobowiązanego możliwości dochodzenia należności pieniężnej z majątku wspólnego winno skutkować wstrzymaniem czynności egzekucyjnych do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia tej kwestii. Inne rozwiązanie prowadziłoby do kontynuowania egzekucji, która może być wadliwa i naruszać prawa małżonka zobowiązanego. Należy zauważyć, że w momencie wniesienia sprzeciwu organ egzekucyjny nie ma informacji, czy za dochodzoną należność pieniężną zobowiązany ponosi odpowiedzialność majątkiem wspólnym, a w konsekwencji, czy skierowanie przez ten organ egzekucji do majątku wspólnego było prawnie uzasadnione. W celu ochrony małżonka zobowiązanego, do czasu otrzymania ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie sprzeciwu małżonka, organ powinien wstrzymać się również od podejmowania kolejnych czynności wobec majątku wspólnego.

Art. 27g § 2

Projektowany przepis stanowi, że ostateczne postawienie wierzyciela w sprawie sprzeciwu małżonka jest dla organu egzekucyjnego wiążące. Ponieważ to wierzyciel posiada największą wiedzę w zakresie reżimu prawnego, jakiemu podlega dana należność, rozstrzyga on o ponoszeniu odpowiedzialności majątkiem wspólnym (patrz uzasadnienie do art. 27e § 2). Organ egzekucyjny może jedynie zastosować się do ostatecznego rozstrzygnięcia wierzyciela w kwestii sprzeciwu małżonka. I tak, w przypadku oddalenia sprzeciwu organ egzekucyjny jest uprawniony do kontynuowania uprzednio wszczętej egzekucji z majątku wspólnego, może zatem podejmować kolejne środki egzekucyjne i realizować podjęte wcześniej. Przyjęto zasadę, że podjęte czynności egzekucyjne pozostają w mocy. Postanowienie o oddaleniu sprzeciwu małżonka zobowiązanego potwierdza prawidłowość działania organu egzekucyjnego w zakresie możliwości prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego. Jeżeli małżonek zobowiązanego ponosi odpowiedzialność za należność pieniężną z majątku wspólnego, brak jest uzasadnienia dla uchylania podjętych już wobec majątku wspólnego środków egzekucyjnych i ponownego ich stosowania. W takim przypadku jedynym możliwym rozwiązaniem jest kontynuowanie egzekucji wszczętej do majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka.

Przepis przyznaje małżonkowi zobowiązanego prawo uczestniczenia w egzekucji z majątku wspólnego z chwilą, gdy postanowienie o oddaleniu sprzeciwu lub jego uznaniu w części stało się ostateczne. Małżonek zobowiązanego będzie zatem uprawniony do uczestniczenia w egzekucji z majątku wspólnego od momentu, gdy organ egzekucyjny po wstrzymaniu czynności egzekucyjnych spowodowanym wniesieniem sprzeciwu podejmie egzekucję z majątku wspólnego. Celem wprowadzenia omawianego przepisu jest przyznanie małżonkowi zobowiązanego, w egzekucji z majątku wspólnego, środków ochrony, jakie przysługują zobowiązanemu. Małżonek zobowiązanego będzie więc uprawniony do wniesienia skargi na czynność egzekucyjną. Podkreślenia wymaga, że małżonek zobowiązanego będzie uprawniony do kwestionowania czynności egzekucyjnych podjętych w egzekucji z majątku wspólnego. Podkreślenia wymaga, że małżonek zobowiązanego będzie uczestniczył na prawach zobowiązanego jedynie w egzekucji z majątku wspólnego, nie zaś w całym postępowaniu egzekucyjnym. Nie będą mu jednak przysługiwały środki zaskarżenia dotyczące prowadzenia postępowania egzekucyjnego, czy też innych czynności egzekucyjnych podjętych do majątku odrębnego małżonka. Małżonek zobowiązanego nie będzie miał zatem prawa podnoszenia braku wymagalności należności pieniężnej, czy też

błądu co do osoby zobowiązanego, nie będzie uprawniony do wnoszenia zarzutów, wnoszenia o umorzenie postępowania egzekucyjnego itd. Takie uprawnienia zarezerwowane są wyłącznie dla zobowiązanego, który odpowiada za należność pieniężną całym swoim majątkiem. Uczestniczenie przez małżonka zobowiązanego w egzekucji nie oznacza jednak, że staje się on zobowiązanym, zatem nie wszystkie środki ochrony prawnej powinny mu przysługiwać. Należy podkreślić, że jedynie zobowiązany podnosi pełną odpowiedzialność za zobowiązanie podatkowe czy inną należność. Natomiast małżonek zobowiązanego musi niejako znosić egzekucję skierowaną do majątku wspólnego, mimo że za zaległość nie odpowiada. W orzecznictwie negatywnie oceniano brak możliwości skorzystania przez małżonka zobowiązanego ze środków ochrony prawnej, zatem możliwość uczestniczenia w egzekucji z majątku wspólnego przez małżonka zobowiązanego, na prawach zobowiązanego, uwzględniając powyższe ograniczenia wynikające z zasad odpowiedzialności za zobowiązania, stanowi gwarancję ochrony praw małżonka zobowiązanego.

Art. 27g§ 3

Wprowadzana regulacja ustanawia zasadę, że uwzględnienie sprzeciwu małżonka zobowiązanego w całości albo w części stanowi podstawę do uchylenia w całości albo w części albo usunięcia wady czynności egzekucyjnej w zakresie objętym sprzeciwem. Gdy wierzyciel rozstrzygnie, że małżonek zobowiązanego nie ponosi odpowiedzialności majątkiem wspólnym za należność pieniężną obciążającą zobowiązanego, bądź zakres tej odpowiedzialności jest ograniczony, brak jest podstawy do kontynuowania egzekucji skierowanej do majątku wspólnego. Konieczne jest zatem uchylenie bądź usunięcie wady czynności skierowanej do majątku wspólnego. Uchylenie czynności egzekucyjnej jest możliwe tylko wówczas, gdy osoba trzecia nie nabyła rzeczy lub prawa majątkowego. Należy zauważyć, że sprzedaż rzeczy lub wykonanie prawa majątkowego rodzi nieodwracalne skutki. W takim przypadku nie jest możliwe uchylenie dokonanej czynności egzekucyjnej. Małżonek zobowiązanego może odchodzić od zobowiązanego (małżonka) odszkodowania za wyrządzoną szkodę na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 27h

Zgodnie z projektowanym przepisem, po uzyskaniu ostatecznego postanowienia o oddaleniu sprzeciwu małżonka lub jego uznaniu w części, organ egzekucyjny zawiadamia tego małżonka o braku możliwości realizacji zajętego prawa majątkowego oraz rozporządzania tym prawem, a także o wysokości egzekwowanej należności wraz z odsetkami za zwłokę z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztami upomnienia i kosztami egzekucyjnymi. Mając na względzie, że ostateczne postanowienie o oddaleniu sprzeciwu małżonka lub jego uznaniu w części stanowi podstawę dla organu egzekucyjnego do kontynuowania egzekucji z majątku wspólnego, zachowując jednocześnie w mocy wszystkie podjęte wcześniej czynności (patrz uzasadnienie do art. 27f § 2), organ egzekucyjny winien powiadomić małżonka zobowiązanego o skutkach zajęcia prawa majątkowego należącego do majątku wspólnego. Małżonek zobowiązanego winien otrzymać też informację, że nie może realizować zajętego prawa, poza częścią wolną od zajęcia oraz, że nie może również tym prawem rozporządzać. Ponieważ małżonkowi zobowiązanego nie doręcza się odpisu tytułu wykonawczego wystawionego na zobowiązanego po wydaniu ostatecznego postanowienia o oddaleniu sprzeciwu małżonka lub jego uznaniu w części małżonka zobowiązanego, należy również poinformować go o wysokości egzekwowanej należności (wraz z odsetkami, kosztami upomnienia i kosztami egzekucyjnymi). Takie rozwiązanie gwarantuje małżonkowi zobowiązanego pełną wiedzę o wysokości należności pieniężnej, za którą ponosi odpowiedzialność z majątku wspólnego.

Egzekucja z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego

Art. 27i § 1

Projektowany przepis ustanawia zasady dochodzenia należności z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego w sytuacji, gdy prawo własności dotyczące tej rzeczy lub inne prawo majątkowe zostało przeniesione na inny podmiot niż zobowiązany. Analogicznie jak w przypadku małżonka zobowiązanego odpowiadającego majątkiem wspólnym za należność pieniężną, tytuł wykonawczy wystawiony na zobowiązanego będzie stanowił podstawę do prowadzenia egzekucji z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, niezależnie od tego kto jest aktualnym właścicielem tego przedmiotu. Należy zauważyć, że sytuacja aktualnego właściciela rzeczy lub prawa majątkowego obciążonego hipoteką przymusową lub zastawem skarbowym jest bardzo podobna do sytuacji małżonka zobowiązanego odpowiadającego za należność pieniężną majątkiem wspólnym, w tym znaczeniu, że małżonek zobowiązanego, tak jak dłużnik rzeczowy nie odpowiada za zobowiązanie, które nie zostało wykonane czy za należność pieniężną nieuiszczoną w terminie. Odpowiedzialność rzeczowa jest bowiem niezależna od odpowiedzialności osobistej (dłużnika osobistego/ zobowiązanego). Zobowiązany odpowiada całym swoim majątkiem, dłużnik rzeczowy jedynie majątkiem na którym ustanowiono zabezpieczenie (tu: hipoteką przymusową lub zastawem skarbowym), natomiast małżonek zobowiązanego niebędący zobowiązanym – wyłącznie majątkiem wspólnym. Dłużnik rzeczowy tak jak małżonek zobowiązanego nie ma możliwości kwestionowania egzekwowanej należności pieniężnej, w tym jej wymagalności. Odpowiedzialność właściciela rzeczy lub prawa majątkowej obciążonej prawem zastawniczym ogranicza się jedynie do przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, którego jest właścicielem i tylko do wysokości wpisu hipoteki przymusowej czy zastawu skarbowego.

Mając na względzie treść hipoteki przymusowej czy zastawu skarbowego, brak jest podstaw, aby wprowadzać jakiegokolwiek ograniczenia odpowiedzialności właściciela rzeczy lub prawa majątkowego obciążonych na zabezpieczenie należności pieniężnej. Należy mieć na względzie, że dłużnik rzeczowy odpowiada za należność tylko z tej rzeczy lub prawa, a informacja o dokonanych zabezpieczeniach jest łatwo i powszechnie dostępna (w systemie teleinformatycznym EUKW obsługującym księgi wieczyste lub Rejestrze Zastawów Skarbowych).

Art. 27i § 2

Projektowany przepis jest odpowiednikiem art. 27e § 2, dotyczącego małżonka zobowiązanego odpowiedzialnego majątkiem wspólnym. Przepis stanowi doprecyzowanie regulacji zawartej w art. 27h. Nie budzi wątpliwości, że odpowiedzialność z przedmiotu hipoteki przymusowej czy zastawu skarbowego w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym należności pieniężnej, którą zabezpieczono hipoteką przymusową czy zastawem skarbowym dotyczy także kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych. Przyjęcie innego założenia prowadziłoby do sytuacji, w której w każdym przypadku egzekucji należności pieniężnej z przedmiotu hipoteki przymusowej czy zastawu skarbowego zaspokajana mogłaby być jedynie egzekwowana należność pieniężna, nie zaś koszty upomnienia i koszty egzekucji. Takie rozwiązanie stałoby w sprzeczności z przepisem art. 115 § 1 ustawy, który nakazuje rozliczać uzyskane kwoty, z wyjątkiem należności celnych stanowiących dochód Unii Europejskiej (patrz uzasadnienie do art. 115 § 1), na koszty egzekucyjne i koszty upomnienia.

Art. 27j

Analogicznie jak w przypadku małżonka zobowiązanego odpowiedzialnego majątkiem wspólnym, w egzekucji z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego właścicielowi tego przedmiotu (aktualnemu w dniu zajęcia) przyznaje się prawo sprzeciwu. W przypadku egzekucji należności pieniężnej z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, aktualny w dniu zajęcia właściciel tego przedmiotu nie otrzyma upomnienia, nie będzie mu również doręczony odpis tytułu wykonawczego. Zgodnie z przepisem art. 27i § 1 organ egzekucyjny będzie miał prawo egzekwować taką należność pieniężną z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego. Prawo sprzeciwu przyznano jedynie właścicielowi obciążonej rzeczy lub prawa, aktualnemu w dniu zajęcia.

Aby rozpatrzenie sprzeciwu mogło być możliwe, powinien on określać istotę i zakres żądania, wyłączenia, zniesienia, ustania lub ograniczenia odpowiedzialności z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, a także wskazywać dowody go uzasadniające. Ponieważ dłużnik rzeczowy nie ponosi odpowiedzialności za należność pieniężną w tym samym stopniu co zobowiązany, brak jest uzasadnienia, aby jego sprzeciw mógł dotyczyć również prowadzenia egzekucji z majątku zobowiązanego. W tym zakresie środki ochrony przysługują jedynie zobowiązanemu.

Celem określenia terminu na wniesienie sprzeciwu jest gwarancja, że ten środek zaskarżenia będzie służył ochronie praw właściciela rzeczy obciążonej, nie zaś blokowaniu samej egzekucji. Właściciel rzeczy obciążonej będzie zobligowany do podjęcia działania bezpośrednio po zajęciu. Zatem wyłączono możliwość składania sprzeciwu po upływie 14 dni od dnia zajęcia np. bezpośrednio przed przeprowadzeniem licytacji.

W odniesieniu do długości terminu – przyjęto 14 dni od dnia uzyskania wiadomości o czynności egzekucyjnej skierowanej do rzeczy obciążonej, bowiem taki okres czasu wydaje się być wystarczający dla podjęcia działań przez właściciela obciążonej rzeczy. Jednocześnie przepis stanowi, że do sprzeciwu dłużnika rzeczowego stosuje przepisy art. 27f § 2 i 4-6, art. 27g i art. 27h regulujące sprzeciw małżonka zobowiązanego. Mając na względzie, że sprzeciw dłużnika rzeczowego jest odpowiednikiem sprzeciwu małżonka zobowiązanego, brak jest uzasadnienia, aby zasady rozstrzygania tego sprzeciwu regulować odrębnie. Z powyższego względu w zakresie obu wskazanych sprzeciwów przyjęto te same przepisy.

Obowiązki informacyjne wierzyciela

Art. 32aa

Projektowany przepis stanowi przeniesienie na grunt ustawy przepisu § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych. Wprowadzany przepis reguluje obowiązki informacyjne wierzyciela. Zgodnie z tym przepisem wierzyciel ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia organu egzekucyjnego o zdarzeniach, które mają wpływ na prowadzone postępowanie egzekucyjne. Tymi zdarzeniami są przykładowo zmiana wysokości egzekwowanej należności, zdarzenia powodujące zawieszenie, ustanie przyczyny zawieszenia bądź umorzenie postępowania egzekucyjnego. Celem wprowadzenia przepisu jest zapewnienie szybkiego przepływu informacji o szczególnym znaczeniu dla postępowania egzekucyjnego. Jest niezwykle istotne, aby postępowanie egzekucyjne zostało niezwłocznie zawieszone, podjęte bądź umorzone w przypadku wystąpienia określonych zdarzeń. Z powyższego względu wierzyciel nie powinien zwlekać z przekazywaniem informacji o tych zdarzeniach. Nieprzekazanie przez wierzyciela wskazanych informacji niezwłocznie może spowodować szkodę dla zobowiązanego związaną z opóźnieniem w umorzeniu lub zawieszeniu postępowania egzekucyjnego. Natomiast zgodnie z art. 168b ust. 2 wierzyciel

ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą wobec zobowiązanego, jeżeli jego działania spowodowało niezgodne z prawem wszczęcie lub prowadzenie egzekucji.

Dodanie w przepisie pkt 6 wynika z konieczności dostosowania przepisów ustawy do ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (Dz. U. poz. 1629). Informacja o dacie śmierci zobowiązanego będącego przedsiębiorcą pozwoli organowi egzekucyjnemu na określenie daty, od której w postępowaniu egzekucyjnym uczestniczy zarządca sukcesyjny ustanowiony za życia zobowiązanego.

Zarzuty w sprawie egzekucji administracyjnej

W obowiązujących przepisach zarzuty wnoszone są do organu egzekucyjnego, który je rozpatruje po uzyskaniu stanowiska wierzyciela w danej sprawie (z wyjątkiem zarzutu zastosowania zbyt uciążliwego środka egzekucyjnego). W przypadku zarzutu np. wykonania lub umorzenia obowiązku w całości lub części, braku wymagalności obowiązku, odroczenia lub rozłożenia na raty należności pieniężnej czy błędu co do osoby zobowiązanego) organ egzekucyjny jest związany stanowiskiem wierzyciela co do zgłoszonego zarzutu. Powyższe rozwiązanie powoduje, że zarzuty dotyczące samej należności pieniężnej (nie zaś bezpośrednio prowadzenia postępowania egzekucyjnego) rozpatrywane są w dwóch instancjach przez wierzyciela, a następnie w dwóch instancjach przez organ egzekucyjny (który jest związany stanowiskiem wierzyciela), następnie zaś w dwóch instancjach przez sąd administracyjny. Taka procedura jest zupełnie nieefektywna i niepotrzebnie przedłuża postępowanie egzekucyjne. Szczególnie w przypadkach, gdy organ egzekucyjny jest związany stanowiskiem wierzyciela i nie może przyjąć odmiennych rozstrzygnięć niż wierzyciel. Z powyższych względów podjęto decyzję o rozdzieleniu środków zaskarżenia rozpatrywanych przez wierzyciela – zarzutów w sprawie egzekucji administracyjnej (dotyczą bezpośrednio należności pieniężnej) i rozpatrywanych przez organ egzekucyjny – wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego i skargi na czynność egzekucyjną (dotyczą postępowania egzekucyjnego i czynności egzekucyjnych podejmowanych przez ten organ).

Art. 18i § 8

Zgodnie z przepisem, jeżeli sprzeciw dotyczący wprowadzenia danych do Rejestru Należności Publicznoprawnych, zwanego dalej „RNP”, bądź ujawnienia danych w tym rejestrze, jest oparty na okolicznościach będących podstawą zarzutu postępowanie w sprawie sprzeciwu staje się bezprzedmiotowe. Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem sprzeciw stawał się bezprzedmiotowy jeżeli został wniesiony jednocześnie z zarzutami. Celem modyfikacji przepisu jest skłonienie zobowiązanego do złożenia zarzutu, nie zaś sprzeciwu, w przypadku zaistnienia przesłanek będących podstawą do wniesienia zarzutu. Dotychczas możliwość złożenia zarzutu była ograniczona w czasie (7 dni od doręczania odpisu tytułu wykonawczego). W takim przypadku w momencie zagrożenia wpisem, bądź ujawnieniem danych zobowiązanego w RNP mogło już mu nie przysługiwać prawo wniesienia zarzutu, a co za tym idzie konieczne było przyznanie mu prawa złożenia sprzeciwu. Projektowana ustawa przewiduje, że zarzuty mogą być wnoszone bezterminowo, a zatem w przypadku gdy zaistnieją przesłanki stanowiące podstawę zarzutu to właśnie zarzut powinien być wnoszony nie zaś sprzeciw. Należy wskazać, że rozpatrzenie zarzutu ma wpływ na postępowanie egzekucyjne oraz pośrednio na wpis, czy ujawnienie danych w RNP. Natomiast rozpatrzenie sprzeciwu dotyczy tylko wpisu bądź ujawnienia danych w RNP.

Art. 27 § 1 pkt 9

Zmiana treści zawartego w tytule wykonawczym pouczenia zobowiązanego, o sposobie wniesienia zarzutów, jest konsekwencją nowych regulacji w zakresie organu rozpatrującego zarzuty. Zakładają one, że zarzuty będą wnoszone do wierzyciela, nie zaś organu egzekucyjnego. Ponadto pouczenie uzupełniono o wskazanie skutku, jaki wywiera wniesienie zarzutów przed albo po upływie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego.

Art. 33 § 1

Przepis przyznaje zobowiązanemu prawo wniesienia do wierzyciela, za pośrednictwem organu egzekucyjnego, zarzutów w sprawie egzekucji administracyjnej. Biorąc pod uwagę zmieniony katalog zarzutów (patrz uzasadnienie do art. 33 § 2), które dotyczą bezpośrednio należności pieniężnej, rozpatrzenie zarzutów powierza się jedynie wierzycielowi, który odpowiada za prawidłowe określenie treści egzekwowanego obowiązku. To wierzyciel posiada informacje czy obowiązek jest wymagalny, czy został w całości albo w części wykonany, czy się przedawnił, wygasł, czy też nie istniał. To wierzyciel jest organem uprawnionym do udzielania ulg w spłacie należności pieniężnej, zatem posiada informacje, czy należność została rozłożona na raty, czy odroczone jej termin płatności. Wierzyciel odpowiada również za prawidłową identyfikację i jednoznaczne wskazanie w tytule wykonawczym zobowiązanego. Organ egzekucyjny wszczyna postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela (nie z urzędu) opierając się na danych zawartych we wniosku o wszczęcie egzekucji i tytule wykonawczym. Organ egzekucyjny jest związany tymi danymi. Zatem brak jest uzasadnienia, aby organ egzekucyjny, rozpatrując zarzuty, rozstrzygał wątpliwości dotyczące należności pieniężnej, czy osoby zobowiązanego.

Jednocześnie przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym zarzuty wnoszone są do wierzyciela za pośrednictwem organu egzekucyjnego. Należy mieć na względzie, że wniesienie zarzutu powoduje zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu wydania ostatecznego postanowienia w sprawie zarzutu. Biorąc to pod uwagę jest bardzo istotne, aby organ egzekucyjny jak najszybciej posiadał informację o zgłoszeniu zarzutu i powstrzymał się od dokonywania kolejnych czynności egzekucyjnych. W przypadku gdyby zarzuty były zgłaszane bezpośrednio do wierzyciela, organ egzekucyjny prowadziłby dalej postępowanie egzekucyjne do momentu otrzymania od wierzyciela informacji o zarzutach. Takie rozwiązanie spowodowałoby niepotrzebne opóźnienie w zawieszeniu postępowania egzekucyjnego. Rodziłoby również ryzyko zastosowania kolejnych środków egzekucyjnych w toku postępowania egzekucyjnego, którego prowadzenie może okazać się nieuzasadnione, w przypadku, gdy zarzut zobowiązanego zostanie uznany w całości.

Art. 33 § 2

Przepis określa katalog przypadków będących podstawą zgłoszenia zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Jak wskazano powyżej (patrz uzasadnienie zarzuty), projekt zakłada rozdzielenie środków zaskarżenia wnoszonych w toku postępowania egzekucyjnego na takie, które dotyczą bezpośrednio należności pieniężnej i takie, które dotyczą bezpośrednio postępowania egzekucyjnego i czynności egzekucyjnych. Biorąc pod uwagę powyższe, katalog podstaw zarzutów został ograniczony jedynie do zarzutów kwestionujących samą należność, za rozstrzygnięcie których odpowiada wierzyciel. Są to podstawy zarzutów, w przypadku których w obowiązującym stanie prawnym organ egzekucyjny jest związany stanowiskiem wierzyciela. Są nimi:

- nieistnienie obowiązku,

- określenie egzekwowanego obowiązku niezgodnie z treścią obowiązku wynikającego z orzeczenia, o którym mowa w art. 3 i 4, deklaracji, o której mowa art. 3a § 1, bądź przepisu prawa,
- błąd co do osoby zobowiązanego,
- brak uprzedniego doręczenia upomnienia,
- wygaśnięcie obowiązku, (w pojęciu mieszczą się m.in. wykonanie lub umorzenie w całości albo w części obowiązku, przedawnienie,
- brak wymagalności obowiązku w związku z odroczeniem terminu wykonania obowiązku, jego rozłożeniem na raty albo z innego powodu (np. wstrzymanie wykonania decyzji przez sąd).

Zrezygnowano z podstaw zarzutów określonych w przepisie art. 33 § 1: pkt 9 – prowadzenie egzekucji przez niewłaściwy organ egzekucyjny i pkt 10 - niespełnienie w tytule wykonawczym wymogów określonych w art. 27, a w zagranicznym tytule wykonawczym wymogów określonych w art. 102 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 425). W odniesieniu do prawidłowości wystawienia tytułu wykonawczego (pkt 10) organ egzekucyjny weryfikuje ją na etapie badania dopuszczalności egzekucji. W przypadku tytułu wykonawczego niespełniającego wymogów przepisu art. 27 organ egzekucyjny nie przystępuje do egzekucji i zawiadamia wierzyciela o przyczynie tego nieprzystąpienia. Ponadto nieprawidłowe wystawienie tytułu wykonawczego będzie stanowiło podstawę umorzenia postępowania egzekucyjnego (patrz uzasadnienie do art. 59 § 1).

W odniesieniu do zarzutu dotyczącego prowadzenia egzekucji przez niewłaściwy organ należy wskazać, że ta podstawa zaskarżenia dotyczy bezpośrednio postępowania egzekucyjnego. Została zatem ujęta w katalogu podstaw do umorzenia postępowania egzekucyjnego projektowany art. 59 § 1 pkt 3 (prowadzenie egzekucji przez niewłaściwy organ egzekucyjny). W pozostałym zakresie np. w odniesieniu do wydania w toku postępowania egzekucyjnego rozstrzygnięcia przez niewłaściwy organ egzekucyjny, wystarczającą podstawą prawną do zaskarżenia jest art. 156 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, z późn. zm.). Zgodnie z art. 18 ustawy, w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie w postępowaniu egzekucyjnym stosuje się ustawę – Kodeks postępowania administracyjnego.

Jednocześnie mając na względzie zmieniony katalog przesłanek wniesienia zarzutu zdecydowano, że wniesienie zarzutu powinno być możliwe na każdym etapie postępowania, nie tak jak w obowiązującym stanie prawnym w ciągu 7 dni od dnia doręczenia odpisu tytułu wykonawczego.

Art. 33 § 3

Wprowadzany przepis reguluje treść zarzutu wnoszonego przez zobowiązanego. Zgodnie z tym przepisem zarzut powinien określać istotę i zakres żądania oraz dowody uzasadniające to żądanie. Celem wprowadzenia przepisu jest usprawnienie rozpatrywania zarzutów poprzez usystematyzowanie ich treści. Przepis pozwoli również na wyjaśnienie wątpliwości zobowiązanych co do zakresu informacji, które powinny być wskazane w zarzucie. Ponadto zobliguje zobowiązanych do wskazywania dowodów uzasadniających wnoszone żądanie, co wpłynie na przyspieszenie jego rozpatrywania.

Art. 33 § 4

Przepis stanowi, że w egzekucji należności pieniężnych państw członkowskich, określonych w art. 2 § 1 pkt 8 i 9 oraz należności pieniężnych przekazanych do egzekucji administracyjnej

na podstawie ratyfikowanych umów międzynarodowych, których stroną jest Polska („zagranicznych” należności pieniężnych) nie stosuje się przepisów dotyczących zarzutów. Projektowany przepis stanowi odzwierciedlenie obecnego art. 33 § 2. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku „zagranicznych” należności pieniężnych zobowiązanemu przysługują jedynie zarzuty dotyczące bezpośrednio postępowania egzekucyjnego, tj.:

- niedopuszczalność egzekucji administracyjnej lub zastosowanego środka egzekucyjnego,
- zastosowanie zbyt uciążliwego środka egzekucyjnego,
- prowadzenie egzekucji przez niewłaściwy organ egzekucyjny,
- niespełnienie w tytule wykonawczym wymogów określonych w art. 27, a w zagranicznym tytule wykonawczym wymogów określonych w art. 102 ustawy o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych.

Ponieważ zmieniony katalog podstaw zarzutów obejmuje jedynie zdarzenia dotyczące bezpośrednio należności pieniężnej (patrz uzasadnienie do art. 33 § 2), przepisy dotyczące zarzutów nie powinny być stosowane do postępowań egzekucyjnych, w których dochodzi się należności państw członkowskich UE i państw trzecich. Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami art. 78 ustawy o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych spory dotyczące należności pieniężnych państwa członkowskiego, w tym jednolitego tytułu wykonawczego, są rozstrzygane przez właściwy organ tego państwa zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym państwie. Podobne uregulowania znajdują się również w umowach międzynarodowych będących podstawą przekazywania polskim organom egzekucyjnym wniosków o pomoc w dochodzeniu należności. Mając powyższe na względzie, brak jest uzasadnienia, aby do „zagranicznych” należności pieniężnych miały zastosowanie przepisy ustawy w zakresie zarzutów dotyczących kwestionowania należności.

Art. 34 § 1

Przepis stanowi, że organ egzekucyjny przekazuje wierzycielowi zarzuty niezwłocznie. Celem wprowadzenia tego przepisu jest zdyscyplinowanie organu egzekucyjnego do niezwłocznego przekazania wierzycielowi zarzutów zobowiązanego. Mając na względzie, że zgłoszenie zarzutu zawiesza postępowanie egzekucyjne, w interesie wierzyciela i zobowiązanego leży jak najszybsze ich rozstrzygnięcie, które może skutkować odpowiednio podjęciem zawieszoności postępowania egzekucyjnego lub jego umorzeniem.

Art. 34 § 2

Przepis reguluje kwestie formy i rodzaju rozstrzygnięć w sprawie złożonego zarzutu. Zgodnie z projektowanym przepisem w zakresie zarzutu wierzyciel orzeka w formie postanowienia. Zaproponowana forma rozstrzygnięcia zarzutu służy utrzymaniu jednolitości w zakresie rozpatrywania środków zaskarżenia wnoszonych w toku postępowania egzekucyjnego. Analogicznie rozwiązanie przewidziano dla sprzeciwu małżonka zobowiązanego oraz skargi na czynności egzekucyjne. W zależności od okoliczności sprawy wierzyciel może ten zarzut oddalić, uznać albo stwierdzić jego niedopuszczalność. W zakresie niedopuszczalności zarzutu projektowany przepis jest odzwierciedleniem obowiązującego art. 34 § 1a. Zgodnie z tym przepisem wierzyciel wydaje postanowienie o niedopuszczalności zarzutu w przypadku, gdy zarzut jest lub był przedmiotem rozpatrzenia w odrębnym postępowaniu administracyjnym, podatkowym lub sądowym. Wierzyciel wydaje postanowienie o niedopuszczalności zarzutu również w przypadku, gdy zobowiązany kwestionuje w całości albo w części wymagalność należności pieniężnej z uwagi na jej wysokość ustaloną lub określoną w orzeczeniu, od którego przysługuje środek zaskarżenia lub wniosek o ponowne

rozpatrzenie sprawy. Celem wprowadzenia tego przepisu jest uregulowanie sytuacji, w których zarzut zgłoszony przez zobowiązanego był już rozpatrywany. W takim przypadku brak jest uzasadnienia dla ponownego przeprowadzenia postępowania w celu rozstrzygnięcia zarzutu opartego na tej samej podstawie. Należy przyjąć, że jeśli w sprawie zapadło już rozstrzygnięcie, kolejne jej rozpatrywanie jest jedynie działaniem niepotrzebnie przedłużającym postępowanie egzekucyjne. Natomiast w odniesieniu do przypadku, gdy zobowiązany kwestionuje wymagalność należności ze względu na jej wysokość ustaloną lub określoną w orzeczeniu, od którego przysługuje środek zaskarżenia lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy [np. w przypadku należności określonych w przepisach ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.)], zobowiązany powinien w pierwszej kolejności skorzystać z przysługującego mu środka zaskarżenia orzeczenia. Jeśli zobowiązany nie widzi podstaw do skarżenia orzeczenia ustalającego lub określającego wysokość dochodzonej należności pieniężnej, zgłaszanie przez niego zarzutów w toku postępowania egzekucyjnego należy uznać za nieuzasadnione.

Art. 34 § 3

Przepis ustanawia zasadę, że na postanowienie wierzyciela w sprawie zarzutu służy zażalenie. Celem projektowanego przepisu jest ochrona interesów zobowiązanego w przypadku wydania przez wierzyciela niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia w sprawie zarzutu.

Art. 34 § 4

Projektowany przepis reguluje uprawnienia i sposób postępowania organu egzekucyjnego po otrzymaniu ostatecznego postanowienia wierzyciela w sprawie zgłoszonych zarzutów. Mając na względzie, że zgłoszenie zarzutu zawiesza postępowanie egzekucyjne, jego ostateczne oddalenie jest podstawą do podjęcia zawieszzonego postępowania egzekucyjnego. Ostateczne oddalenie lub stwierdzenie niedopuszczalności zarzutu usuwa wątpliwości w zakresie podstawy prawnej prowadzenia postępowania egzekucyjnego należności pieniężnej. W takiej sytuacji konieczne jest jak najszybsze podjęcie postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania należności pieniężnej.

Natomiast w przypadku ostatecznego uznania zarzutów w całości albo w części za uzasadnione, organ egzekucyjny umorzy postępowanie egzekucyjne odpowiednio w całości albo w części. Umorzenie postępowania egzekucyjnego w części będzie dotyczyło przypadków, gdy zarzut zgłoszony przez zobowiązanego zostanie uznany w odniesieniu do jednej lub kilku należności pieniężnych objętych wielopozycyjnym tytułem wykonawczym, a oddalony w odniesieniu do pozostałych należności objętych tym tytułem (np. doręczono zobowiązanemu upomnienie dotyczące jedynie niektórych należności pieniężnych objętych wielopozycyjnym tytułem wykonawczym).

Wyjątkiem od zasady umorzenia postępowania egzekucyjnego w całości albo w części w przypadku uznania zarzutu jest uznanie zarzutu dotyczącego braku wymagalności należności w związku z jej rozłożeniem na raty lub odroczeniem terminu płatności, jeżeli nastąpiło to już po wszczęciu egzekucji. W takim przypadku organ egzekucyjny zawiesi postępowanie egzekucyjne odpowiednio w całości albo w części. Natomiast jeżeli udzielenie ulgi w spłacie nastąpiło przed wszczęciem egzekucji należy uznać, że to wszczęcie nie było zasadne, zatem postępowanie należy umorzyć.

Uznanie zarzutów za uzasadnione potwierdza, że postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte niezgodnie z prawem. Nie było bowiem podstaw do wszczęcia postępowania egzekucyjnego do określonej należności pieniężnej albo do należności we wskazanej w tytule wykonawczym wysokości, bądź co do osoby wskazanej w tytule wykonawczym jako zobowiązany. W takim

przypadku nie ma możliwości kontynuowania wadliwego postępowania egzekucyjnego w części, w której zarzuty zostały uznane za zasadne.

Wyjątek przewidziany dla uznania zarzutu braku wymagalności należności pieniężnej z powodu jej rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności uwzględnia, że w przypadku udzielenia wskazanych ulg w spłacie należności pieniężnej, postępowanie egzekucyjne może być jedynie odsunięte w czasie. W przypadku braku wykonania obowiązku w odroczonym terminie płatności lub braku zapłaty układu ratalnego, postępowanie egzekucyjne w części niezapłaconej w terminie raty powinno być kontynuowane. Z tego względu brak jest uzasadnienia dla umarzania postępowania egzekucyjnego w tym przypadku.

Art. 34a

Przepis reguluje kwestie dotyczące żądania wierzyciela umorzenia postępowania egzekucyjnego. W przepisie jednoznacznie wskazano, że przyczyną wniesienia takiego żądania mogą być okoliczności będące podstawą zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Należy mieć na względzie, że nie w każdym przypadku podstawy zarzutu określonej w art. 33 § 2 zobowiązany ten zarzut wniesie. W takich przypadkach wierzyciel po ujawnieniu przyczyny określonej w art. 33 § 2 pkt 1-5 będzie zobligowany do wniesienia o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W odniesieniu do podstawy zarzutu określonej w art. 33 § 3 pkt 6 (brak wymagalności obowiązku) żądanie umorzenia postępowania egzekucyjnego będzie mogło być wnoszone w przypadku, gdy ta przyczyna wystąpiła jeszcze przed wszczęciem egzekucji administracyjnej. W takim przypadku należy uznać, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie było uprawnione, bowiem należność nie była wymagalna. Jeżeli natomiast wskazana przyczyna nastąpiła już po wszczęciu egzekucji, wierzyciel powinien wnieść o jego zawieszenie na podstawie art. 56 § 1a, nie o umorzenie. Należy mieć na względzie, że zobowiązany może nie dotrzymać warunków udzielonej ulgi (np. nie dokonać spłaty należności pieniężnej w odroczonym terminie płatności lub udzielonych ratach). W takim przypadku konieczne będzie kontynuowanie egzekucji w części odpowiadającej niedotrzymanym przez zobowiązanego warunkom ulgi.

Art. 35 § 1

Zgodnie z projektowanym przepisem wniesienie zarzutu w terminie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego zawiesza postępowanie egzekucyjne odpowiednio w całości albo w części, do czasu doręczenia organowi egzekucyjnemu ostatecznego postanowienia w sprawie zarzutu.

Mając na względzie zmieniony katalog przesłanek wniesienia zarzutu zdecydowano, że wniesienie zarzutu powinno być możliwe na każdym etapie postępowania, nie tak jak w obowiązującym stanie prawnym w ciągu 7 dni od dnia doręczenia odpisu tytułu wykonawczego. Jednocześnie aby uniemożliwić zobowiązanemu celowe blokowanie postępowania egzekucyjnego na każdym jego etapie podjęto decyzję, że wniesienie zarzutów po upływie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego nie będzie już miało skutku w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego.

W celu wyeliminowania wątpliwości w zakresie stosowania tego przepisu, doprecyzowano termin początkowy zawieszenia postępowania egzekucyjnego, uznając że tym dniem jest dzień doręczenia zarzutu organowi egzekucyjnemu. Projektowany przepis przewiduje, że w sprawie zawieszenia postępowania egzekucyjnego na skutek wniesionego zarzutu wydaje się postanowienie, na które służy zażalenie. Celem wprowadzenia przepisu jest ujednoczenie sposobu działania organów egzekucyjnych poprzez jednoznaczne wskazanie, że zawieszenie postępowania egzekucyjnego w przypadku wniesienia zarzutu następuje w formie postanowienia.

Art. 35 § 1a

Projektowany przepis stanowi częściowe odzwierciedlenie obowiązującego art. 34 § 1. Stanowi, że wierzyciel może wystąpić do organu egzekucyjnego z wnioskiem o podjęcie postępowania egzekucyjnego zawieszono na skutek zgłoszenia zarzutu. Jednocześnie przepis został uzupełniony o przesłanki określające, w jakich przypadkach wierzyciel może wystąpić z takim wnioskiem. Dotychczas jedynym wskazaniem było uzasadnienie wniosku. Powyższe powodowało wątpliwości w zakresie przypadków, w których wierzyciel może wnieść o podjęcie postępowania egzekucyjnego zawieszono w związku ze zgłoszeniem zarzutu. Biorąc pod uwagę powyższe, w przepisie dookreślono, że z wnioskiem można wystąpić, jeżeli zachodzi przypuszczenie, że zarzuty zostaną oddalone albo są niedopuszczalne. W odniesieniu do podjęcia na wniosek wierzyciela postępowania egzekucyjnego zawieszono wskutek zgłoszonego zarzutu przyjęto odpowiednie stosowanie przepisów art. 56 § 3 i 4. Zatem w sprawie podjęcia zawieszono postępowania wydawane będzie postanowienie. Przyjęcie takiego rozwiązania ma na celu ujednoczenie praktyki organów egzekucyjnych w tym zakresie i rozwiązanie wątpliwości, czy w omawianym przypadku należy wydać postanowienie, czy też podjęcie postępowania następuje z mocy prawa.

Art. 35 § 2

Zmiany zaproponowane w przepisie mają charakter doprecyzowujący. W celu wyeliminowania wątpliwości projektowany przepis precyzuje, że zabezpieczenia może dokonać organ egzekucyjny prowadzący zawieszono postępowanie egzekucyjne. Ponadto organ ten może dokonać zabezpieczenia wyłącznie poprzez zastosowanie środków zabezpieczenia odpowiadających środkom egzekucyjnym, do których jest uprawniony. W pozostałym zakresie zabezpieczenia dokona naczelnik urzędu skarbowego, do którego organ egzekucyjny prowadzący postępowanie skieruje wniosek o zabezpieczenie wraz z odpisem tytułu wykonawczego. Celem wprowadzenia omawianego przepisu jest uregulowanie sytuacji organów egzekucyjnych, które nie są uprawnione do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych. Poza naczelnikiem urzędu skarbowego i marszałkiem województwa (w egzekucji opłat związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji rolnej) organy egzekucyjne są uprawnione do stosowania jedynie niektórych środków egzekucyjnych. Dla przykładu dyrektor oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stosuje egzekucję z wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczeń z ubezpieczenia społecznego, renty socjalnej oraz wierzytelności pieniężnych, natomiast właściwy organ gminy o statusie miasta nie może stosować egzekucji z nieruchomości. Mając na względzie powyższe, organy egzekucyjne prowadzące zawieszono postępowanie egzekucyjne będą mogły stosować środki zabezpieczania odpowiadające środkom egzekucyjnym, do których są uprawnione. W pozostałym zakresie będą kierowały wnioski o zabezpieczenie do naczelnika urzędu skarbowego. Proponowane rozwiązanie uwzględnia możliwość samodzielnego stosowania środków zabezpieczających wszystkim organom prowadzącym zawieszono postępowanie egzekucyjne niezależnie od tego, czy zgodnie z art. 19 ustawy są uprawnione do prowadzenia postępowania zabezpieczającego. Konieczność kierowania wniosku do naczelnika urzędu skarbowego dotyczy jedynie stosowania środków zabezpieczenia odpowiadających środkom egzekucyjnym, do stosowania których organ nie jest uprawniony. Przyjmuje się, że liczba wniosków o dokonanie zabezpieczenia w tym wypadku będzie niewielka, bowiem organy będą preferowały dokonywanie zabezpieczenia we własnym zakresie w obrębie środków zabezpieczenia odpowiadających środkom egzekucyjnym, do stosowania których są uprawnione.

Art. 3 § 2 pkt 3 – ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

Nowe brzmienie przepisu jest konsekwencją zmiany trybu rozpatrywania zarzutów w sprawie egzekucji administracyjnej. Mając na względzie, że zarzuty będą rozpatrywane jedynie przez wierzyciela (rezygnacja z rozpatrywania zarzutów przez organ egzekucyjny na podstawie stanowiska wierzyciela – patrz uzasadnienie do art. 33 § 1 ustawy) postanowienie wierzyciela o niedopuszczalności zarzutu powinno zostać poddane kontroli sądu administracyjnego. Dotychczasowe wyłączenie badania przez sąd tego postanowienia było konsekwencją rozwiązania, w którym to organ egzekucyjny rozpatrywał zarzuty na podstawie stanowiska wierzyciela, w konsekwencji to rozstrzygnięcie organu egzekucyjnego w tym zakresie było poddane kontroli sądu. Projektowane zmiany zakładają, że zarzuty będą w każdym przypadku rozstrzygane postanowieniem wierzyciela, bez konieczności przedstawiania stanowiska innemu organowi. Z powyższego względu w zmienianym przepisie rezygnuje się z pojęcia „stanowiska wierzyciela w sprawie zgłoszonego zarzutu”, a w konsekwencji z wyłączenia spod kontroli sądu postanowienia wierzyciela w sprawie niedopuszczalności zarzutu.

Nieznane miejsce zamieszkania zobowiązanego

Art. 36 § 3

Zmiana przepisu ma na celu powiązanie istniejącego obowiązku zobowiązanego informowania organu egzekucyjnego o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby, ze skutkami niedokonania tego powiadomienia. Regulacja wzorowana jest na przepisie art. 41 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego. Obecnie zobowiązany ma obowiązek informować organ egzekucyjny o zmianie miejsca swojego pobytu trwającej dłużej niż jeden miesiąc. Nie ponosi jednak żadnych konsekwencji, jeśli zaniedba dokonania tego obowiązku. Biorąc pod uwagę, że ustawa wiąże właściwość miejscową organu egzekucyjnego z miejscem zamieszkania lub siedziby, nie zaś miejscem pobytu, zdecydowano o zmianie określenia użytego w omawianym przepisie. Ponadto w obecnym stanie prawnym obowiązek informowania organu egzekucyjnego o zmianie miejsca pobytu powiązany jest z wszczęciem postępowania egzekucyjnego, a nie z wszczęciem egzekucji. Należy mieć na względzie, że w momencie wszczęcia postępowania egzekucyjnego tj. z momentem wpływu tytułu wykonawczego do organu egzekucyjnego zobowiązany nie jest jeszcze jego uczestnikiem, zatem nie ma wiedzy o tym postępowaniu. W tym przypadku trudno jest nakładać na niego obowiązek przekazywania jakichkolwiek informacji w postępowaniu, o którym nie ma wiedzy. Zobowiązany staje się uczestnikiem postępowania z momentem wszczęcia wobec niego egzekucji i z tą chwilą możliwe jest nałożenie na niego obowiązku informowania organu egzekucyjnego o zmianach w zakresie adresu miejsca zamieszkania. Z powyższych względów powstanie obowiązku informowania organu egzekucyjnego o zmianie miejsca zamieszkania powiązane z momentem wszczęcia egzekucji.

Jednocześnie w celu wyegzekwowania spełniania przez zobowiązanego obowiązku informowania organu egzekucyjnego o zmianach w zakresie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby wprowadza się regulację, zgodnie z którą skutki zaniechania tego obowiązku obciążają zobowiązanego. Zatem w przypadku, gdy zobowiązany nie dopełni omawianego obowiązku informacyjnego doręczenie pism w dotychczasowym miejscu zamieszkania ma skutek prawny.

Jednocześnie analogicznie jak w obowiązujących przepisach, zobowiązanego poucza się o obowiązku informowania o zmianie adresu miejsca zamieszkania oraz o skutkach jego zaniechania przy doręczaniu mu odpisu tytułu wykonawczego. Trudno wychodzić z

założenia, że zobowiązany doskonale zna przepisy ustawy i jest świadom wszystkich swoich praw i obowiązków.

Rozporządzenie rzeczą lub prawem majątkowym

Art. 37c § 1

Projektowane zmiany mają na celu doprecyzowanie w jednoznaczny sposób skutków prawnych rozporządzenia rzeczą lub prawem majątkowym, po ich zajęciu. O zakazie rozporządzania zajęłą rzeczą lub prawem majątkowym, zobowiązany jest pouczany w zawiadomieniu o zajęciu rzeczy lub prawa majątkowego. W proponowanym art. 37c § 1 wyraźnie wskazano, że w przypadku rozporządzenia zajęłą rzeczą lub prawem majątkowym, możliwe jest kontynuowanie egzekucji z tej rzeczy lub prawa majątkowego, jakby do rozporządzenia w ogóle nie doszło. Przykładowo można wskazać, że rozporządzenie rzeczą może polegać np. na zbyciu nieruchomości (jej sprzedaży, zamianie, darowiznie). Należy zauważyć, że takie rozporządzenie nieruchomości, po jej zajęciu, nie niweczy skutków umowy zawartej między zobowiązanym a nabywcą, jednakże egzekucję prowadzi się dalej, jakby do zwarcia umowy nie doszło, a więc na podstawie dotychczasowego tytułu wykonawczego. Nabywca rzeczy lub prawa majątkowego może uczestniczyć w egzekucji z tej rzeczy lub prawa majątkowego na prawach zobowiązanego. Czynności egzekucyjne podjęte w ramach tej egzekucji (po zajęciu rzeczy lub prawa majątkowego) są skuteczne zatem w odniesieniu do zobowiązanego i nabywcy.

Art. 37c § 2

Projektowany przepis wprowadza rozwiązanie prawne, które umożliwi egzekucję z rzeczy lub prawa majątkowego w sytuacji, gdy rozporządzenie przez zobowiązanego rzeczą lub prawem majątkowym wynika z czynności prawnej (np. umowy zobowiązująco-rozporządzającej) zawartej jeszcze przed zajęciem, ale pod warunkiem zawieszającym, a warunek ten ziści się dopiero po zajęciu ww. składnika majątkowego. W myśl proponowanego rozwiązania, rozporządzenie polegające np. na zbyciu składnika majątkowego będzie wywierało skutek prawny między zbywcą a nabywcą. Nieważne będzie wobec organu egzekucyjnego, skoro projektowany przepis art. 37c § 1 stosuje się również do rozporządzenia rzeczą lub prawem majątkowym, którego skutek nastąpił po zajęciu tej rzeczy lub prawa majątkowego.

Art. 37c § 3

W proponowanym § 3 uregulowano szczególny sposób rozporządzenia rzeczą lub prawem majątkowym, tj. obciążenie zastawem lub hipoteką. Skoro obciążenie rzeczy lub prawa majątkowego przez zobowiązanego po ich zajęciu jest nieważne, tym samym wierzytelność zabezpieczona zastawem lub hipoteką nie może korzystać z pierwszeństwa zaspokojenia przewidzianego dla należności zabezpieczonych tym prawem zastawniczym. Z uwagi na wprowadzenie tych przepisów ogólnych do zajętych rzeczy i praw majątkowych, w tym również do nieruchomości, stosownych zmian dokonano w art. 110f ustawy.

Art. 37c § 4

W celu wyeliminowania wątpliwości w stosowaniu dodawanych § 1–3, przyjęto że projektowane przepisy będą stosowane odpowiednio do udziału we współwłasności rzeczy lub prawa majątkowego.

Sprzedaż rzeczy, który przechowywanie powoduje wysokie koszty

Art. 41 § 3

Projektowana zmiana przepisów ma na celu ograniczenie wydatków organu egzekucyjnego związanych ze sprawą o wyłączenie spod egzekucji administracyjnej. Stosownie do art. 40 § 1 i 2 ustawy na postanowienie organu egzekucyjnego w sprawie odmowy wyłączenia spod egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego przysługuje zażalenie. Na ostateczne postanowienie w sprawie odmowy osobie, której żądanie wyłączenia rzeczy lub prawa nie zostało uwzględnione, przysługuje natomiast prawo żądania zwolnienia ich od zabezpieczenia lub egzekucji administracyjnej w trybie przepisów KPC (art. 841-842 Kpc). Żądanie przybiera postać pozwu, który rozpatrywany jest w dwuinstancyjnym, kontradyktoryjnym i często długotrwałym postępowaniu sądowym. Stosownie do treści art. 41 ustawy do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia żądania w sprawie wyłączenia spod egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego i w okresie 14 dni po tym rozstrzygnięciu oraz w okresie od dnia skierowania do organu egzekucyjnego pozwu, o którym mowa w art. 40 § 2, do dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu w sprawie wyłączenia spod egzekucji objęte żądaniem wyłączenia rzeczy nie mogą być sprzedane, a prawa majątkowe wykonywane (art. 41 § 1 ustawy). Jeżeli rzecz objęta żądaniem wyłączenia ulega szybkiemu zepsuciu, może ona być sprzedana w trybie przewidzianym dla sprzedaży ruchomości w przepisach o egzekucji należności pieniężnych przed rozstrzygnięciem żądania wyłączenia, a osiągniętą ze sprzedaży kwotę składa się do depozytu organu egzekucyjnego. W przypadku nieuwzględnienia żądania wyłączenia egzekucję prowadzi się do kwoty złożonej do depozytu (art. 41 § 2 ustawy).

Powyższy przepis wprowadza zatem zasadę, zgodnie z którą po wszczęciu postępowania o wyłączenie spod egzekucji administracyjnej rzeczy objęte żądaniem wyłączenia nie mogą być sprzedane, co ma stanowić zabezpieczenie dla osoby trzeciej na wypadek, gdyby jej roszczenie okazało się uzasadnione, a jednocześnie chroni Skarb Państwa przed ewentualną odpowiedzialnością odszkodowawczą (por. Z. Leoński, W. Sawczyn [w:] R. Hauser, „Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz”, Warszawa 2016, Legalis, kom. Do art. 41 ustawy, Nb 1). W konsekwencji, powyższa regulacja stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 161 ustawy, przewidującego – w ramach postępowania zabezpieczającego – m.in. sprzedaż ruchomości, których przechowywanie generuje nadmierne koszty. Zauważyć jednak należy, iż art. 41 § 2 ustawy uniemożliwia sprzedaż, w toku postępowania o wyłączenie spod egzekucji, wszelkiego rodzaju rzeczy, nawet rzeczy oznaczonych co do gatunku, o charakterze zastępowalnym. Przechowywanie tych rzeczy (np. paliw silnikowych) wiąże się przy tym ze znacznymi kosztami (liczonymi częstokroć w milionach złotych), które organ egzekucji administracyjnej, a w istocie Skarb Państwa, zmuszony jest ponosić przez czas trwania postępowania sądowego. Sprzedaż rzeczy zastępowalnych, których przechowywanie wiąże się z istotnymi wydatkami, nie rodzi przy tym poważnego ryzyka odpowiedzialności odszkodowawczej, albowiem w przypadku wyłączenia rzeczy spod egzekucji, istnieje możliwość nabycia tego samego rodzaju rzeczy i ich wydania podmiotowi uprawnionemu.

Z powyższych względów dodaje się przepis art. 41 § 3. Przepis ten umożliwia dokonanie sprzedaży rzeczy oznaczonych co do gatunku jeszcze przed wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie żądania wyłączenia rzeczy spod egzekucji albo przed uprawomocnieniem się orzeczenia sądu w sprawie wyłączenia spod egzekucji. Warunkiem zastosowania tego przepisu są koszty przechowywania niewspółmierne do wartości rzeczy albo możliwość znacznego obniżenia wartości rzeczy na skutek jej przechowywania.

Skarga na czynności egzekucyjne

Zaproponowane zmiany w zakresie przepisów dotyczących skargi na czynności egzekucyjne wiążą się ze zmianami wprowadzonymi w zakresie zarzutów na postępowanie egzekucyjne (patrz uzasadnienie zarzuty). Regulacje dotyczące skargi zgodnie z projektem odnoszą się bezpośrednio do nieprawidłowości w zakresie postępowania egzekucyjnego. W projektowanych przepisach, odmiennie do obowiązujących, skatalogowano konkretne podstawy prawne skargi.

Art. 54 § 1

Projektowany przepis stanowi, że zobowiązanemu przysługuje skarga na czynność egzekucyjną organu egzekucyjnego. Zgodnie z obowiązującym przepisem zobowiązany może złożyć skargę na czynności organu egzekucyjnego lub egzekutora. Mając na względzie, że egzekutor czy też inny pracownik organu egzekucyjnego działa w imieniu i z upoważnienia organu egzekucyjnego, wymienianie w projektowanym przepisie, obok organu egzekucyjnego również jego pracownika, jest niecelowe.

W projektowanym przepisie określono również podstawy skargi, którymi mogą być:

- 1) dokonanie czynności egzekucyjnej z naruszeniem ustawy,
- 2) zastosowanie zbyt uciążliwego środka egzekucyjnego.

Podstawa wymieniona w punkcie 2 stanowi doprecyzowanie obowiązującego przepisu mówiącego o skardze na czynność dokonaną przez organ egzekucyjny. Przepis ten nie wskazuje jednak wady czynności egzekucyjnej, która jest podstawą skargi, co powoduje, że przesłanki do jej złożenia nie są jasne. Powyższe budzi wątpliwości w zakresie ich stosowania. Z powyższego względu jednoznacznie określono, że skarga może zostać złożona w przypadku dokonania czynności egzekucyjnej z naruszeniem ustaw.

Należy wskazać, że podstawy skargi ujęte w pkt 1 i 3 stanowią przeniesienie odpowiednio obowiązujących przepisów art. 33 § 1 pkt 8 i 9. Mając na względzie, że projekt ustawy rozdziela środki zaskarżenia na te, które bezpośrednio dotyczą egzekwowanej należności pieniężnej – zarzuty i takie, które dotyczą postępowania egzekucyjnego, podstawy zarzutów ujęte obecnie w przepisach 33 § 1 pkt 8 i 9 zostały przeniesione do katalogu podstaw skargi.

Zrezygnowano z przesłanki, o której mowa w art. 33 § 1 pkt 6 dotyczącej niedopuszczalności egzekucji lub niedopuszczalności środka egzekucyjnego. Niedopuszczalność egzekucji jest badana przez organ egzekucyjny na etapie wszczęcia postępowania egzekucyjnego (art. 29 § 1). Należy mieć na względzie, że niedopuszczalność egzekucji stanowi również podstawę do umorzenia postępowania egzekucyjnego (patrz uzasadnienie do art. 59 § 1). W odniesieniu do niedopuszczalności środka egzekucyjnego na gruncie egzekucji pieniężnej przepis ten nie znajduje zastosowania. Z powyższego względu zrezygnowano z niedopuszczalności zastosowanego środka egzekucyjnego jako podstawy skargi na czynność egzekucyjną.

W projektowanym przepisie zrezygnowano ze skargi na przewlekłość postępowania egzekucyjnego. Znaczenie określenia „przewlekłość w odniesieniu do postępowania egzekucyjnego” było trudne do określenia. Należy mieć bowiem na względzie, że czas trwania tego postępowania jest uzależniony posiadania przez zobowiązanego majątku, z którego możliwe jest wyegzekwowanie obowiązku. W świetle powyższego ocena, czy postępowanie egzekucyjne prowadzone jest przewlekłe była bardzo utrudniona.

Art. 54 § 2

Zgodnie z przepisem w skardze na czynność egzekucyjną należy określić zaskarżoną czynność egzekucyjną oraz jej podstawę. Celem wprowadzenia omawianej regulacji jest doprecyzowanie treści, którą należy ująć w skardze, tj. określenie konkretnej skarżonej czynności. Określenie tej czynności pozwoli organowi egzekucyjnemu na szybkie

zidentyfikowanie czynności, zbadanie okoliczności sprawy, a co za tym idzie niezwłoczne rozstrzygnięcie skargi.

Art. 54 § 3

Projektowany przepis określa organ, do którego wnosi się skargę, oraz termin jej wniesienia. Mając na względzie, że skarga dotyczy czynności egzekucyjnej dokonanej przez organ egzekucyjny, skargę wnosi się bezpośrednio do tego organu. Dzięki takiemu rozwiązaniu nie ma konieczności przekazywania skargi pomiędzy organami czy uzyskiwania od innego organu informacji niezbędnych do jej rozpatrzenia.

Dla wniesienia skargi przewidziano 7 - dniowy termin liczony od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu dokumentu stanowiącego podstawę dokonania zaskarżonej czynności egzekucyjnej. Skrócenie terminu na wniesienie skargi nie narusza praw zobowiązanych bowiem termin ten jest wystarczający dla wniesienia wskazanego środka zaskarżenia.

Art. 54 § 4 i 5

Zgodnie z przepisem, analogicznie jak dla rozpatrzenia sprzeciwu małżonka czy zarzutów w sprawie skargi na czynność egzekucyjną, będzie wydawane postanowienie, na które służy zażalenie.

Art. 54 § 6

Przepis reguluje obowiązki organu egzekucyjnego wynikające z uwzględnienia skargi na czynność egzekucyjną. I tak, w przypadku uwzględnienia skargi organ egzekucyjny uchyli zaskarżoną czynność w całości albo w części albo usunie jej stwierdzone wady. Przepis jest odpowiednikiem obowiązującego art. 54 § 5a. Regulacja dopuszcza możliwość uchylenia zaskarżonej czynności egzekucyjnej jedynie w części. Mając na względzie, że kwestionowana czynność egzekucyjna może być wadliwa jedynie w określonej części, nie zaś w całości, projektowane brzmienie przepisu zostało uzupełnione o możliwość uchylenia skarżonej czynności egzekucyjnej jedynie w części.

Art. 54 § 7

Podobnie jak w obowiązujących przepisach wniesienie skargi na czynność egzekucyjną nie wstrzymuje czynności egzekucyjnych, jednak organ egzekucyjny może, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia skargi, wstrzymać dalszą realizację środka egzekucyjnego, w ramach którego dokonano zaskarżonej czynności. Dotychczasowe brzmienie omawianego przepisu odwołuje się do wstrzymania postępowania egzekucyjnego, nie zaś wstrzymania czynności egzekucyjnej. Należy mieć jednak na względzie, że skarga dotyczy konkretnej czynności egzekucyjnej (dokonanej z naruszeniem ustawy, bądź zaniechanej), zatem nie ma podstawy, aby konsekwencją wniesienia skargi było wstrzymanie całego postępowania egzekucyjnego. Skutki wniesienia skargi powinny dotyczyć jedynie konkretnej skarżonej czynności egzekucyjnej, bez wpływu na pozostałe czynności podejmowane w postępowaniu. Z powyższego względu działanie organu egzekucyjnego, w przypadku wniesienia skargi, powinno ograniczać się jedynie do wstrzymania dalszej realizacji środka egzekucyjnego, w ramach którego dokonano zaskarżonej czynności. Wstrzymanie całego postępowania egzekucyjnego w sytuacji, gdy zobowiązany nie kwestionuje go w całości, mogłoby prowadzić do naruszenia zarówno interesów wierzyciela zainteresowanego jak najszybszym wyegzekwowaniem należności pieniężnej, jak i zobowiązanego, poprzez dalsze naliczanie odsetek od dochodzonej należności pieniężnej.

W omawianym przepisie zrezygnowano z określania uprawnienia organu nadzoru do wstrzymania postępowania egzekucyjnego w toku rozpatrywania skargi na czynność

egzekucyjną. Należy zauważyć, że organ nadzoru jest w szczególnie uzasadnionych przypadkach uprawniony do wstrzymania czynności egzekucyjnych lub postępowania egzekucyjnego na podstawie przepisu art. 23 ustawy. Zatem brak jest podstaw do powtarzania uprawnienia organu nadzoru do wstrzymania postępowania egzekucyjnego czy czynności egzekucyjnych, odrębnie w przypadku wniesienia przez zobowiązanego skargi.

Uchylenie czynności egzekucyjnej z urzędu

Art. 54a § 1

Dodawany przepis obliguje organ egzekucyjny do uchylenia, z urzędu w całości albo w części, czynności egzekucyjnej w przypadku, gdy została dokonana z naruszeniem przepisów ustawy. Uznano, że sytuacji naruszenia prawa organ egzekucyjny powinien mieć możliwość uchylenia czynności z urzędu bez oczekiwania na podjęcie działania przez zobowiązanego. Brak wniosku zobowiązanego nie powinien bowiem mieć wpływu na uchylenie wadliwej czynności.

Art. 54a § 2

Przepis określa przypadki, w których organ egzekucyjny może uchylić czynność egzekucyjną, w całości albo w części, ale jednocześnie do tego uchylenia nie jest zobligowany. Celem projektowanego przepisu jest stworzenie organowi egzekucyjnemu uprawnienia do uchylenia czynności egzekucyjnej. Należy wziąć pod uwagę, że organ egzekucyjny może uzyskać informacje, na podstawie których uzna, że dalsza realizacja zastosowanego środka egzekucyjnego, w ramach której dokonano czynności będzie niecelowa, nie doprowadzi bezpośrednio do wyegzekwowania obowiązku, czy też dalsza realizacja środka powoduje niewspółmierne trudności lub wydatki egzekucyjne w stosunku do kwoty, która może być uzyskana z tego środka albo wyegzekwowanie należności pieniężnej jest możliwe w wyniku realizacji innego środka mniej uciążliwego dla zobowiązanego, albo umożliwiającego szybsze wyegzekwowanie należności pieniężnej. Uznano, że w takim wypadku organ egzekucyjny powinien mieć możliwość uchylenia czynności bez oczekiwania na podjęcie działania przez zobowiązanego.

Art. 54a § 3

Projektowany przepis przewiduje, że uchylenie czynności egzekucyjnej w przypadkach przewidzianych w § 2 tego artykułu nie niweczy skutków zastosowania środka egzekucyjnego. Należy mieć na względzie, że przesłanki wymienione w § 2 nie powodują obowiązku uchylenia czynności egzekucyjnej, jak w przypadku gdy czynność egzekucyjna została dokonana z naruszeniem ustawy (§ 1). W konsekwencji brak jest uzasadnienia, aby podjęcie przez organ egzekucyjny decyzji o uchyleniu czynności egzekucyjnej niweczyło automatycznie skutki zastosowanego środka egzekucyjnego.

Art. 54a § 4

Projektowany przepis wprowadza zasadę zawiadamiania zobowiązanego i dłużnika zajętej wierzytelności o uchyleniu czynności egzekucyjnej. Uzyskanie przez dłużnika zajętej wierzytelności informacji o uchyleniu czynności egzekucyjnej jest warunkiem koniecznym do zaprzestania przez niego realizacji środka egzekucyjnego. Natomiast w odniesieniu do zobowiązanego należy mieć na względzie, że powinien on posiadać wszystkie informacje dotyczące postępowania egzekucyjnego prowadzonego z jego majątku.

Przepis stanowi również, że uchylenie czynności egzekucyjnej na podstawie art. 54a nie wpływa na skutki zastosowanego środka egzekucyjnego. Celem wprowadzenia tej regulacji

jest jednoznaczne rozstrzygnięcie, że podjęcie przez organ egzekucyjny decyzji o uchyleniu czynności egzekucyjnej, np. w przypadku decyzji o realizacji innego niż dotychczas, bardziej efektywnego, środka egzekucyjnego pozostaje bez wpływu na np. przerwanie biegu terminu przedawnienia.

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego w przypadku śmierci zobowiązanego

Art. 56 § 1 pkt 2

Zgodnie z projektowanym przepisem w przypadku śmierci zobowiązanego, jeżeli obowiązek nie był z nim ściśle związany, a w postępowaniu egzekucyjnym zajęto rzecz lub prawo majątkowe, które nie wygasło wskutek śmierci zobowiązanego postępowanie egzekucyjne będzie podlegało zawieszeniu. Zmiana w zakresie pkt 2 jest konsekwencją nowelizacji obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 6 (projektowany pkt 4).

Obowiązujące przepisy nakazują zawiesić postępowanie egzekucyjne w każdym przypadku śmierci zobowiązanego, jeżeli obowiązek nie jest ściśle związany z jego osobą. To działanie jest niecelowe w sytuacji, gdy w toku postępowania nie zastosowano środków egzekucyjnych, które będą mogły być dalej realizowane. Zbędne jest więc utrzymywanie zawieszzonego postępowania egzekucyjnego, które nie będzie prowadziło do zaspokojenia egzekwowanej należności. Z powyższego względu projektowany przepis ogranicza zasadę zawieszenia postępowania egzekucyjnego w przypadku śmierci do sytuacji, gdy zastosowano już środki egzekucyjne, które przypuszczalnie doprowadzą do wykonania obowiązku.

Art. 56 § 1c

Dodawany przepis stanowi uzupełnienie obowiązującej regulacji § 1 pkt 2. Należy zauważyć, że wierzyciel jest organem, który posiada największą wiedzę w zakresie, jakiemu reżimowi prawnemu podlega dana należność pieniężna. W konsekwencji, to wierzyciel jest organem, który wie, czy obowiązek, o którego wyegzekwowanie wystąpił do organu egzekucyjnego jest ściśle związany z osobą zobowiązanego, czy też nie. Mając powyższe na względzie umożliwia się organowi egzekucyjnemu zwrócić się do wierzyciela o stanowisko czy dochodzony obowiązek jest ściśle związany z osobą zobowiązanego. Wprowadzenie regulacji również uniemożliwi wierzycielom odmowę lub zwłokę w zajęciu stanowiska w odniesieniu do tego, czy obowiązek jest ściśle związany ze zobowiązanym.

Art. 56 § 5

Dodawany przepis umożliwia podejmowanie rozstrzygnięć dotyczących skarg, wniosków lub podań zobowiązanego w okresie, kiedy postępowanie egzekucyjne jest zawieszona z przyczyny innej niż określona w art. 56 § 1 pkt 2 i 3 oraz § 1b. Wprowadzenie przepisu jest odpowiedzią na tezy obecne w orzecznictwie sądów administracyjnych, zgodnie z którymi zawieszenie postępowania egzekucyjnego uniemożliwia podejmowanie rozstrzygnięć dotyczących tego postępowania. Jednocześnie orzecznictwo nie neguje możliwości rozstrzygnięcia zarzutów zgłoszonych przez zobowiązanego w okresie zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Powyższe powoduje, że w zakresie rozstrzygnięcia, np. skargi na czynność egzekucyjną w sprawie, w której wniesiono zarzuty, z rozstrzygnięciem w zakresie tej skargi organ egzekucyjny musi czekać do momentu ostatecznego orzeczenia w sprawie zarzutów. Takie rozwiązanie nie jest korzystne dla zobowiązanego ponieważ odracza w czasie wydawanie również korzystnych dla niego rozstrzygnięć. Z powyższego względu proponuje się dodanie projektowanego przepisu, który umożliwia podejmowanie rozstrzygnięć w toku zawieszona postępowania egzekucyjnego.

Jednocześnie mając na względzie, że podejmowanie rozstrzygnięć możliwe jest jedynie w przypadku, gdy w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym mamy do czynienia ze stroną, do której one mogą być kierowane, zrezygnowano z podejmowania rozstrzygnięć w postępowaniach zawieszonych na podstawie art. 56 § 1 pkt 2 i 3i 1b

Umorzenie postępowania egzekucyjnego

Art. 59 § 1

W przepisie określono katalog podstaw prawnych umorzenia postępowania egzekucyjnego. Wymienione w tym przepisie podstawy prawne co do zasady pokrywają się z obowiązującymi dotychczas. Przesłanka umorzenia postępowania egzekucyjnego ujęta w pkt 1 – dotycząca niedopuszczalności egzekucji, w części stanowi odpowiednik obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 7. Jednocześnie przy projektowaniu przepisu uwzględniono pogląd, że o niedopuszczalności egzekucji decydują przesłanki podmiotowe (dotyczące konkretnego zobowiązanego) i przesłanki przedmiotowe (dotyczące dochodzonego obowiązku). W odniesieniu do przedmiotowych przyczyn niedopuszczalności egzekucji są to przyczyny, które dotyczą egzekwowanego obowiązku, np. nie podlega on egzekucji administracyjnej, bądź też podlega tej egzekucji, jednak w konkretnym przypadku nie zostały spełnione warunki umożliwiające prowadzenie egzekucji. Przykładami takich sytuacji są m.in.: nieostateczność decyzji, z której wynika obowiązek, brak doręczenia zobowiązanemu upomnienia, w sytuacjach gdy upomnienie jest wymagane (obecnie art. 59 § 1 pkt 7), wykonanie obowiązku przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego (obecnie art. 59 § 1 pkt 1), brak wymagalności obowiązku, jego wygaśnięcie lub nieistnienie (obecnie art. 59 § 1 pkt 2), określenie egzekwowanego obowiązku niezgodnie z treścią tego obowiązku wynikającą z decyzji organu administracyjnego, orzeczenia sądowego czy bezpośrednio przepisu prawa (obecnie art. 59 § 1 pkt 3).

Projektowany pkt:

- 2 (obowiązek o charakterze niepieniężnym jest niewykonalny) jest powtórzeniem obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 5,
- 3 (egzekucja nie może być prowadzona ze względu na osobę zobowiązanego) jest odpowiednikiem przepisu art. 59 § 1 pkt 4,
- 5 (śmierć zobowiązanego, gdy obowiązek jest ściśle związany z jego osobą) jest odpowiednikiem obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 6,
- 6 (upływ 12 m-cy od zawieszenia postępowania na żądanie wierzyciela) jest powtórzeniem obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 8,- 7 wniosek wierzyciela jest odzwierciedleniem obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 9,
- 8 (inne przypadki przewidziane w ustawach) jest powtórzeniem obowiązującego przepisu art. 59 § 1 pkt 10.

W zakresie pkt 3 dotychczas podstawą umorzenia postępowania egzekucyjnego był błąd co do osoby zobowiązanego bądź brak możliwości prowadzenia egzekucji ze względu na osobę zobowiązanego. Mając na względzie, że błąd co do osoby zobowiązanego stanowi podstawę zarzutu, z przesłanek wskazanych w dotychczasowym przepisie pkt 4 pozostawiono jedynie brak możliwości prowadzenia postępowania egzekucyjnego ze względu na osobę zobowiązanego. Z taką sytuacją mamy do czynienia, gdy egzekucja jest prowadzona w stosunku do podmiotu, wobec którego przepisy wyłączają możliwość jej prowadzenia (np. osoby korzystającej z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych).

Jednocześnie katalog przesłanek umorzenia postępowania egzekucyjnego został uzupełniony o projektowany przepis art. 59 § 1 pkt 4. Regulacja określa podstawę do umorzenia postępowania egzekucyjnego, ponieważ tytuł wykonawczy nie spełnia wymogów art. 27,

a zagraniczny tytuł wykonawczy wymogów art. 102 ustawy o wzajemnej pomocy). Celem dodania przepisu jest umożliwienie organowi egzekucyjnemu umorzenia postępowania egzekucyjnego w przypadku, gdy tytuł wykonawczy jest wystawiony niezgodnie z przepisami ustawy. Należy mieć bowiem na względzie, że organ egzekucyjny jest uprawniony do badania prawidłowości wystawienia przez wierzyciela tytułu wykonawczego.

Przesłanka dotycząca umorzenia postępowania egzekucyjnego z powodu śmierci zobowiązanego została uzupełniona. Projektowany przepis dopuszcza umorzenie postępowania egzekucyjnego również w przypadku, gdy dochodzony obowiązek nie jest ściśle związany z osobą zmarłego zobowiązanego, ale postępowaniu egzekucyjnym nie zajęto rzeczy lub prawa majątkowego albo prawo, które zajęto wygasło z chwilą śmierci zobowiązanego. W przypadku gdy nie zastosowano środków egzekucyjnych rokujących wyegzekwowaniem obowiązku utrzymywanie zawieszono postępowania egzekucyjnego nie ma uzasadnienia. Zatem celowe jest jego umorzenie.

W odniesieniu do zarzutu dotyczącego wszczęcia egzekucji przez niewłaściwy organ należy wskazać, że ta podstawa zaskarżenia dotyczy bezpośrednio postępowania egzekucyjnego. Została zatem ujęta w katalogu podstaw do umorzenia postępowania egzekucyjnego projektowany art. 59 § 1 pkt 3 (prowadzenie egzekucji przez niewłaściwy organ egzekucyjny). W pozostałym zakresie, np. w odniesieniu do wydania w toku postępowania egzekucyjnego rozstrzygnięcia przez niewłaściwy organ egzekucyjny, wystarczającą podstawą prawną do zaskarżenia jest art. 156 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego. Zgodnie z art. 18 ustawy, w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie w postępowaniu egzekucyjnym stosuje się ustawę – Kodeks postępowania administracyjnego.

Jednocześnie zrezygnowano z podstawy umorzenia postępowania egzekucyjnego z powodu zastosowania niedopuszczalnego środka egzekucyjnego. Podkreślenia wymaga, że w przypadku, gdy zastosowany środek egzekucyjny był niedopuszczalny, powinien on podlegać uchyleniu i nie mieć wpływu na rezygnację z prowadzenia całego postępowania egzekucyjnego.

Art. 59 § 2a

Zgodnie z przepisem wyłączono możliwość umorzenia postępowania egzekucyjnego w przypadku należności pieniężnych państw członkowskich UE lub państw trzecich z powodu określonego w § 1 pkt 2, 4, 5 i 7. Zakres wyłączenia jest analogiczny do obowiązującego obecnie na podstawie przepisu art. 59 § 2a, z uwzględnieniem zmian katalogu podstaw prawnych umorzenia postępowania egzekucyjnego wprowadzonych w § 1 tego artykułu.

Wyłączenie zastosowania przesłanki określonej w pkt 3 nie wymaga uzasadnienia, bowiem odnosi się do egzekucji niepieniężnej. W odniesieniu do przesłanki określonej w pkt 6 (umorzenie z powodu zawieszenia postępowania egzekucyjnego na żądanie wierzyciela przez okres powyżej 12 miesięcy) należy zauważyć, że w przypadku należności pieniężnych państw członkowskich Unii Europejskiej, czy państw trzecich do zawieszenia postępowania egzekucyjnego dochodzi w określonych przypadkach kwestionowania należności w państwie wnioskującym, czy wszczęcia procedury wzajemnego porozumiewania się. Zatem w przypadku „zagranicznych” należności pieniężnych brak jest podstawy do występowania z żądaniem wierzyciela o zawieszenie postępowania egzekucyjnego na jego żądanie. W przypadku tych należności wniosek wierzyciela o zawieszenie postępowania egzekucyjnego wiąże się z kwestionowaniem dochodzonej należności pieniężnej.

Art. 59 § 3

Uchylenie przepisu jest konsekwencją zmiany wprowadzonej w art. 59 § 4, która ustanawia kompleksową regulację w zakresie postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego.

Art. 59 § 4

Projektowany przepis zawiera odzwierciedlenie obowiązującego art. 59 § 3, z uwzględnieniem regulacji wprowadzanych w odniesieniu do umorzenia postępowania egzekucyjnego w przypadku uznania zarzutów zobowiązanego. Zgodnie z tym przepisem, w każdym przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 59 konieczne będzie wydanie postanowienia. Przyjęcie takiego rozwiązania zapewni, że w każdym przypadku zobowiązany otrzyma postanowienie o umorzeniu, a w konsekwencji pełną informację o podstawie prawnej i faktycznej umorzenia postępowania egzekucyjnego.

Projektowany przepis przewiduje również, że w postanowieniu o umorzeniu zawarta zostanie informacja o uchyleniu czynności egzekucyjnych (zgodnie z art. 60 § 1). Celem przepisu jest jednoznaczne wskazanie w postanowieniu o umorzeniu skutków jakie to umorzenie ma dla zastosowanych środków egzekucyjnych. Dzięki takiemu rozwiązaniu zobowiązany już z postanowienia o umorzeniu dowie się o uchyleniu zastosowanych w toku egzekucji środków egzekucyjnych.

Art. 59 § 6

Dodawany przepis stanowi, że w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego: z powodu śmierci, z niepodjęcia postępowania egzekucyjnego w ciągu 12 miesięcy odkąd zawieszono je na żądanie wierzyciela, z innych powodów przewidzianych w odrębnych przepisach, pozostają skutki zastosowania środka egzekucyjnego. Celem wprowadzenia tego przepisu jest utrzymanie skutków związanych z zastosowaniem środka egzekucyjnego w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z przyczyn, które nie wynikają z wadliwości samego postępowania egzekucyjnego.

Art. 60 § 1

Zmieniane zdanie pierwsze przepisu stanowi, że umorzenie postępowania egzekucyjnego będzie w każdym przypadku powodowało uchylenie czynności egzekucyjnych. Obecnie umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje co do zasady uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, z wyjątkiem umorzenia postępowania egzekucyjnego na żądanie wierzyciela. Brak jest uzasadnienia dla odmiennego traktowania umorzenia postępowania egzekucyjnego na żądanie wierzyciela. Z powyższych względów projektowany przepis rezygnuje z wyjątków w zakresie wpływu umorzenia postępowania egzekucyjnego na uchylenie czynności egzekucyjnych.

Zbiegi egzekucji

W celu usprawnienia egzekucji zdecydowano o objęciu zakresem projektu ustawy również przepisów o zbiegach egzekucji sądowej i administracyjnej. Wprowadzono znaczące usprawnienia w procesie obsługi tych zbiegów przez organy egzekucyjne poprzez eliminację zbędnych działań utrudniających sprawne dochodzenie należności pieniężnych.

Art. 62 § 3

Projektowany przepis przewiduje, że w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej należności alimentacyjnych lub innych świadczeń powtarzających się albo należności pieniężnej, której egzekucja następuje w walucie obcej, egzekucje do rzeczy albo prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg egzekucji, przejmuje sądowy organ egzekucyjny, który prowadzi postępowanie egzekucyjne jednej z ww. należności. Należy zauważyć, że należności alimentacyjne korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia zarówno na

gruncie przepisów regulujących egzekucję sądową, jak i egzekucję administracyjną, podczas gdy organem właściwym do egzekucji tych należności jest sądowy organ egzekucyjny. Zatem w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej z egzekucją sądową prowadzoną w celu wyegzekwowania należności alimentacyjnych, do momentu ich wyegzekwowania, inne należności nie będą zaspokajane. Z powyższego względu racjonalne jest przejście egzekucji w takich przypadkach przez sądowy organ egzekucyjny prowadzący egzekucję należności alimentacyjnych.

Kolejnym argumentem przemawiającym za projektowaną zmianą jest brak możliwości egzekwowania przez administracyjny organ egzekucyjny świadczeń powtarzających się. Ustawa nie przewiduje uregulowań dotyczących egzekucji świadczeń powtarzających się, takie bowiem nie istnieją na gruncie prawa administracyjnego. Obowiązek o charakterze administracyjnym musi być skonkretyzowany i wymagalny, aby podlegał egzekucji.

Projektowany sposób rozstrzygnięcia zbiegów w przypadku egzekucji należności pieniężnej w walucie obcej jest natomiast uzasadniony tym, że administracyjne organy egzekucyjne prowadzą postępowanie egzekucyjne należności pieniężnej wyłącznie w polskich złotych. Ustawa nie reguluje egzekucji w walucie obcej.

Z powyższych względów w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej z egzekucją sądową należności alimentacyjnych, innych świadczeń powtarzających się, czy też świadczenia pieniężnego podlegającego spełnieniu wyłącznie w walucie obcej, egzekucję z rzeczy lub prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg, powinien przejąć sądowy organ egzekucyjny, prowadzący egzekucję tych należności.

Art. 62 § 4

Wprowadzany przepis reguluje kwestie związane z wystąpieniem zbiegu egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej należności określonych w art. 62 § 2 i 3.

Przewiduje on, że jeśli wystąpi zbieg egzekucji sądowej należności alimentacyjnych lub innych świadczeń powtarzających się albo należności pieniężnej, której egzekucja może nastąpić wyłącznie w walucie obcej, z egzekucją administracyjną prowadzoną na podstawie jednolitego albo zagranicznego tytułu wykonawczego, egzekucję do tej rzeczy albo prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg egzekucji, prowadzi łącznie sądowy organ egzekucyjny.

Zgodnie z projektowanym przepisem w takim przypadku prawa i obowiązki wierzyciela wykonywał będzie administracyjny organ egzekucyjny. Rozwiązanie ma na celu utrzymanie prawidłowej realizacji współpracy w zakresie dochodzenia należności z administracjami państw wnioskujących. Należy mieć na względzie, że w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie jednolitego albo zagranicznego tytułu wykonawczego organ egzekucyjny stale współpracuje z organami państw członkowskich czy państw trzecich wnioskującymi o pomoc w dochodzeniu należności za pośrednictwem centralnego biura łącznikowego, bądź bezpośrednio z państwami członkowskimi i państwami trzecimi, w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych. Z tych względów zdecydowano, że najtrafniejszym rozwiązaniem będzie realizowanie praw i obowiązków wierzyciela - w egzekucji przejętej przez komornika sądowego - przez administracyjny organ egzekucyjny prowadzący postępowanie na podstawie jednolitego lub zagranicznego tytułu wykonawczego. W konsekwencji komornik sądowy w egzekucji należności państw członkowskich czy państw trzecich nie będzie współpracował z organem państwa członkowskiego czy państwa trzeciego, ale z polskim organem egzekucyjnym.

Art. 62b § 1

Zmiana wprowadzenia do wyliczenia ma na celu dodanie przesłanki, której zaistnienie – obok przesłanek wskazanych w art. 62 – skutkuje obowiązkiem przekazania egzekucji w zakresie

środka, do którego nastąpił zbieg, sądowemu organowi egzekucyjnemu. Przesłanką tą jest prowadzenie łącznej egzekucji przez sądowy organ egzekucyjny. Może się bowiem zdarzyć, że organ egzekucyjny obok środka, do którego nastąpił zbieg, zastosował inny środek, którego realizacja umożliwi zaspokojenie wierzyciela i brak jest wówczas uzasadnienia dla uruchamiania procedury zbiegu. Organ egzekucyjny zyskał również uprawnienie do uchylenia czynności egzekucyjnej (art. 54a § 3), która doprowadziła do zbiegu egzekucji. Ponadto przed przekazaniem adnotacji sądowemu organowi egzekucyjnemu należność pieniężna może zostać zapłacona, wyegzekwowana lub wygasnąć w inny sposób. Dotychczasowe brzmienie przepisu nie pozwala na odstępianie od przekazania egzekucji sądowemu organowi egzekucyjnemu.

Art. 62b § 1 pkt 1, § 1b i § 1c

Zaproponowane zmiany przepisu mają na celu rezygnację z konieczności przekazywania odpisów tytułów wykonawczych, odpisów dokumentu zajęcia i innych dokumentów organowi egzekucyjnemu przejmującemu łączne prowadzenie egzekucji do rzeczy albo prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg. Obowiązek przekazywania odpisów tytułów wykonawczych i innych dokumentów w praktyce nastęrcza wiele trudności i powoduje nadmierne nakłady pracy. Dokumenty muszą zostać odwzorowane cyfrowo (zeskanowane), a następnie przekazane zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 września 2016 r. w sprawie sposobu sporządzania i dokonywania doręczeń z użyciem środków komunikacji elektronicznej odpisów dokumentów w przypadku wystąpienia zbiegu egzekucji (Dz. U. poz. 1416), tj. za pośrednictwem elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP). Za rezygnacją z przekazywania odpisów tytułów wykonawczych przemawia również okoliczność, że wprawdzie jest to dokument upoważniający do wszczęcia i prowadzenia egzekucji administracyjnej i sądowej, to jednak w chwili zbiegu tych egzekucji tytuł wykonawczy może zawierać nieaktualne dane wynikające np. z częściowego wcześniejszego wyegzekwowania należności pieniężnych. Analogiczna argumentacja przemawia również za tym, by dokumenty zajęcia również nie były przekazywane.

Zamiast przesyłania odpisów tych dokumentów proponuje się przesyłanie organowi przejmującemu łączne prowadzenie egzekucji adnotacji w sprawie zbiegu, w której będą zawarte wszystkie informacje - niezbędne i aktualne - do prowadzenia tej egzekucji. Adnotacja w sprawie zbiegu będzie ustrukturyzowanym dokumentem, którego treść zostanie uregulowana przepisami ustawy i rozporządzenia wydanego na podstawie art. 63a § 2 ustawy. Będzie ona przekazywana w określonym formacie i według ustalonej struktury logicznej, co pozwoli na automatyczne jej pozyskanie z systemu teleinformatycznego organu egzekucyjnego, który ją wyśle, oraz na automatyczne zaciągnięcie do systemu teleinformatycznego organu, do którego adnotacja będzie kierowana. Tak określony jednolity sposób sporządzania adnotacji w sprawie zbiegu jest warunkiem jej zautomatyzowania (generowania bezpośrednio z systemu teleinformatycznego organu egzekucyjnego i zaciągania do tego systemu). Mając na względzie, że w adnotacji tej zawarte będą wszystkie niezbędne informacje dotyczące: dochodzonej należności pieniężnej (wysokość należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia należności pieniężnej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, podstawa prawna), wierzyciela (nazwa, adres, rachunek bankowy itd.) oraz zobowiązanego, brak jest uzasadnienia, aby obok adnotacji przekazywane były również odpisy dokumentów. Dalsze istnienie obowiązku przekazywania odpisów dokumentów niepotrzebnie obciąża pracowników organów egzekucyjnych, przedłuża przekazanie danych organowi egzekucyjnemu, który przejął zbieg, a w konsekwencji - wpływa na wydłużenie samego postępowania egzekucyjnego.

Biorąc pod uwagę doniosłość informacji zawartych w adnotacji w sprawie zbiegu, przyjęto, że powinna być ona podpisana. Takie rozwiązanie pozwoli na weryfikację, czy adnotacja ta

została sporządzona przez uprawnionego pracownika organu egzekucyjnego. Ponieważ będzie ona sporządzana i przekazywana elektronicznie, podpis, którym będzie opatrywana, musi również mieć postać elektroniczną. Z tego względu adnotacja w sprawie zbiegu będzie podpisywana kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Art. 62b § 1 pkt 3

Zmiany zaproponowane w przepisie są konsekwencją zmian ujętych w art. 62b § 1 pkt 1, tzn. rezygnacji z przekazywania odpisów tytułów wykonawczych oraz innych dokumentów i „zastąpienia” ich adnotacją w sprawie zbiegu. Omawiany przepis odwołuje się zatem do przekazania wyłącznie tej adnotacji, nie zaś odpisów tytułów wykonawczych i innych dokumentów.

Art. 62b § 1a

Projektowany przepis przewiduje możliwość odstąpienia od przekazywania dokumentów organowi egzekucyjnemu pozostającemu w zbiegu egzekucji z uwagi na uchylenie czynności egzekucyjnej, która doprowadziła do zbiegu egzekucji. Po wystąpieniu zbiegu egzekucji mogą bowiem wystąpić przypadki, w których uchylenie tej czynności jest konsekwencją uznania skargi na tę czynność zasadną, albo zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. Uchylenie tej czynności może nastąpić również w przypadku uznania, że dalsza realizacja środka egzekucyjnego, w ramach którego dokonano tej czynności, jest niecelowa, powoduje niewspółmierne trudności lub nie doprowadzi do wyegzekwowania środków pieniężnych przewyższających koszty egzekucyjne. Projektowany przepis pozwoli zatem na uniknięcie dokonywania wielu czynności związanych z obsługą zbiegu (np. sporządzenie adnotacji, wymiana informacji z innymi organami egzekucyjnymi).

Art. 62b uchylenie § 2

Biorąc pod uwagę rezygnację z przekazywania odpisów tytułów wykonawczych organowi egzekucyjnemu, który przejął łączną egzekucję, przepis dotyczący opatrywania odpisów adnotacją podlega uchyleniu.

Art. 62d § 4

Przepis reguluje sytuację, gdy - w przypadku przejęcia zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej do rzeczy lub prawa majątkowego przez administracyjny organ egzekucyjny - sądowy organ egzekucyjny nie przekaze adnotacji w sprawie zbiegu albo przekaze tę adnotację w niewłaściwej postaci. Przewiduje on, że administracyjny organ egzekucyjny wzywa sądowy organ egzekucyjny do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu w wymaganej postaci w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, pod rygorem pominięcia w podziale kwoty uzyskanej z egzekucji i zakończenia egzekucji na podstawie art. 62f § 3 - w przypadku spełnienia przesłanek określonych tym przepisem. Przy czym wezwanie to zostanie doręczone komornikowi elektronicznie, zgodnie z art. 63a § 1. Należy zauważyć, że nie ma przeszkód by sądowy organ egzekucyjny przekazał adnotację w sprawie zbiegu bez wezwania, tym bardziej, że każdy z organów egzekucyjnych jest zawiadamiany przez dłużnika zajętej wierzytelności o zachodzącym zbiegu egzekucji. Nieprzesłanie przez sądowy organ egzekucyjny przedmiotowej adnotacji lub przekazanie jej w innej niż wymagana postaci rodzi po stronie organu egzekucyjnego obowiązek wezwania sądowego organu egzekucyjnego do nadesłania jej w wymaganej postaci. Adnotację w sprawie zbiegu będzie sporządzać się bowiem według struktury logicznej udostępnionej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Izby Administracji Skarbowej w Szczecinie, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów wydawanego na podstawie art. 63a § 2 ustawy. Pozwoli to na automatyczne pozyskanie adnotacji w sprawie zbiegu z systemu teleinformatycznego

organu egzekucyjnego, który ją wysła, oraz na automatyczne zaciągnięcie do systemu teleinformatycznego organu, do którego będzie kierowana.

Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pominięciem w podziale kwoty uzyskanej z egzekucji i może skutkować nieprzystąpieniem przez organ egzekucyjny do łącznego prowadzenia egzekucji na podstawie art. 62f § 3 projektu ustawy. Przyjmuje się, że wezwanie będzie wysyłane, gdy organ egzekucyjny zostanie poinformowany przez dłużnika zajętej wierzytelności o zachodzącym zbiegu, sądowy organ egzekucyjny nie prześle adnotacji w sprawie zbiegu, a organ egzekucyjny uzyska z egzekucji z rzeczy albo prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg, środki pieniężne podlegające podziałowi. Może się bowiem zdarzyć taka sytuacja, że mimo istnienia wierzytelności i zachodzącego zbiegu przed właściwym sądem będzie się toczyło postępowanie dotyczące sporu co do istnienia lub wysokości wierzytelności pieniężnej. Taka sytuacja będzie stanowiła przeszkodę w realizacji zajęcia przez dłużnika zajętej wierzytelności. Zdarzają się również sytuacje, gdy mimo istnienia i uznania zajętej wierzytelności oraz zachodzącego zbiegu dłużnik zajętej wierzytelności bezpodstawnie uchyla się od przekazania zajętej wierzytelności organowi egzekucyjnemu, który przejął zbieg. W przykładowo wskazanych sytuacjach nie zachodzi konieczność wzywania sądowego organu egzekucyjnego do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu, skoro dłużnik zajętej wierzytelności nie przekazał jeszcze zajętej wierzytelności organowi egzekucyjnemu. Nie jest więc możliwe w takiej sytuacji dokonanie podziału kwoty uzyskanej z egzekucji prawa majątkowego, do którego wystąpił zbieg. Nieuzasadnione byłoby wówczas zastosowanie rygoru, o którym mowa w art. 62d § 4, tj. pominięcia w podziale kwoty uzyskanej z egzekucji czy zakończenia egzekucji. Mając na względzie powyższe, proponowana regulacja przewiduje wzywanie sądowego organu egzekucyjnego do przekazania adnotacji w sprawie egzekucji w wymaganej postaci dopiero przed dokonaniem podziału kwoty uzyskanej z egzekucji z rzeczy albo prawa majątkowego, do którego wystąpił zbieg. W wyniku wezwania adnotacja w sprawie zbiegu powinna być przekazana w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego wezwania. Długość terminu uwzględnia z jednej strony czas potrzebny sądowemu organowi egzekucyjnemu na sporządzenie i elektroniczne przekazanie adnotacji, z drugiej zaś strony powoduje, że organ egzekucyjny, który przejął zbieg, może w krótkim czasie od uzyskania należności pieniężnej od dłużnika zajętej wierzytelności dokonać podziału kwoty uzyskanej z egzekucji z rzeczy albo prawa majątkowego, do którego wystąpił zbieg. Proponowane rozwiązanie powinno zmienić dotychczasową praktykę długotrwałego zwlekania w przekazywaniu adnotacji, o której mowa w obowiązującym art. 62 § 2 ustawy, przez organy uczestniczące w zbiegu i w konsekwencji zminimalizuje opóźnienia w rozliczaniu kwot uzyskanych z egzekucji z rzeczy albo prawa majątkowego, do których wystąpił zbieg.

Art. 62d § 5

W przepisie wprowadzono wyłączenie obowiązku wzywania komornika sądowego do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu, jeżeli dokonuje się kolejnego podziału kwoty uzyskanej z egzekucji, ponieważ komornik zostanie wezwany do przekazania tej adnotacji przed dokonaniem pierwszego podziału kwoty uzyskanej z egzekucji, zgodnie z § 4. Obowiązek wzywania sądowych organów egzekucyjnych do nadesłania adnotacji w sprawie zbiegu przed każdym nowym planem podziału kwoty uzyskanej z egzekucji przejętej w wyniku zbiegu to nadmierne obciążenie organów egzekucyjnych i nieuzasadnione wydłużanie postępowania egzekucyjnego. Powyższe rozwiązanie ma zmobilizować sądowe organy egzekucyjne do terminowego przesyłania adnotacji w sprawie zbiegu, która co do zasady powinna być przekazana bez wezwania.

Art. 62d § 6

Projektowany przepis ma celu zmobilizowanie komorników sądowych do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu. Ryzyko opóźnienia w przekazaniu tej adnotacji obciąża sądowy organ egzekucyjny. Należność pieniężna, dochodzona przez sądowy organ egzekucyjny, który nie przekaże adnotacji w sprawie zbiegu w wymaganej formie, do czasu jej przekazania nie uczestniczy w podziale kwoty uzyskanej z egzekucji.

Art. 62e

Zmiana przepisu ma na celu wyłączenie zasady przejmowania kolejnych zbiegów przez organ, który prowadzi łącznie egzekucje w wyniku pierwszego zbiegu, jeżeli kolejny zbieg dotyczy egzekucji należności objętej jednolitym albo zagranicznym tytułem wykonawczym, należności alimentacyjnych lub innych świadczeń powtarzających się, czy też świadczenia pieniężnego podlegającego spełnieniu w walucie obcej. Może się bowiem wydarzyć, że rozstrzygnięcie pierwszego zbiegu skutkuje łącznym prowadzeniem egzekucji przez administracyjny organ egzekucyjny, natomiast kolejny zbieg dotyczył będzie należności, do egzekucji której właściwy jest wyłącznie sądowy organ egzekucyjny. W takiej sytuacji łączne prowadzenie egzekucji powinien przejąć sądowy organ egzekucyjny.

Dodano również możliwość odpowiedniego stosowania w przypadku kolejnego zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej przepisu art. 62g, który dotyczy nieobciążania kosztami egzekucyjnymi przez administracyjny organ egzekucyjny, który przejął egzekucję sądową w wyniku zbiegu, wierzyciela zwolnionego z kosztów egzekucyjnych w egzekucji sądowej.

Art. 62f § 3 pkt 1 i 2

Wprowadzany przepis § 3 pkt 1 przewiduje, że organ egzekucyjny właściwy po zbiegu egzekucji zgodnie z art. 62 § 1 i 2 ustawy, nie przystąpi do prowadzenia łącznie egzekucji, przypadku gdy sądowy organ egzekucyjny nie przekazał adnotacji w sprawie zbiegu w wymaganej postaci, bądź czynność egzekucyjna, która doprowadziła do zbiegu egzekucji zostanie uchylona zgodnie z przepisami ustawy. Nieuzasadnione byłoby kontynuowanie przez administracyjny organ egzekucyjny egzekucji należności cywilnoprawnych, w sytuacji gdy nie została mu przekazana adnotacja w sprawie zbiegu stanowiąca podstawę działań dla organu, który przejął w wyniku zbiegu łączne prowadzenie egzekucji, czy też uchylenia czynności, w wyniku którego ustał zbieg egzekucji.

Podkreślić należy przy tym, że nieprzystąpienie do prowadzenia łącznej egzekucji nie oznacza zakończenia egzekucji sądowej, która będzie dalej prowadzona przez komornika.

Art. 62f § 4

W związku z proponowanym art. 62 § 3 ustawy, zobligowano organ egzekucyjny, który nie przystąpił do prowadzenia łącznej egzekucji do zawiadomienia o tym sądowego organu egzekucyjnego, zobowiązanego oraz dłużnika zajętej wierzytelności. Przewidziano również, że sądowy organ egzekucyjny będzie mógł zakwestionować nieprzystąpienie do prowadzenia łącznej egzekucji, zaś organ egzekucyjny zobligowany będzie do wydania w tym zakresie zaskarżalnego postanowienia.

Art. 62f § 5 i 6

Zgodnie z proponowanym przepisem w przypadku przystąpienia do prowadzenia łącznej egzekucji organ egzekucyjny przekaże zobowiązanemu środki pieniężne uzyskane w egzekucji z rzeczy albo prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg egzekucji, pozostałe po zaspokojeniu dochodzonych przez ten organ należności. Brak bowiem w takiej sytuacji podstaw, by środki te przekazywać sądowemu organowi egzekucyjnemu. Skoro nie przekazał on adnotacji w sprawie zbiegu, uznać należy, że pozostaje na stanowisku, że nie zachodzi potrzeba łącznego prowadzenia egzekucji przez administracyjny organ egzekucyjny – choćby

z uwagi na zastosowanie innego niż ten, który doprowadził do zbiegu, skutecznego środka egzekucyjnego.

Środki pieniężne pozostałe po zaspokojeniu dochodzonych przez administracyjny organ egzekucyjny należności nie będą zwracane zobowiązanemu jedynie wówczas, gdy możliwe będzie zaliczenie ich na poczet innej należności pieniężnej zobowiązanego zgodnie z art. 115 § 7 i 8 ustawy.

Art. 62f § 7

Projektowany przepis przewiduje, że w przypadku nieprzystąpienia do prowadzenia łącznej egzekucji organ egzekucyjny będzie miał obowiązek przekazać sądowemu organowi egzekucyjnemu – na jego wniosek - informację zawierającą dane niezbędne do dalszego prowadzenia egzekucji z tej rzeczy albo prawa majątkowego. Nieprzystąpienie do prowadzenia łącznej egzekucji nie oznacza bowiem uchylenia czynności dokonanych przez organ egzekucyjny w wyniku łącznego prowadzenia egzekucji do rzeczy albo prawa majątkowego. Sądowy organ egzekucyjny powinien zatem posiadać możliwość uzyskania informacji na temat tych czynności, aby móc kontynuować egzekucję z rzeczy albo prawa majątkowego, do którego nastąpił wcześniej zbieg.

Art. 62g

Projektowany przepis zwalnia z obowiązku uiszczenia kosztów egzekucyjnych wierzyciela, którego należność przejął do egzekucji w wyniku zbiegu administracyjny organ egzekucyjny, jeżeli wierzyciel ten był zwolniony z kosztów egzekucyjnych w sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 300, z późn. zm.) w art. 96 reguluje podmiotowe zwolnienia od kosztów sądowych. I tak nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych m.in.: strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów, pracownik wnoszący powództwo lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem art. 35 i 36, kurator wyznaczony przez sąd orzekający lub sąd opiekuńczy dla danej sprawy, prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta i Rzecznik Finansowy, strona, która została zwolniona od kosztów sądowych przez sąd - w zakresie przyznanego jej zwolnienia, strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, osoba ubiegająca się o uzyskanie kompensaty na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (Dz. U. z 2016 r. poz. 325).

Z kolei ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1433, z późn. zm.) w art. 23 ust. 2 stanowi, że przy dochodzeniu zwrotu wypłaconych świadczeń roszczenia na rzecz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych korzystają z takiej samej ochrony prawnej, jaką odrębne przepisy przewidują dla należności za pracę. *Takimi odrębnymi przepisami będącymi źródłem ochrony prawnej dla należności za pracę są niewątpliwie także i przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, które przy dochodzeniu należności za pracę liberalizują generalne zasady uiszczania kosztów sądowych. Zatem z przewidzianej w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych ochrony prawnej przy dochodzeniu m.in. należności za pracę korzystają więc w tym samym zakresie roszczenia Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dochodzącego zwrotu wypłaconych świadczeń, a to z mocy art. 23 ust. 2 powołanej wcześniej ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (vide postanowienie Sądu Najwyższego - Izby Cywilnej z dnia 15.01.2010 r., sygn. akt I CZ 97/09, opubl. Legalis).*

Zgodnie z art. 771 Kpc zwolnienie od kosztów sądowych, przyznane stronie przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym lub z którego strona korzysta z mocy ustawy, rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne.

Jeżeli zatem Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych jest jako wierzyciel zwolniony z kosztów egzekucyjnych w związku z postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przez komornika, to brak jest podstaw, by obciążyć tego wierzyciela kosztami egzekucji administracyjnej, w przypadku gdy wystąpił zbieg sądowej egzekucji roszczeń Funduszu z egzekucją administracyjną i łączne prowadzenie egzekucji przejął administracyjny organ egzekucyjny. Zmiana organu egzekucyjnego będąca skutkiem zbiegu egzekucji nie może skutkować utratą przez stronę postępowania przyznanego jej prawa (vide wyrok z dnia 13.11.2013 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, sygn. akt I SA/Bk 323/13, opubl. Legalis).

Art. 62h

Projektowany przepis wprowadza zasadę, że w przypadku wniesienia skargi na czynności komornika lub na zaniechanie przez komornika dokonania czynności w sprawie łącznego prowadzenia egzekucji do rzeczy albo prawa majątkowego – do czasu prawomocnego rozpatrzenia tej skargi – nie stosuje się przepisów dotyczących zakończenia zbiegu w przypadku nieprzekazania adnotacji w sprawie zbiegu oraz wezwania do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu. Przepisy te mogą bowiem mieć zastosowanie dopiero po ustaleniu organu właściwego do łącznego prowadzenia egzekucji.

Art. 63 § 1

Proponowana zmiana stanowi konsekwencję dodania do art. 62d przepisów § 4–6 dotyczących trybu postępowania organu egzekucyjnego w sytuacji, gdy mimo zaistnienia zbiegu, nie przekazano mu adnotacji w sprawie zbiegu.

Art. 63 § 2

Zmiana przepisu ma na celu eliminację wewnętrznej jego sprzeczności. W obecnym brzmieniu przepis wskazuje, że organem właściwym do rozstrzygnięcia sporu o właściwość między administracyjnymi organami egzekucyjnymi jest dyrektor izby administracji skarbowej właściwy ze względu na siedzibę organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa - dyrektor izby administracji skarbowej właściwy ze względu na siedzibę organu egzekucyjnego, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie. Skoro powstaje spór co do tego, który organ dokonał zajęcia jako pierwszy, to również sporne jest, który dyrektor izby administracji skarbowej będzie właściwy ze względu na siedzibę organu egzekucyjnego, który pierwszy dokonał zajęcia. Przesłanka ustalenia organu właściwego do rozstrzygnięcia sporu musi mieć zatem oczywisty, obiektywny charakter. Wysokość należności objętych zajęciem spełnia te kryteria. W przepisie dodano również zapis, że w przypadku sporu o właściwość – do czasu jego ostatecznego rozstrzygnięcia – nie stosuje się przepisów dotyczących zakończenia zbiegu w przypadku nieprzekazania adnotacji w sprawie zbiegu oraz wezwania do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu. Przepisy te mogą mieć odpowiednie zastosowanie dopiero po ustaleniu organu właściwego do łącznego prowadzenia egzekucji.

Art. 63a § 2

Zmiana delegacji ustawowej zawartej w tym przepisie jest wynikiem rezygnacji z przekazywania w przypadku zbiegu egzekucji odpisów tytułów wykonawczych oraz innych dokumentów niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia egzekucji (odpisów zajęć, zwrotnych potwierżeń odbioru) organowi, który przejął łączną egzekucję, i zastąpieniem odpisów dokumentów adnotacją w sprawie zbiegu. W celu wyeliminowania wątpliwości

dotyczących zakresu danych zawartych w tym dokumencie zostanie on określony w rozporządzeniu wydanym na podstawie omawianego przepisu.

W rozporządzeniu zostanie określony również sposób sporządzania (format) adnotacji w sprawie zbiegu i innych dokumentów sporządzanych w związku ze zbiegiem egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego (np. wezwania do przekazania adnotacji w sprawie zbiegu, informacji niezbędnych do dalszego prowadzenia egzekucji, o których mowa w projektowanym art. 62f § 5) oraz sposób dokonywania doręczeń z użyciem środków komunikacji elektronicznej tych dokumentów w przypadku wystąpienia zbiegu egzekucji.

Art. 69a § 1 pkt 1

Projektowany przepis dostosowuje zasady dotyczące przekazywania należności przez dłużnika zajętej wierzytelności organowi egzekucyjnemu w razie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej albo egzekucji administracyjnych do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, gdy zajęte kwoty nie wystarczają na pokrycie egzekwowanych należności pieniężnych, do zasad dotyczących ustalania organów właściwych do łącznego prowadzenia egzekucji w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnych i zbiegów egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego. W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej obejmującej należności alimentacyjne, inne świadczenia powtarzające się czy też świadczenia pieniężne podlegające spełnieniu w walucie obcej dłużnik zajętej wierzytelności będzie miał zatem obowiązek przekazać zajętą wierzytelność komornikowi sądowemu, nawet jeśli organ administracyjny dokonał zajęcia jako pierwszy.

Art. 81 § 8

Zmiana przepisu ma charakter dostosowawczy i jest konsekwencją zmian w art. 62 § 3 i 4 ustawy, zgodnie z którymi administracyjny organ egzekucyjny nie przejmie - w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej - egzekucji zasądzonych alimentów, renty o charakterze alimentacyjnym tytułem odszkodowania oraz wynagrodzenia ze stosunku pracy. Jeżeli prowadzenie łącznej egzekucji należności alimentacyjnych będzie w każdym przypadku należało do sądowego organu egzekucyjnego, brak jest powodu dla utrzymywania w zmienianym przepisie szczególnych regulacji w zakresie realizacji zajęć wierzytelności z rachunku bankowego objętego blokadą na poczet tych należności.

Art. 162 § 1

Zmiana ma na celu doprecyzowanie, że w przypadku zbiegu postępowania zabezpieczającego prowadzonego przez organ egzekucji administracyjnej i organ egzekucji sądowej, nie stosuje się nie tylko przepisów art. 62 ustawy, ale również pozostałych przepisów regulujących zbieg postępowań egzekucyjnych – administracyjnego i sądowego (chyba że w myśl przepisów Kpc rzecz stanowiąca przedmiot zabezpieczenia podlega sprzedaży).

Art. 162 § 2

Zmiana przepisu pozwoli na odpowiednie stosowanie w przypadku zbiegu postępowania zabezpieczającego prowadzonego przez dwa lub więcej organów egzekucji administracyjnej przepisu art. 63a ustawy (dotyczącego doręczeń między organami egzekucyjnymi) i wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych (określających zakres danych zawartych w adnotacji w sprawie zbiegu oraz sposób sporządzania i dokonywania doręczeń tej adnotacji, a także innych dokumentów w przypadku prowadzenia egzekucji łącznie).

Art. 759² Kpc

Zmiana przepisu ma na celu zobowiązanie komorników do dokonywania doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji

elektronicznej, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 63a § 2 ustawy, również wierzycielom należności pieniężnych, których egzekucja została przekazana sądowemu organowi egzekucyjnemu w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, będącym podmiotami publicznymi obowiązany do udostępniania i obsługi elektronicznej skrzynki podawczej na podstawie art. 16 ust. 1a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 570, z późn. zm.). Obecne brzmienie przepisu dotyczy doręczeń wyłącznie administracyjnym organom egzekucyjnym i organom podatkowym, tymczasem nie ma żadnych podstaw, by doręczeń elektronicznych, a więc również bezkosztowych, nie stosować wobec wierzycieli, którzy są z mocy przepisów zobowiązani do korzystania z elektronicznej skrzynki podawczej i których należności zostały przekazane komornikowi do egzekucji w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej.

Art. 773 i 773² Kpc

Zmiany przepisów art. 773 i 773² Kpc są odpowiednikami zmian dotyczących zbiegów egzekucji wprowadzanych do ustawy. Przewidują zatem takie same zasady dotyczące przejścia zbiegu egzekucji w przypadku zbiegu egzekucji należności alimentacyjnych i innych świadczeń powtarzających się (773 § 2a pkt 1 Kpc), należności, które mogą być egzekwowane jedynie w walucie obcej (773 § 2a pkt 2 Kpc) oraz należności objętych jednolitym albo zagranicznym tytułem wykonawczym (773 § 2b Kpc).

Celem wyłączenia stosowania art. 773¹ przy zbiegu egzekucji sądowej z egzekucją administracyjną jest utrzymanie ogólnych zasad rozstrzygania w zakresie organu prowadzącego egzekucję łączną w tym zbiegu, bez konieczności rozstrzygania w zakresie wyjątków określonych w tym przepisie.

Przepis art. 773 § 2b Kpc jest odpowiednikiem proponowanego w ustawie przepisu art. 62 § 4 i reguluje kwestie związane z wystąpieniem zbiegu egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej należności określonych w art. 773 § 2 i 2a. W przypadku przejścia przez sądowy organ egzekucyjny egzekucji prowadzonej na podstawie jednolitego lub zagranicznego tytułu wykonawczego prawa i obowiązki wierzyciela wykonywać będzie administracyjny organ egzekucyjny.

Konsekwentnie zmodyfikowano również treść § 6 w art. 773 Kpc na wzór zmian dokonanych w art. 62e ustawy, tj. w zakresie właściwości organów w przypadku wystąpienia kolejnych zbiegów egzekucji administracyjnej i sądowej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, jeżeli jedną z egzekwowanych należności pieniężnych jest należność celna, alimenty, należność objęta jednolitym lub zagranicznym tytułem wykonawczym albo wyrażona w walucie obcej.

Projektowane przepisy przewidują również rezygnację z przekazywania odpisów tytułów wykonawczych i zastąpienie tych dokumentów adnotacją określoną w art. 62b § 1 pkt 1 ustawy (773² § 2 Kpc). W konsekwencji rezygnacji z przekazywania odpisów dokumentów zaproponowano uchylenie § 3 w art. 773² Kpc. Zrezygnowano jednocześnie z procedury uprawomocnienia się zawiadomienia o zachodzącej podstawie przekazania egzekucji sądowej administracyjnemu organowi egzekucyjnemu kierowanego przez komornika do stron, uczestników postępowania i administracyjnego organu egzekucyjnego. Procedura ta jest zbędna i niepotrzebnie przedłuża postępowanie egzekucyjne. Zawiadomienie powinno mieć jedynie charakter informacyjny, ponieważ wystąpienie zbiegu oraz zasady przejścia łącznej egzekucji do danego składnika majątkowego reguluje ustawa. Z uwagi na odstąpienie od tej procedury wprowadzono zasadę, że sądowy organ egzekucyjny - w przypadku zachodzącej podstawy przekazania egzekucji sądowej administracyjnemu organowi egzekucyjnemu - sporządza i przekazuje adnotację w sprawie zbiegu organowi egzekucyjnemu niezwłocznie.

Art. 774 § 3 Kpc

Projektowana regulacja stanowi przeniesienie instytucji przewidzianej w art. 62f § 1 ustawy na grunt sądowego postępowania egzekucyjnego. Przepis umożliwi komornikowi zakończenie egzekucji administracyjnej z rzeczy albo prawa majątkowego, przejętej w wyniku zbiegu od administracyjnego organu egzekucyjnego, jeżeli jej dalsze prowadzenie jest niemożliwe, niecelowe lub jeżeli jest oczywiste, że nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów tej egzekucji – bez umarzania postępowania egzekucyjnego. Wprowadzenie projektowanego przepisu umożliwi administracyjnemu organowi egzekucyjnemu kontynuację postępowania egzekucyjnego. W aktualnym stanie prawnym komornicy umarzają w takich sytuacjach administracyjne postępowanie egzekucyjne.

Art. 882¹, 891, 896 § 1 pkt 3, 910 § 1 pkt 3 i 911⁸ § 5¹ Kpc

Projektowane przepisy dostosowują zasady dotyczące przekazywania należności organowi egzekucyjnemu przez dłużnika zajętej wierzytelności (wynagrodzenia, wierzytelności z rachunku bankowego, innych wierzytelności, innych praw majątkowych, z instrumentów finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku) do zasad dotyczących ustalania organów właściwych do łącznego prowadzenia egzekucji w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnych i zbiegów egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego. W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i egzekucji sądowej obejmującej należności alimentacyjne, inne świadczenia powtarzające się czy też świadczenia pieniężne podlegające spełnieniu w walucie obcej dłużnik zajętej wierzytelności będzie miał zatem obowiązek przekazać zajętą wierzytelność komornikowi sądowemu, nawet jeśli organ administracyjny dokonał zajęcia jako pierwszy.

Regulacje dotyczące kosztów egzekucyjnych

Art. 66 § 1

Zmiana regulacji jest konsekwencją przepisów unijnych w zakresie ponoszenia opłat z tytułu zapłaty za pomocą środków komunikacji elektronicznej. W dniu 10 maja 2018 r. uchwalono ustawę o usługach płatniczych i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1075). Ustawa ta wdraża przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366, a w szczególności art. 62 ust. 4 tej dyrektywy mówiący o ustanowieniu przepisów zapewniających, aby „odbiorca nie żądał opłat za korzystanie z instrumentów płatniczych, w przypadku których opłaty interchange są regulowane na mocy rozdziału II rozporządzenia (UE) 2015/751, ani za te usługi płatnicze, do których zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr 260/2012”. Z tego względu zmieniono art. 66 § 1 pkt 1 jednoznacznie wskazując, że wierzyciel ponosi wydatki związane z przekazaniem mu egzekwowanej należności lub przedmiotu. Wyegzekwowana należność pieniężna zawsze zostanie przekazana wierzycielowi.

Druki stosowane w egzekucji

Art. 67 § 2 pkt 4

Zmiana przepisu wynika z konieczności określania w druku zawiadomienia o zajęciu informacji o rodzaju tytułu wykonawczego obejmującego egzekwowaną należność pieniężną (jednolitego albo zagranicznego). Informacja ta jest niezbędna z uwagi na treść art. 62 § 2 ustawy, rodzaj tytułu przesądza bowiem o właściwości organu egzekucyjnego w sytuacji zbiegu egzekucji.

Art. 67 § 2 pkt 5

Zmiana przepisu wynika z konieczności określania w druku zawiadomienia o zajęciu również informacji o rodzaju należności pieniężnej [dostosowanie do przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 62, z późn. zm.)]. Wskazanie tej informacji jest niezbędne w celu prawidłowej realizacji zajęć wierzytelności z rachunku bankowego będącego rachunkiem VAT, o którym mowa w tej ustawie.

Art. 67 § 2a pkt 2

Zmiana ma na celu dostosowanie wymogów dotyczących identyfikacji zobowiązanego w zakresie posiadanych przez niego numerów w rejestrach lub ewidencjach do regulacji proponowanych przez Ministra Sprawiedliwości w projekcie rozporządzenia w sprawie czynności Krajowej Rady Komorniczej umożliwiających komornikom prowadzenie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego oraz czynności komornika dokonywanych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w postępowaniu egzekucyjnym (nr w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Sprawiedliwości A339). Rozwiązanie to umożliwi ujednoczenie sposobu dokonywania zajęć wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatków u naczelników urzędów skarbowych przez administracyjny i sądowy organ egzekucyjny. Zajęcia te będą dokonywane za pomocą oprogramowania interfejsowego dostępnego na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw finansów publicznych - aplikacji eDeklaracje (vide uzasadnienie do art. art. 902² § 3 K).

Art. 70 § 2a

Projektowana regulacja zobowiązuje dłużnika zajętej wierzytelności, by wraz z przekazaniem środków pieniężnych przekazał organowi egzekucyjnemu także informacje niezbędne do ich prawidłowego rozliczenia. Zakres tych informacji wskazany jest we wzorach dokumentów określonych rozporządzeniem wydawanym na podstawie art. 67 § 1 ustawy, tj. we wzorach zawiadomień o zajęciu prawa majątkowego zobowiązanego u dłużnika zajętej wierzytelności. Wskazany zakres informacji umożliwi prawidłowe rozliczenie uzyskanych w egzekucji środków pieniężnych. Przykładem takiej informacji jest np. informacja o zbiegu egzekucji. Przy czym nie chodzi tu o dodatkowe, odrębne obowiązki informacyjne, lecz o przekazywanie niezbędnych informacji w opisie przelewu – np. poprzez dopisek „ZBIEG”.

Egzekucja z pieniędzy, terminale płatnicze

Proponowane zmiany mają na celu umożliwienie zapłaty dochodzonych w egzekucji należności pieniężnych w sposób dobrowolny bądź w ramach egzekucji z pieniędzy bezgotówkowo. Zgodnie z obowiązującymi przepisami egzekucja z pieniędzy dokonuje się jedynie poprzez uregulowanie należności w gotówce. Mając na względzie, iż obecnie korzystanie z gotówki, a co za tym idzie jej posiadanie, jest coraz mniej powszechne, w celu zapewnienia sprawnej i efektywnej egzekucji w ramach egzekucji z pieniędzy należy umożliwić regulowanie należności bezgotówkowo.

Wprowadzenie powyższego rozwiązania jest korzystne dla zobowiązanych. Umożliwienie uregulowania należności pieniężnych bezgotówkowo w ramach też dobrowolnej zapłaty, czy też egzekucji z pieniędzy w wielu przypadkach zapobiegnie stosowaniu przez organ egzekucyjny dolegliwych i kosztownych dla zobowiązanego środków egzekucyjnych w postaci np. zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, którego realizacja mogłaby dotkliwie wpłynąć na sytuację majątkową zobowiązanego.

Zmiana przepisów ustawy nie wymaga wprowadzenia przepisów przejściowych w zakresie wszczętej i niezakończonej egzekucji z pieniędzy, której dotyczy. Egzekucja z pieniędzy jest egzekucją, której zastosowanie odbywa się w jednym określonym momencie. Nie jest

możliwe, aby była rozciągnięta w czasie. Zatem do egzekucji z pieniędzy, po wejściu w życie przepisów niniejszej ustawy, zastosowanie będą miały wprost nowe przepisy.

Dobrowolna zapłata zobowiązanego

Dobrowolna zapłata to pojęcie, którego dotychczas nie było w ustawie. Dotychczasowe przepisy ustawy regulowały tę kwestię wyłącznie w sposób pośredni. Przepis art. 64 § 8 przewiduje bowiem, że zapłata egzekwowanej należności po dokonaniu czynności egzekucyjnych nie zwalnia z obowiązku uiszczenia opłaty manipulacyjnej oraz opłat za czynności egzekucyjne i wydatków egzekucyjnych. Nie oznacza to jednak, że po wszczęciu postępowania administracyjnego nie jest możliwe dobrowolne wykonanie ciążącego na zobowiązanym obowiązku, którego wcześniej nie wykonał. Zobowiązany może w egzekucji administracyjnej dobrowolnie zapłacić egzekwowaną należność pieniężną, odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie, koszty upomnienia i koszty egzekucyjne. Możliwość dobrowolnej zapłaty chroni zobowiązanego przed negatywnym skutkiem stosowania przez organ egzekucyjny środków egzekucyjnych (środków przymusu). Na każdym etapie postępowania zobowiązany powinien być motywowany do dobrowolnego regulowania ciążących na nim zobowiązań.

Warto zauważyć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 czerwca 2016 r. sygn. akt SK 31/14 używał kilkakrotnie sformułowań odnoszących się do dobrowolnej zapłaty czy dobrowolnego spełnienia świadczenia przez zobowiązanego w toku postępowania egzekucyjnego, jak i w toku samej egzekucji administracyjnej. „(...) Trybunał uznał, że art. 64 § 1 pkt 4 ustawy w zakresie, w jakim nie określa maksymalnej wysokości opłaty za czynności egzekucyjne, art. 64 § 6 ustawy w zakresie, w jakim nie określa maksymalnej wysokości opłaty manipulacyjnej, oraz art. 64 § 8 ustawy w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości obniżenia opłaty wymienionej w art. 64 § 1 pkt 4 ustawy i opłaty manipulacyjnej w razie umorzenia postępowania z uwagi na dobrowolną zapłatę egzekwowanej należności po dokonaniu czynności egzekucyjnych, są niezgodne z wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadą zakazu nadmiernej ingerencji.” TK wskazał, że: „Za sprzeczne z zasadniczym celem postępowania egzekucyjnego należy uznać także normę prawną, zgodnie z którą dłużnik zostaje obciążony pełną wysokością opłaty w wypadku dobrowolnego zaspokojenia wierzyciela. Norma ta nie tylko nie motywuje do dobrowolnego spełnienia świadczeń dochodzonych w egzekucji, ale wykazuje wręcz cechy swoistej kary finansowej, nakładanej za zachowanie pożądane i zgodne z prawem. Skoro w każdym wypadku istnieje obowiązek uiszczenia kosztów egzekucyjnych w pełnej wysokości, to zobowiązani mogą nie być zainteresowani wywiązywaniem się ze swoich zobowiązań dobrowolnie.” „Trybunał uznał, że regulacje zawarte w zaskarżonych normach prawnych są nieadekwatne do podstawowego celu postępowania egzekucyjnego. Ze względu na brak określenia maksymalnych wysokości opłaty wymienionej w art. 64 § 1 pkt 4 ustawy oraz opłaty manipulacyjnej, opłaty te realizują w nadmiernym stopniu funkcję represyjną. Ponadto mogą zniechęcać dłużników do dobrowolnego, choć spóźnionego – skoro sprawa dojrzała do egzekucji – regulowania zobowiązań. Opłata egzekucyjna oraz opłata manipulacyjna zostaną bowiem pobrane bez względu na spełnienie świadczenia i umorzenie postępowania. Stają się tym samym dla osoby, która spełniła dobrowolnie świadczenie, swoistą karą finansową, co musi zostać uznane za sprzeczne z zasadą zakazu nadmiernej ingerencji.”

Podstawowym celem egzekucji jest doprowadzenie do wykonania przez zobowiązanego ciążącego na nim obowiązku. Organ egzekucyjny w tym celu stosuje środki egzekucyjne (środki przymusu). Nie można jednak zakazać zobowiązanemu dobrowolnej zapłaty w toku postępowania egzekucyjnego, niezależnie od podjętych bądź nie, czynności egzekucyjnych.

Uwzględniając wytyczne Trybunału Konstytucyjnego, w projekcie ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (UB14), zmieniono przepisy regulujące koszty egzekucyjne w sposób kompleksowy, ustalając nowe zasady naliczania i ich poboru, w tym premiujące pozytywne zachowanie zobowiązanego, polegające na dobrowolnej zapłacie.

Wprowadzono zatem przepisy regulujące w sposób wyraźny możliwość dobrowolnej zapłaty organowi egzekucyjnemu przez zobowiązanego dochodzonej należności pieniężnej.

Art. 67e § 1

Zobowiązany powinien mieć możliwość dobrowolnej zapłaty (bez wezwania organu egzekucyjnego) należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, gotówką lub bezgotówkowo. Przyjęte rozwiązanie umożliwia zapłatę bezgotówkowo również w siedzibie organu egzekucyjnego, o ile po stronie tego organu istnieją odpowiednie warunki techniczne, np. pracownik obsługujący organ egzekucyjny będzie miał terminal płatniczy, przy użyciu którego będzie możliwe dokonanie zapłaty.

Art. 67e § 2

W odniesieniu do dobrowolnej zapłaty przez zobowiązanego - w gotówce lub bezgotówkowo – doprecyzowano w art. 67e § 2, że nie stanowi ona realizacji środka egzekucyjnego, tj. egzekucji z pieniędzy. Konieczne będzie w takim przypadku wystawienie pokwitowania pobrania, które wywiera ten sam skutek prawny, co pokwitowanie wierzyciela. Za pokwitowaną należność pieniężną organ egzekucyjny ponosi odpowiedzialność wobec wierzyciela. Szczegółowy zakres informacyjny pokwitowania pobrania zarówno w ramach egzekucji z pieniędzy, jak również przy dobrowolnej zapłacie przez zobowiązanego, został określony w art. 71e § 2.

W razie dobrowolnej wpłaty przez zobowiązanego, organ egzekucyjny zastosuje zasady podziału kwoty uzyskanej z egzekucji określone w art. 115 ustawy (art. 115aa).

Zapłata organowi egzekucyjnemu dokonana przez małżonka zobowiązanego, aktualnego właściciela rzeczy lub prawa majątkowego, obciążonych hipoteką przymusową lub zastawem skarbowym albo inny podmiot działający na rzecz zobowiązanego oraz przez nabywcę rzeczy lub prawa majątkowego.

Art. 67e § 3

Wprowadzono rozwiązanie umożliwiające zapłatę organowi egzekucyjnemu, gotówką lub bezgotówkowo, należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, przez podmioty wskazane w projektowanym art. 67e § 3. Takiej zapłaty, stosownie do przepisu art. 67e § 3 pkt 1 może dokonać małżonek zobowiązanego, aktualny właściciel rzeczy lub prawa majątkowego obciążonych hipoteką przymusową lub zastawem skarbowym albo inny podmiot działający na rzecz zobowiązanego. Dotychczasowe przepisy ustawy nie regulują tej kwestii. Można zauważyć, że jedynie art. 64c § 4e daje możliwość zapłaty kosztów egzekucyjnych zabezpieczonych zastawem skarbowym lub hipoteką, przez aktualnego właściciela przedmiotu zastawu skarbowego lub hipoteki przymusowej, niebędącego zobowiązanym. Brak zaś przepisów umożliwiających dokonanie w toku egzekucji zapłaty należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych przez inne podmioty niż zobowiązany. Warto zauważyć, że również przepisy ustawy – Ordynacja

podatkowa od stycznia 2016 r. w art. 62b przewidują możliwość zapłaty podatku przez inne podmioty niż zobowiązany.

Celem wprowadzonej regulacji jest dążenie do szybkiego i efektywnego zakończenia postępowania egzekucyjnego, jak również zapobieżenie podejmowaniu dalszych czynności egzekucyjnych zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych, wiążących się z dolegliwością czy uciążliwością, tak dla zobowiązanego, jak i dłużnika rzeczowego. Zmiana jest zatem korzystna dla zobowiązanego, dłużników rzeczowych, jak i dla wierzyciela.

W projektowanym art. 67e § 3 pkt 2 przyjęto zasadę, zgodnie z którą nabywca rzeczy lub prawa majątkowego, dokonuje zapłaty organowi egzekucyjnemu, ceny nabycia tej rzeczy lub prawa majątkowego, gotówką lub bezgotówkowo. Rozwiązanie, na mocy odesłania do odpowiedniego stosowania art. 67e § 1, umożliwi zapłatę bezgotówkowo w siedzibie organu egzekucyjnego, o ile po stronie tego organu istnieją odpowiednie warunki techniczne, np. pracownik obsługujący organ egzekucyjny będzie miał terminal płatniczy, przy użyciu którego będzie możliwe dokonanie zapłaty ceny nabycia.

Art. 67f § 1

W art. 67f § 1 wyraźnie uregulowano odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących wystawiania pokwitowania pobrania w przypadku, gdy zapłata organowi egzekucyjnemu dokonywana jest gotówką lub bezgotówkowo przy użyciu terminala płatniczego. Brak jest uzasadnienia do wprowadzania obowiązku wystawienia pokwitowania pobrania w sytuacji, gdy zapłata dokonywana jest bezgotówkowo jednakże nie przy użyciu terminala płatniczego organowi egzekucyjnemu, np. przelew z rachunku bankowego na rachunek bankowy czy wpłata gotówki w placówce pocztowej. W takiej sytuacji, podmiot dokonujący zapłaty otrzymuje inny dokument potwierdzający dokonanie przelewu, zapłaty. Dokumentu tego nie sporządza organ egzekucyjny.

Projektowany przepis art. 67f § 1 pkt 1 wprowadza w zakresie zapłaty przez zobowiązanego organowi egzekucyjnemu gotówką – odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących egzekucji z pieniędzy – art. 71e § 1, 2 i 4, natomiast przy zapłacie bezgotówkowo przy użyciu terminala płatniczego – odpowiednie stosowanie 71e § 1, 2 pkt 1, 2, 4, 5 i 7 oraz § 4.

Z kolei art. 67f § 1 pkt 2 przewiduje odpowiednie stosowanie w zakresie zapłaty organowi egzekucyjnemu przez podmiot określony w art. 67e § 3, gotówką – odpowiednie stosowanie 71e § 1 i 2 pkt 1 i 3–8 oraz § 4, zaś bezgotówkowo przy użyciu terminala płatniczego – odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących egzekucji z pieniędzy – art. 71e § 1, 2 pkt 1,4, 5 i 7 oraz § 4.

Uznano, że takie dane, jak NIP lub nr PESEL zobowiązanego, nie są elementami niezbędnymi na pokwitowaniu pobrania, dla podmiotów dokonujących zapłaty, o których mowa w art. 67e § 1 i § 3 pkt 1 i 2. Zrezygnowano również ze wskazywania w pokwitowaniu pobrania: imienia i nazwiska, stanowiska służbowego pracownika obsługującego organ egzekucyjny wystawiającego pokwitowanie pobrania – w przypadku zapłaty organowi egzekucyjnemu, dokonywanej bezgotówkowo przy użyciu terminala płatniczego. Nie będą wskazywane: numer tytułu wykonawczego oraz seria i numer pokwitowania pobrania. Jest to podyktowane ograniczonym miejscem na wydruku z terminala, dlatego pokwitowanie pobrania będzie zawierało tylko niezbędne dane.

W przypadku, gdy zapłata będzie dokonywana przez podmioty wymienione w art. 67e § 3 pkt 1 i 2, pokwitowanie pobrania będzie zawierało również imię i nazwisko albo firmę podmiotu dokonującego zapłaty oraz tytuł prawny stanowiący podstawę zapłaty lub imię i nazwisko albo firmę nabywcy rzeczy lub prawa majątkowego. Pokwitowanie pobrania nie może budzić wątpliwości co do tego, kto dokonuje zapłaty, np. małżonek zobowiązanego, dłużnik rzeczowy czy nabywca. Dobrowolna zapłata przez inną osobę, niż wymieniona w

projektowanym rozwiązaniu mogłaby być uznana za świadczenie nienależne. Poza tym jest to niezmiernie istotne, z uwagi na konieczność prawidłowego rozliczenia przez organ egzekucyjny uzyskanej w ten sposób należności pieniężnej.

Art. 67g

Przepis ma na celu usunięcie wątpliwości, jaki dzień należy przyjąć za dzień zapłaty egzekwowanej należności, w zależności od różnych form zapłaty. Ma to szczególne znaczenie w kontekście ustalenia dnia zapłaty egzekwowanej należności zarówno bezgotówkowo, jak i przy zapłacie gotówką na rachunek organu egzekucyjnego.

Egzekucja z pieniędzy

Uwzględniając potrzebę wprowadzenia przepisów umożliwiających regulowanie przez zobowiązanego egzekwowanych należności pieniężnych bezgotówkowo, dokonano w ustawie zmiany przepisów regulujących egzekucję z pieniędzy (dotychczas w art. 68). Rozwiązania te w znaczący sposób usprawnią pracę w terenie pracownika obsługującego organ egzekucyjny. Z uwagi jednak na to, że przepisy art. 68 ustawy w obowiązującym brzmieniu wywołują szereg wątpliwości co do stosowania egzekucji z pieniędzy, w projekcie ustawy zaproponowano uregulowanie tego środka egzekucyjnego w sposób kompleksowy. Ograniczenie projektowanych zmian jedynie do kwestii dotyczących sposobu regulowania należności pieniężnych w ramach egzekucji z pieniędzy mogłoby powodować wątpliwości interpretacyjne co do skutków tak dokonanej wpłaty np. w zakresie przerwania biegu terminu przedawnienia, czy też terminu, w jakim to przerwanie nastąpiło.

Art. 68

Uchylenie przepisu wynika z wprowadzenia kompleksowych regulacji w zakresie egzekucji z pieniędzy w rozdziale „Egzekucja z pieniędzy”.

Art. 71d

Przepis wprowadza uregulowanie, że organ egzekucyjny stosuje egzekucję z pieniędzy poza siedzibą organu, poprzez ustne wezwanie organu egzekucyjnego do zapłaty egzekwowanych należności pieniężnych. Aby uniknąć wątpliwości, która z wpłat zobowiązanego jest zapłatą dobrowolną, a która stanowi egzekucję z pieniędzy, przepis art. 71 f jednoznacznie wskazuje, że w przypadku uiszczenia należności pieniężnej w urzędzie nie może być mowy o egzekucji z pieniędzy. Przepis ten dopuszcza przeprowadzenie egzekucji z pieniędzy zarówno gotówkowo jak dotychczas, ale również bezgotówkowo.

Art. 71e

Przepis art. 71e ustawy reguluje termin zastosowania egzekucji z pieniędzy, zasady wystawiania oraz zakres informacyjny pokwitowania pobrania pieniędzy. Rozwiązania te mają nie tylko umożliwić egzekucję z pieniędzy przy użyciu innego niż polecenie przelewu i polecenie zapłaty bezgotówkowego instrumentu płatniczego, lecz również sporządzenie pokwitowania pobrania pieniędzy w sposób zautomatyzowany.

Art. 71f

Konieczność dodania art. 71e wynika z nowych regulacji w zakresie egzekucji z pieniędzy. Przepis wskazuje regulacje dotyczące egzekucji z pieniędzy, które będą miały odpowiednie stosowanie do pieniędzy odebranych w wyniku przeszukania pomieszczeń, schowków, urządzeń, maszyn, środków transportu oraz odzieży, teczek, waliz i podobnych przedmiotów.

Zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego

Art. 80 § 1

Nowelizacja przepisu wynika z konieczności zmiany terminu na przekazanie zajętych środków z rachunku bankowego. Dotychczasowa regulacja powoduje liczne problemy w toku postępowania egzekucyjnego. Przekazanie środków lub informacji o przeszkodzie w realizacji zajęcia następuje dopiero po upływie 7 dni od dokonania zajęcia. Powyższe powoduje, że organ egzekucyjny, nie mając pewności czy zajęcie będzie skuteczne, stosuje w tym okresie kolejne środki egzekucyjne. W konsekwencji kolejne środki egzekucyjne są stosowane, mimo że pierwsze zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego prowadzi już do wyegzekwowania należności pieniężnej w całości. Skutkiem takiego rozwiązania jest niejednokrotnie wyegzekwowanie znacznie wyższej kwoty niż dochodzona. W celu wyeliminowania takich sytuacji uzasadnione jest, aby organ egzekucyjny jak najszybciej otrzymał zajęte środki lub informację o przeszkodzie w realizacji zajęcia.

Art. 80 § 2

Zmiana brzmienia przepisu wynika z konieczności dostosowania regulacji do zmian przewidzianych w art. 80 § 2a. Wskazany przepis określa warunki dotyczące zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, które nie istniały w chwili dokonania zajęcia.

Art. 80 § 2a

Celem wprowadzenia przepisu jest umożliwienie realizacji zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego również z rachunku, który został otworzony dopiero po dokonaniu zajęcia. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w przypadku gdy w banku, który realizuje zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego, zostanie otworzony nowy rachunek (już po dokonaniu zajęcia) organ egzekucyjny powinien dokonać kolejnego zajęcia w tym banku. Skierowanie kolejnego zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego do banku i zobowiązanego łączy się m.in. z koniecznością naliczenia kolejnych wydatków związanych z doręczeniem tych zajęć. Wydatki te ponosi zobowiązany. Naliczanie kolejnych wydatków egzekucyjnych w sytuacji, gdy bank realizuje już zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego jest rozwiązaniem niekorzystnym dla zobowiązanego.

Art. 80 § 2b

Projektowany przepis stanowi przeniesienie na grunt egzekucji administracyjnej zasad dotyczących egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego w zakresie przekazywanych na ten rachunek świadczeń alimentacyjnych, świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, dodatków rodzinnych, pielęgnacyjnych, porodowych, dla sierot zupełnych, zasiłków dla opiekunów, świadczeń z pomocy społecznej i innych świadczeń socjalnych. Omawiany przepis jest odpowiednikiem art. 833 § 7 i 8 ustawy – Kpc. Celem jego wprowadzenia jest wyłączenie z zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego kwot pochodzących z wymienionych świadczeń socjalnych, w tym świadczeń alimentacyjnych, świadczeń „500+”, czy świadczeń określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. poz. 1860). W obowiązujących przepisach regulacje w zakresie wyłączenia kwot pochodzących ze świadczeń socjalnych z zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego obowiązują jedynie na gruncie egzekucji sądowej, co nie jest rozwiązaniem właściwym. Mając na względzie charakter tych świadczeń objęcie, bądź nieobjęcie kwot z nich pochodzących zajęciem wierzytelności z rachunku bankowego, nie powinno być zależne od rodzaju prowadzonej egzekucji, sądowej czy administracyjnej.

Art. 81 § 3a

Wprowadzany przepis reguluje sytuacje dotyczące realizacji zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego prowadzonego w walucie obcej. Dotychczas nie było regulacji w tym zakresie, co powodowało liczne wątpliwości. Nie było jasne w jakiej walucie bank powinien zrealizować zajęcie, czy w walucie obcej, czy też po przeliczeniu na złote, a jeśli tak to według jakiego kursu. Celem wprowadzenia przepisu jest ujednoczenie sposobu postępowania banków w tym zakresie poprzez wskazanie, że realizacja zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego zawsze nastąpi w złotych, a przeliczenie na złote zostanie przeprowadzone według kursu średniego waluty obcej, w której prowadzony jest rachunek, ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu przekazania należności organowi egzekucyjnemu.

Art. 81 § 4

Zmiana przepisu wynika z konieczności jednoznacznego uregulowania wymagań w zakresie możliwości wypłaty środków z zajętego rachunku bankowego. Decyzja dotycząca możliwości uruchamiania środków z zajętego rachunku bankowego i w tym zakresie ocena dokumentów przedstawionych przez zobowiązanego (np. odpisu listy płac, tytułu stwierdzającego obowiązek alimentacyjny) powinna należeć do organu egzekucyjnego, nie zaś do dłużnika zajętej wierzytelności. Zatem zgodnie z projektowanym przepisem uruchomienie środków z zajętego rachunku bankowego będzie możliwe po złożeniu egzekucyjnemu ww. dokumentów organowi egzekucyjnego.

Art. 81 § 4a i 4b

Dodanie przepisów wynika z konieczności uregulowania procedury uruchomienia środków z zajętego rachunku bankowego. Zgodnie ze zmienianym art. 81 § 4 odpis listy płac, dokument stwierdzający obowiązek zapłaty alimentów lub inne dokumenty składane będą organowi egzekucyjnemu, a nie bankowi. Konieczne jest zatem uregulowanie zgody tego organu na wypłatę środków z zajętego rachunku bankowego. W celu ujednoczenia działania organów egzekucyjnych w tym zakresie konieczne jest uregulowanie formy wyrażenia przez organ egzekucyjny tej zgody. Analogicznie jak w przypadku innych rozstrzygnięć podejmowanych w postępowaniu egzekucyjnym zgoda organu egzekucyjnego na wypłatę środków z zajętego rachunku bankowego będzie wydawana w formie postanowienia, na które w przypadku odmowy jej udzielenia będzie przysługiwało zażalenie.

Art. 81 § 5

Nowelizacja przepisu ma charakter dostosowawczy do zmian wprowadzanych w art. 81 § 4 oraz dodawanych w tym art. § 4a i 4b.

Art. 87

Przepis wprowadza elektroniczną realizację zajęć wierzytelności z rachunków prowadzonych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Elektroniczna realizacja zajęć wierzytelności z rachunku bankowego przeprowadzona w 2016 r. znacznie usprawniła stosowanie tego środka. W ostatnim czasie SKOK zgłosiła gotowość techniczną do elektronicznej realizacji zajęć wierzytelności z rachunków prowadzonych przez kasy. Na podstawie tych informacji zdecydowano o rozszerzeniu regulacji dotyczących elektronicznego przekazywania zajęć wierzytelności z rachunków bankowych również na rachunki prowadzone przez kasy. Zakłada się, że wprowadzenie projektowanej regulacji, wzorem egzekucji z rachunków bankowych, usprawni egzekucję z rachunków prowadzonych przez kasy.

Art. 94e

Przepis wprowadza elektroniczną zajęcia wierzytelności z praw z instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych lub innych rachunkach oraz wierzytelności z rachunków pieniężnych, w przypadkach gdy dłużnikiem zajętej wierzytelności jest bank lub spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa. Zakłada się, że wprowadzenie projektowanej regulacji, wzorem egzekucji z rachunków bankowych usprawni egzekucję ze wskazanych praw zapisanych na rachunkach bankowych.

Art. 28 ust. 4 i 5 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Dodawane przepisy mają charakter dostosowawczy do przepisów przewidujących elektroniczną zajęcia rachunków prowadzonych przez SKOK. Przepisy te wzorowane są na przepisach art. 112d ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2187, z późn. zm.)

Zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku

Przyjęto rozwiązania, które pozwolą na automatyczną i sprawną obsługę zajęć wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku dokonywanych przez komorników sądowych i inne organy egzekucyjne.

Art. 89a § 1

Zajęcie przyszłej wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku ma charakter szczególny. Zajęcie to może nie dojść do skutku wcale, ponieważ może nie powstać nadpłata lub zwrot podatku, albo może dojść do skutku w ciągu roku od dnia doręczenia organowi podatkowemu zawiadomienia o zajęciu. Zaproponowana zmiana przepisu pozwoli na jednoznaczne określenie daty dokonania zajęcia wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku w przypadku zajęcia wierzytelności przyszłej, zajęcie to będzie dokonane z chwilą powstania wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku, a nie z chwilą doręczenia dłużnikowi zajętej wierzytelności zawiadomienia o zajęciu.

Art. 89a § 2 i 2a

Przepis art. 89a reguluje zajęcia wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa. Zgodnie z projektowaną zmianą § 2 dłużnik zajętej wierzytelności będzie przekazywał organowi egzekucyjnemu środki pieniężne na pokrycie dochodzonych należności w terminie określonym przepisami prawa podatkowego albo złoży organowi egzekucyjnemu oświadczenie o przeszkodzie w realizacji zajęcia wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku. Natomiast jeżeli dłużnik zajętej wierzytelności nie jest dłużnikiem wierzytelności, zawiadomi organ egzekucyjny o braku swojej właściwości.

Ciążący na dłużniku zajętej wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku obowiązek składania oświadczenia będzie dotyczył tylko przypadku wystąpienia przeszkody w realizacji zajęcia. W pozostałym zakresie rezygnuje się z oświadczenia, ponieważ niezbędne dla organu egzekucyjnego informacje będą wynikały z samego przekazania środków przez organ podatkowy oraz z opisu przelewu.

W przypadku wystąpienia zbiegu do wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku (§ 2a) dłużnik zajętej wierzytelności – organ podatkowy - jednocześnie z przekazaniem środków pieniężnych na pokrycie egzekwowanej należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, zawiadomi właściwe organy egzekucyjne o zbiegu egzekucji, co uruchomi procedurę przekazania adnotacji w sprawie

zbiegu i umożliwi rozliczenie środków uzyskanych w wyniku egzekucji z przedmiotowej wierzytelności.

Art. 89a § 4

Z uwagi na dokonywanie zajęć wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku w niewielkiej wysokości zaproponowano zmianę, która powinna wpłynąć na poprawę ekonomiki realizowanych przez organy egzekucyjne i dłużników zajętej wierzytelności czynności. Przyjęto, że w przypadku zajęcia wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku w wysokości do 100 zł, przepisów art. 62–63a i art. 69a § 1 ustawy nie stosuje się. Wierzytelność z tytułu nadpłaty podatku ma bowiem charakter jednorazowy. Dłużnik wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku przekaże wówczas kwotę z zajętej wierzytelności organowi egzekucyjnemu, który jako pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa – organowi egzekucyjnemu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie. Rozwiązanie to zapobiegnie powstaniu zbiegu egzekucji i w konsekwencji - przekazywaniu adnotacji w sprawie zbiegu pomiędzy organami egzekucyjnymi. Tym samym organy egzekucyjne, które dokonały zajęcia nadpłaty lub zwrotu podatku, zostaną odciążone od obowiązku wykonywania dodatkowych czynności, które prowadziłyby do wyegzekwowania kwot w niskiej wysokości.

Art. 89a § 5

Przepis umożliwia całkowite rozdysponowanie zajętej wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku w wysokości do 100 zł, jeżeli dochodzona przez organ egzekucyjny, który dokonał zajęcia jako pierwszy, jest niższa aniżeli kwota nadpłaty lub zwrotu podatku.

Art. 902² § 1, 2 i 2a Kpc

Przepisy art. 902² § 1, 2 i § 2a Kpc stanowią odpowiedniki zmian zaproponowanych w art. 89a § 1, 2 i 2a ustawy. Zgodnie z projektowaną zmianą w art. 902² § 2 Kpc dłużnik wierzytelności będzie przekazywał organowi egzekucyjnemu kwoty na pokrycie dochodzonych należności albo będzie zawiadamiał o braku swojej właściwości, jeżeli nie jest dłużnikiem zajętej wierzytelności. W przypadku przekazania środków niezbędne informacje będą zawarte w poleceniu przelewu. Oświadczenie będzie składane tylko w sytuacji, gdy zaistnieje przeszkoda w realizacji zajęcia. Jeżeli natomiast wystąpi zbieg do wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku (§ 2a) dłużnik zajętej wierzytelności – organ podatkowy - jednocześnie z przekazaniem środków pieniężnych na pokrycie dochodzonych należności, zawiadomi właściwe organy egzekucyjne o zbiegu egzekucji, co uruchomi procedurę przekazania adnotacji w sprawie zbiegu i umożliwi rozliczenie środków uzyskanych w wyniku egzekucji z przedmiotowej wierzytelności. Rozwiązanie uprości i usprawni egzekucję z wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku.

Art. 902² § 2b i 2c Kpc

Projektowane przepisy stanowią odpowiedniki art. 89a § 4 i 5 ustawy.

W przypadku zbiegu egzekucji sądowych ustalenie właściwego organu do prowadzenia dalszej egzekucji przy zbiegu egzekucji z wieloma komornikami sądowymi wywołuje sporo problemów interpretacyjnych, zarówno po stronie komorników sądowych, jak i dłużników zajętej wierzytelności. Celem uniknięcia zbędnej korespondencji i usprawnienia czynności organu podatkowego przyjęto regulację prawną w tym zakresie analogiczną, jak w zakresie rozstrzygania zbiegów egzekucji sądowej z administracyjną. Wprowadzono zatem rozwiązanie, zgodnie z którym w przypadku zbiegu egzekucji sądowych do wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku w kwocie do 100 zł dłużnik wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku przekazuje kwotę z zajętej wierzytelności organowi egzekucyjnemu, który jako pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego

pierwszeństwa – organowi egzekucyjnemu, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie.

Art. 902² § 3 Kpc

W związku z uregulowaniem współpracy między komornikami sądowymi a administracyjnymi organami egzekucyjnymi w przypadku wystąpienia zbiegu egzekucji, konsekwentnie uregulowano współpracę komorników sądowych z organami podatkowymi poprzez umożliwienie sprawnego przeprowadzenia przez komorników sądowych egzekucji z nadpłaty podatku lub zwrotu podatku, co wpłynie pozytywnie również na realizację przez naczelników urzędów skarbowych jako dłużników wierzytelności zajęć nadpłat i zwrotów podatku.

Wprowadzone ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311, z późn. zm.), zmiany przepisów dotyczących egzekucji z wierzytelności, które weszły w życie z dniem 8 września 2016 r., spowodowały konieczność opracowania nowych standardów w zakresie przepływu informacji pomiędzy sądowymi organami egzekucyjnymi i dłużnikami zajętych wierzytelności.

Po zmianach, zgodnie ze znowelizowanym art. 902² Kpc, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku obejmuje również wierzytelności przyszłe powstałe w ciągu roku od dnia jego dokonania. Komornicy sądowi nie muszą w tym czasie składać kolejnych wniosków. Aktualnie komornicy sądowi składają zawiadomienia o zajęciu wierzytelności za pośrednictwem platformy ePUAP w formacie pdf, następnie w urzędach skarbowych zawiadomienia są drukowane i ręcznie wprowadzane do systemu informatycznego POLTAX, co generuje wysokie koszty, jest nadmiernie pracochłonne i czasochłonne.

Projektowany przepis art. 902² § 3 Kpc reguluje sposób doręczania przez komornika sądowego naczelnikowi urzędu skarbowego zawiadomień o zajęciu wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku oraz sposób doręczania przez komornika oraz organ podatkowy dokumentów związanych z realizacją tych zajęć – będą one doręczane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 67 § 2c ustawy.

Mając na względzie bardzo dużą liczbę zajęć wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku otrzymywanych przez naczelników urzędów skarbowych, konieczne jest wprowadzenie rozwiązania, które pozwoli na automatyczną i sprawną obsługę tych zajęć. Zaproponowano zatem rozwiązanie, na podstawie którego dokumenty w ramach zajęcia wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku będą przesyłane naczelnikowi urzędu skarbowego za pomocą oprogramowania interfejsowego dostępnego na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw finansów publicznych (aplikacji eDeklaracje). Umożliwi to składanie tych dokumentów drogą elektroniczną w postaci ustrukturyzowanej, tak aby dane w nich zawarte migrowały się do właściwych baz danych automatycznie i nie wymagały ręcznego wprowadzania przez pracowników urzędów skarbowych. Proponowane rozwiązanie pozwoli na automatyczne zaciągnięcie informacji z zawiadomienia o zajęciu wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku do systemu teleinformatycznego naczelnika urzędu skarbowego, co usprawni i przyspieszy obsługę tych zajęć.

Egzekucja z ruchomości

Art. 67d § 2

Przepis wprowadza termin, w którym zobowiązany może kwestionować oszacowanie zajętej ruchomości lub prawa majątkowego, dokonane przez biegłego skarbowego. Przyjęto, że zobowiązany może wnieść do organu egzekucyjnego wniosek o dokonanie oszacowania

przez biegłego sądowego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu protokołu oszacowania, o którym mowa w art. 67d § 1. Projektowana zmiana usprawni egzekucję z ruchomości, a w szczególności zapobiegnie przedłużaniu postępowania. Należy bowiem zauważyć, że dotychczasowy brak precyzyjnego terminu dla możliwości skorzystania z tego prawa, pozwala zobowiązanemu na skorzystanie z niego tuż przed terminem licytacji, a nawet w dniu licytacji ruchomości czy prawa majątkowego. Wniesienie wniosku skutkuje wstrzymaniem sprzedaży zajętej ruchomości, zgodnie z art. 67d § 4. Taka sytuacja jest niekorzystna nie tylko przez pryzmat wydłużania postępowania, ale również przez pryzmat licytantów, którzy pomimo poniesionych nakładów, choćby z tytułu dojazdu na miejsce licytacji, nie mogą w niej uczestniczyć, skoro sprzedaż jest wstrzymywana. Przyjęte rozwiązanie stanowi zatem, z jednej strony gwarancję ochrony praw zobowiązanego, gdy nie zgadza się z oszacowaniem dokonany przez biegłego skarbowego, a z drugiej strony gwarancję szybkiej egzekucji z zajętego składnika majątkowego, uniemożliwiając wstrzymanie sprzedaży zajętej ruchomości czy prawa majątkowego na końcowym etapie egzekucji, tj. sprzedaży.

Art. 97 § 1

Zmiana w § 1 ma na celu usunięcie niezgodności tego przepisu z definicją czynności egzekucyjnej zawartą w art. 1a pkt 2 ustawy, zgodnie z którą czynność egzekucyjna, a więc także zajęcie, jest dokonywaną przez organ egzekucyjny, podczas gdy zgodnie z dotychczasowym brzmieniem tego przepisu, czynności tej dokonywał poborca skarbowy.

Art. 97 § 4 i 4a

Projektowane § 4 i 4a pozostawiają możliwość prowadzenia egzekucji z ruchomości stanowiącej współwłasność w częściach ułamkowych. Dotychczasowe przepisy budzą wiele wątpliwości interpretacyjnych sugerując w § 4a, że możliwe jest zajęcie udziału we współwłasności łącznej, podczas gdy jest to współwłasność bezudziałowa. W przypadku egzekucji z ruchomości stanowiącej majątek spółki cywilnej, zajęcie tej ruchomości jest możliwe na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego na tę spółkę ze wskazaniem jej współników, bez konieczności uzyskiwania jakiegokolwiek zgody współnika tej spółki. Zbędne jest więc stosowanie w tej egzekucji § 4 i 4a w dotychczasowym brzmieniu.

Zmieniono dotychczasowe § 4 i 4a w zakresie uregulowania trybu egzekucji z udziału zobowiązanego we współwłasności w częściach ułamkowych uznając, że zasadne jest dokonanie zajęcia tego udziału bez zgody współwłaścicieli. Sprzedaży podlegać będzie więc zgodnie z § 4 wyłącznie udział zobowiązanego w tej współwłasności.

Organ egzekucyjny będzie miał jednak uprawnienie do sprzedaży całej ruchomości stanowiącej współwłasność w częściach ułamkowych w przypadku, gdy pozostali współwłaściciele wyrażą zgodę na tę sprzedaż zgodnie z proponowanym § 4a.

Zmiany usprawnią i uproszą egzekucję z ruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności w częściach ułamkowych.

Art. 98 § 1

Zastąpiono pojęcie poborca skarbowego pojęciem pracownika obsługującego organ egzekucyjny, które jest pojęciem szerszym znaczeniowo, mieszcząc w sobie zarówno pojęcie egzekutora, jak i pojęcie poborca skarbowego.

Projektowana zmiana wyraźnie reguluje, że zobowiązany podpisuje protokół zajęcia ruchomości, jeżeli jest obecny przy zajęciu. Nieobecność zobowiązanego nie ma wpływu na ważność zajęcia ruchomości. Nie ma również potrzeby uzyskiwania podpisu zobowiązanego, gdy nie był obecny przy zajęciu. Protokół zajęcia ruchomości podpisują

świadczenie (o ile byli obecni przy zajęciu), co jest zgodne z art. 51 § 1 i § 2 oraz art. 53 § 1 pkt 5 ustawy. Odpis protokołu zajęcia ruchomości zostanie doręczony zobowiązanemu zgodnie z art. 98 § 2 ustawy.

Art. 98 § 1a

W aktualnym stanie prawnym zasadą jest, że zajęciu podlegają tylko te ruchomości, o których wiadomo, że istnieją, gdzie się znajdują, można dokonać ich oględzin, by opisać wg cech im właściwych. W praktyce oznacza to możliwość zajęcia ruchomości, która fizycznie znajduje się w miejscu jej zajęcia. Nie jest możliwe zajęcie ruchomości, której pracownik obsługujący organ egzekucyjny nie widzi, gdyż nie może jej skutecznie opisać ani oddać pod dozór.

Zaproponowane zmiany wiążą się z możliwością zajęcia ruchomości, która fizycznie nie znajduje się w miejscu zajęcia w chwili dokonywania jej zajęcia. Dotychczas często zdarzała się sytuacja, że pracownik obsługujący organ egzekucyjny po udaniu się do zobowiązanego w celu zajęcia np. środka transportu zobowiązanego stwierdzał brak ruchomości, mimo faktycznego posiadania jej przez zobowiązanego. Projektowana zmiana usprawni egzekucję z ruchomości i zwiększy jej efektywność, skoro możliwe będzie dokonanie zajęcia na podstawie ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego, urzędowego rejestru ruchomości czy rejestru zastawów.

Warto zauważyć, że projektowana w art. 98 § 1a zmiana, ma charakter fakultatywny. Jeżeli więc organ egzekucyjny będzie miał wątpliwości co do tego, czy ruchomość fizycznie istnieje, mimo wpisania jej np. w urzędowym rejestrze, to nie dokona takiego zajęcia. Ponadto na czynność zajęcia ruchomości, zobowiązanemu przysługuje skarga na podstawie projektowanego art. 54 § 1 pkt 2 ustawy, w której możliwe jest kwestionowanie tej czynności (dokonanie czynności egzekucyjnej z naruszeniem ustawy). Również prawa osób trzecich w przypadku zajęcia, o którym mowa w art. 98 § 1a nie zostaną naruszone. Jeżeli doszłoby do zajęcia ruchomości, która w dniu zajęcia nie stanowiła własności zobowiązanego, osoba trzecia będzie mogła wystąpić do organu egzekucyjnego w trybie art. 38 ustawy z żądaniem wyłączenia zajętej ruchomości spod egzekucji.

Art. 98 § 1b

Opis zajętej ruchomości dokonywany będzie w oparciu o dane zawarte w ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego bądź ww. rejestrach. Z tych względów przewidziano możliwość wezwania zobowiązanego do okazania zajętej ruchomości albo wskazania miejsca jej przechowywania. Termin do realizacji tego obowiązku będzie wyznaczany zależnie od indywidualnego przypadku. Przykładowo w przypadku zajęcia środków transportu, które często mogą znajdować się w trasie, termin ten będzie odpowiednio długi by umożliwić zobowiązanemu realizację obowiązku, o którym mowa w § 1b. Należy jednakże zauważyć, że dłuższa nieobecność zobowiązanego związana ze zwykłym używaniem zajętej ruchomości, nie może niweczyć czy uniemożliwiać prowadzenie egzekucji. W celu gwarancji ochrony praw zobowiązanego przyjęto, że termin nie może być krótszy niż 3 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli po okazaniu zajętej ruchomości okaże się, że zajęta ruchomość powinna być opisana w inny sposób, odzwierciedlający jest rzeczywisty stan, organ egzekucyjny może skorzystać z nowej regulacji, o której mowa w art. 98 § 1c i sporządzić protokół uzupełniający (patrz – uzasadnienie do art. 98 § 1c).

W konsekwencji, w przepisach o odpowiedzialności porządkowej w zmienianym brzmieniu w art. 168d § 3, przewidziano sankcję w postaci możliwości nałożenia kary pieniężnej na zobowiązanego, który nie dokonuje okazania ruchomości lub nie wskazuje miejsca jej przechowywania na wezwanie, o którym mowa w projektowanym art. 98 § 1b.

Art. 98 § 1c

W projektowanym art. 98 § 1c wprowadzono zasadę, w myśl której w razie potrzeby organ egzekucyjny będzie sporządzał protokół uzupełniający, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia zajęcia ruchomości. Należy zauważyć, że protokół uzupełniający nie jest protokołem zajęcia ruchomości i nie służy do zajęcia ruchomości. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 § 1, zajęcie ruchomości następuje z chwilą podpisania protokołu zajęcia przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, a nie z chwilą podpisania protokołu uzupełniającego. Protokół uzupełniający sporządzany ma być, gdy zaistnieje potrzeba. Może zaistnieć konieczność szczegółowszego opisu zajętej ruchomości wg cech jej właściwych, w szczególności gdy zajęto ruchomość, która fizycznie nie znajduje się w miejscu jej zajęcia (zajęcia dokonano np. na podstawie danych z rejestru zastawów czy ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego). W przypadku, gdy opis ruchomości jest niedokładny bądź błędny, dotychczas brak jest możliwości usunięcia niezgodności zawartych w protokole. Ponadto, z uwagi na projektowane zmiany w art. 99 § 1a, umożliwiające dokonanie oszacowania zajętej ruchomości przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, w terminie późniejszym niż termin wskazany w art. 98 § 1, przyjęto że wartość szacunkowa zajętej ruchomości będzie wskazywana w protokole uzupełniającym (patrz uzasadnienie do art. 99 § 1a).

Proponowana zmiana polegająca na wprowadzeniu możliwości sporządzania protokołu uzupełniającego, jest zatem korzystna tak dla zobowiązanego, jak i organu egzekucyjnego. W każdym przypadku sporządzenia protokołu uzupełniającego, jego odpis będzie doręczany zobowiązanemu, zgodnie z art. 98 § 2 ustawy.

Art. 98 § 3

Zmiana brzmienia § 3 polegająca na zastąpieniu obowiązku, możliwością umieszczenia na każdej zajętej ruchomości, znaku ujawniającego na zewnątrz zajęcia ruchomości, podyktowane jest względami praktycznymi. W wielu przypadkach umieszczenie tego znaku jest fizycznie niemożliwe, np. na zwierzętach, środkach transportu. Nie będzie również możliwe w sytuacji zajęcia ruchomości na podstawie ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego, urzędowego rejestru ruchomości lub rejestru zastawów (projektowany art. 98 § 1a). Dotychczasowe rozwiązanie jako obligatoryjne, jest niepraktyczne i niecelowe. Znak ujawniający na zewnątrz zajęcia ruchomości, na skutek działania warunków atmosferycznych, ulega zniszczeniu. Ustawa nie przewiduje żadnych sankcji za usunięcie czy zniszczenie znaku ani za jego nieumieszczenie, mimo ustawowego obowiązku zamieszczenia znaku. Ponadto należy zauważyć, że umieszczenie znaku ujawniającego na zewnątrz zajęcia ruchomości, ma jedynie charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Brak tego znaku, choćby poprzez jego usunięcie czy zniszczenie, nie powoduje uchylenia skutków prawnych zajęcia ruchomości. Dalsze utrzymywanie obowiązku umieszczenia znaku jest niecelowe i niepraktyczne. Jednakże całkowita rezygnacja z umieszczenia znaku ujawniającego na zewnątrz zajęcia ruchomości, pozbawiłaby możliwości psychologicznego oddziaływania na zobowiązanych, w szczególności będących osobą prawną. Niektórzy zobowiązani nie chcą by ich kontrahenci dowiedzieli się o tym, że prowadzona jest egzekucja. Znak ujawniający na zewnątrz zajęcia ruchomości może zatem w niektórych sytuacjach przyczynić się do zapłaty przez zobowiązanych należności pieniężnej odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, bez konieczności podejmowania dalszych czynności egzekucyjnych. Zatem od uznania pracownika obsługującego organ egzekucyjny, dokonującego zajęcia ruchomości, będzie zależało czy umieści taki znak czy nie.

Art. 98a

Ustawa nie zawiera przepisów regulujących egzekucję ze zwierząt. W związku z tym dodano art. 98a odsyłający w takim przypadku do przepisów regulujących egzekucję z ruchomości, o ile nie będą sprzeczne z przepisami dotyczącymi ochrony zwierząt. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 ustawy z 21.8.1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2017 r., poz. 1840, Dz. U. z 2018 r., poz. 650 i 653) zwierzę nie jest rzeczą, tylko istotą żyjącą, zdolną do odczuwania cierpienia, która przez człowieka powinna mieć zapewnioną ochronę i opiekę oraz być traktowana z poszanowaniem.

Art. 99 § 1

Zmiana brzmienia zdania pierwszego w art. 99 § 1 polega na zastąpieniu pojęcia poborcy skarbowego pojęciem pracownika obsługującego organ egzekucyjny, które jest pojęciem szerszym znaczeniowo, mieszcząc w sobie zarówno pojęcie egzekutora, jak i pojęcie poborcy skarbowego. Ponadto zmiana brzmienia, stanowi konsekwencję zmian wprowadzonych w dodawanym art. 99 § 1a. Przyjęto, że pracownik obsługujący organ egzekucyjny zamieszcza w protokole zajęcia opis każdej zajętej ruchomości według cech jej właściwych, a ponadto oznacza wartość szacunkową. Oznaczenie wartości szacunkowej zajętej ruchomości nastąpi w momencie dokonywania zajęcia ruchomości, o ile będzie to możliwe, a przepisy szczególne nie będą stanowiły inaczej. Jeżeli dokonując zajęcia ruchomości, pracownik obsługujący organ egzekucyjny uzna, że w tym momencie, nie jest w stanie określić wartości szacunkowej, gdyż konieczna jest np. analiza wartości rynkowej podobnej ruchomości, faktur, rachunków, innych dokumentów, choćby przedstawionych przez zobowiązanego, wówczas oszacowanie zajętej ruchomości, nastąpi w protokole uzupełniającym (patrz uzasadnienie do art. 99 § 1a).

Zmiana polegająca na rezygnacji z obligatoryjności na rzecz fakultatywności szacowania zajmowanej ruchomości przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny w momencie jej zajmowania, jest podyktowana względami praktycznymi, jak i nową regulacją, o której mowa w art. 99 § 1a. Stanowi również konsekwencję zmian dokonanych w art. 99 § 3 w zakresie uprawnienia pracownika obsługującego organ egzekucyjny do oszacowania wartości zajętego środka transportu, maszyny i urządzenia produkcyjnego. Dotychczas takie szacowanie zastrzeżone było dla biegłego skarbowego.

Art. 99 § 1a

Przyjęte rozwiązanie jest fakultatywne. Zasadą pozostaje oznaczanie wartości szacunkowej zajętej ruchomości, przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, w protokole zajęcia ruchomości, jeżeli będzie to możliwe. W przypadku gdy oszacowanie nie jest możliwe w momencie zajmowania ruchomości, projektowane rozwiązanie umożliwia oznaczenie wartości szacunkowej zajętej ruchomości przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, w terminie późniejszym. Przyjęto, że wartość szacunkowa zajętej ruchomości będzie wówczas wskazywana w protokole uzupełniającym, nie później jednak niż 14 dni od dnia zajęcia ruchomości. Uznano bowiem, że nie zawsze w momencie dokonywania zajęcia ruchomości, pracownik obsługujący organ egzekucyjny ma możliwość oszacowania zajętej ruchomości. Przykładowo można wskazać, że przy zajęciu środka transportu, oszacowanie przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny, wymaga dokonania np. analizy znajdujących się w mediach ogłoszeń o sprzedaży środków transportu i wartości rynkowej podobnych ruchomości. Projektowana zmiana podyktowana jest względami praktycznymi. Przykładowo w przypadku zajęcia ruchomości, w sposób o którym mowa w art. 98 § 1a, oznaczenie wartości szacunkowej może wymagać np. analizy wartości rynkowej podobnej ruchomości, faktur, rachunków, innych dokumentów, choćby przedstawionych przez zobowiązanego. Ewidencje prowadzone przez zobowiązanego nie wskazują wartości

rynkowej ruchomości. W wykazie środków trwałych wykazywana jest wartość tego środka z uwzględnieniem amortyzacji. Możliwość oznaczania wartości szacunkowej zajętej ruchomości w protokole uzupełniającym, jest rozwiązaniem praktycznym i celowym. Pozwala trafnie ustalić potencjalną wartość rynkową, a tym samym wartość szacunkową zajętej ruchomości, jednakże wymaga czasu, zatem możliwość oznaczenia wartości szacunkowej nie później niż 14 dni od dnia zajęcia ruchomości, jest rozwiązaniem korzystnym i gwarantującym zobowiązanemu ochronę jego praw. Należy bowiem zauważyć, że zobowiązanemu zgodnie z projektowanym art. 99 § 2 przysługuje skarga na oszacowanie dokonane przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny.

Art. 99 § 2

Zmiana brzmienia § 2 ma charakter ujednociający terminy w ustawie. Zamiast 5 dni, proponuje się termin 7 dni na wniesienie przez zobowiązanego do organu egzekucyjnego, skargi na oszacowanie dokonane przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny. Jednocześnie z uwagi na wprowadzenie w art. 99 § 1a możliwości oznaczenia w protokole uzupełniającym wartości szacunkowej zajętej ruchomości, przyjęto że termin 7 dni na wniesienie skargi, będzie liczony od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu protokołu zajęcia ruchomości lub odpisu protokołu uzupełniającego. Wniesienie skargi zobliguje organ egzekucyjny do wezwania biegłego skarbowego do oszacowania zajętej ruchomości.

Art. 99 § 3

W celu zwiększenia przejrzystości i czytelności przepisu, wprowadzono zmianę brzmienia § 3, polegającą na ujęciu w punktach katalogu ruchomości, których oszacowanie zastrzeżono do kompetencji biegłego skarbowego. Zastąpiono sformułowania: „zajęte wyroby użytkowe ze złota, platyny i srebra” oraz „innej kosztowności”, zwrotem „kosztowności”. Powyższe doprecyzowanie jest szersze i właściwsze oraz podyktowane względami praktycznymi. Nie ma uzasadnienia do wymienienia wprost tylko kilku kosztowności, jako wyrobów użytkowych ze złota, platyny i srebra. Dotychczasowy katalog nie uwzględniał np. ruchomości z koralu, bursztynu, perły, kamienia szlachetnego. Uznano zatem, że racjonalniejsze jest określenie „kosztowność,” bez odwoływania się do materiału czy kruszcu, z którego została wytworzona zajmowana ruchomość.

Jednocześnie ograniczono katalog ruchomości, których oszacowanie zostało zastrzeżone do wyłącznej kompetencji biegłego skarbowego. Zrezygnowano z obowiązku szacowania przez biegłego skarbowego: maszyny, urządzenia produkcyjnego i środka transportu. Przyznanie pracownikowi obsługującemu organ egzekucyjny, uprawnienia do takiego szacowania, niewątpliwie usprawni i przyspieszy egzekucję z ruchomości i będzie korzystne dla zobowiązanego z uwagi na to, że nie poniesie on wydatków związanych z oszacowaniem wartości ruchomości przez biegłego skarbowego. Analiza znajdujących się w mediach ogłoszeń o sprzedaży maszyny, urządzenia produkcyjnego i środka transportu, pozwala trafnie ustalić potencjalną wartość rynkową, a tym samym wartość szacunkową zajętej ruchomości, bez potrzeby zlecenia wyceny biegłemu skarbowemu.

Warto zauważyć, że niezależnie od tej zmiany, organ egzekucyjny zgodnie z art. 99 § 4 ustawy, może wezwać biegłego skarbowego do oszacowania wartości innej (niż wymieniona w art. 99 § 3) zajętej ruchomości, jeżeli uzna to za niezbędne. Rezygnacja z obowiązku szacowania maszyny, urządzenia produkcyjnego i środka transportu, przez biegłego skarbowego, nie narusza prawa zobowiązanego do wniesienia skargi na oszacowanie dokonane przez pracownika obsługującego organ egzekucyjny. Skargę zobowiązany może wnieść na podstawie projektowanego art. 99 § 2.

Ponadto, dokonano też zmiany polegającej na jednoznacznym wskazaniu w § 3 ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej, w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187, Dz. U. z 2018 r. poz. 10 i 1669), której oszacowanie jest zastrzeżone do wyłącznej kompetencji biegłego skarbowego. Dotychczas zapis taki wynikał z art. 105 § 2, stanowiąc że oszacowanie zabytków następuje w trybie przewidzianym w art. 99 § 3. Zmiana ma charakter porządkujący, zasadnym jest bowiem umiejscowienie katalogu ruchomości, której oszacowanie zastrzeżone jest do kompetencji biegłego skarbowego, w przepisie art. 99 § 3, dotyczącym szacowania ruchomości, a nie w przepisie art. 105 § 2, dot. sprzedaży ruchomości.

Art. 99 § 3a

W przepisie tym wskazano, że kosztowność nie może być oszacowana poniżej wartości kruszcu lub materiału, z którego została wytworzona. Dotychczas zapis taki zamieszczony był w art. 99 § 3 w zdaniu pierwszym. Zmiana w § 3a zapewnia czytelność i przejrzystość przepisu art. 99 § 3 oraz stanowi konsekwencję zmiany sformułowań, dokonanej w art. 99 § 3.

Art. 100 § 3

W zdaniu pierwszym sformułowanie „zajęta ruchomość stanowiąca zabytek” zastąpiono sformułowaniem „zachodzi przypuszczenie, że zajęta ruchomość ma wartość historyczną, naukową lub artystyczną” w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zmiana ma charakter dostosowawczy do przepisów tej ustawy.

Doprecyzowano tryb dozoru. Wprowadzono rozwiązanie, które powinno wyeliminować w praktyce trudności związane ze stosowaniem art. 100 § 3, w sytuacji gdy w chwili zajęcia ruchomości, pracownik obsługujący organ egzekucyjny nie wie bądź ma wątpliwości, co do tego czy zajęta ruchomość stanowi zabytek tj., czy stanowi ruchomość o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej. Należy zauważyć, że zajęta ruchomość nie może być pozostawiona bez dozoru, jak i istnieją też przypadki, gdy zajęta ruchomość nie może być pozostawiona pod dozorem zobowiązanego (art. 100 § 1 i § 3). Przyjęto, że dokonując zajęcia ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej, organ egzekucyjny będzie oddawał ją pod dozór państwowej lub samorządowej instytucji kultury. O powyższym organ egzekucyjny będzie zawiadamiał wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego ze względu na miejsce przechowywania zajętej ruchomości, a w przypadku materiału bibliotecznego – Dyrektora Biblioteki Narodowej w Warszawie. Państwowa lub samorządowa instytucja kultury nie będzie mogła odmówić przyjęcia zajętej ruchomości pod dozór.

Projektowana zmiana ma praktyczne znaczenie dla organu egzekucyjnego. Przyspieszy i usprawni egzekucję z ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej oraz zapewni należyty dozór nad zajęta ruchomością.

Art. 100 § 3a

Projektując rozwiązanie uznano, że organ w momencie zajęcia ruchomości może wiedzieć, że zajęta ruchomość stanowi zabytek, np. jest to dzieło sztuki i organ egzekucyjny nie ma co do tego żadnych wątpliwości. Jeżeli jednak organ egzekucyjny będzie miał wątpliwość będzie mógł wystąpić do wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego ze względu na miejsce przechowywania ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej, a w przypadku materiału bibliotecznego do – Dyrektora Biblioteki Narodowej w Warszawie – z wnioskiem o wskazanie

czy zajęta ruchomość ma wartość historyczną, naukową lub artystyczną. Projektowane rozwiązanie ma na celu ustalenie czy zajęta ruchomość stanowi zabytek. Jeżeli zajęta ruchomość ma wartość historyczną, naukową lub artystyczną, wojewódzki konserwator zabytków lub Dyrektor Biblioteki Narodowej w Warszawie (w przypadku materiału bibliotecznego), będzie wskazywał, w terminie 7 dni od dnia doręczenia wniosku, państwową lub samorządową instytucję kultury właściwą do sprawowania dozoru oraz nabycia takiej ruchomości.

Art. 100 § 3b

Zmiana stanowi konsekwencję zmian dokonanych w art. 99 § 3 i w art.100 § 3. Przyjęto, że dozór nad kosztownością niemającą wartości historycznej, naukowej lub artystycznej, sprawuje organ egzekucyjny. Ponadto wprowadzono możliwość oddania takiej ruchomości pod dozór bankowi, co ma zapewnić bezpieczeństwo i ochronę tego rodzaju ruchomości.

Art. 100 § 5

Projektowany przepis wprowadza zasadę, zgodnie z którą w przypadku zajęcia ruchomości na podstawie ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego, urzędowego rejestru ruchomości lub rejestru zastawów (art. 98 § 1a), dozór nad zajęta ruchomością – sprawuje zobowiązany, chyba że organ egzekucyjny postanowi inaczej. Warto zauważyć, że o dozorze, jak i samym zajęciu ruchomości, zobowiązany dowie się z protokołu zajęcia ruchomości, doręczonego zgodnie z art. 98 § 2 i art. 100 § 4.

Art. 102 § 1

Przepis art. 102 § 1 ustawy obecnie stanowi m.in., że dozorca obowiązany jest przechowywać zajęta ruchomość z taką starannością, aby nie straciła na wartości. Staranność dozorca nie powinna jednak zmierzać jedynie do utrzymania wartości zajętej ruchomości.

W proponowanej zmianie w art. 102 § 1 dookreślono, że dozorca ma obowiązek ochrony zajętej ruchomości przed jej uszkodzeniem, zniszczeniem czy zaginięciem. W orzecznictwie wskazuje się, że przechowywanie ruchomości ze starannością zapobiegającą utracie jej wartości polegać powinna na tym, aby rzecz nie uległa uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu. Czynności dozoru muszą być dostosowane do właściwości ruchomości przechowywanej. Dalsze obowiązki dozorca wynikają z umowy przechowania: art. 835–845 KC, które znajdują odpowiednie zastosowanie (np. zawiadomienie organu egzekucyjnego o zamierzonej zmianie miejsca przechowywania zajętej ruchomości czy też zmiana przez organ egzekucyjny miejsca przechowywania zajętej ruchomości, by ta np. nie uległa zaginięciu).

Art. 102 § 2

W celu eliminacji istniejących w praktyce rozbieżności dotyczących terminu, w jakim dozorca może wystąpić z żądaniem zwrotu koniecznych wydatków związanych z wykonywaniem dozoru oraz wynagrodzenia za dozór, wprowadzono miesięczny termin od dnia ustania dozoru. Zmiana ma charakter porządkujący.

Ponadto przyjęto, że zwrot koniecznych wydatków związanych z wykonywaniem dozoru oraz wynagrodzenie za dozór, nie przysługują również państwowej lub samorządowej instytucji kultury. Niecelowe byłoby bowiem dokonywanie w tym przypadku przekazywania środków z budżetu państwa na rachunek dochodów budżetu państwa albo z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na rachunek dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Art.102 § 5

Zgodnie z proponowanym art. 102 § 5, przepisów dotyczących dozoru: art. 102 § 2–4 nie stosuje się, jeżeli z dozorcą zawarto umowę na podstawie przepisów prawa cywilnego. Zmiana ma znaczenie praktyczne. Organy egzekucyjne często powierzają dozór nad zajęętą ruchomością wyspecjalizowanym podmiotom (np. prowadzącym parking czy przechowującym jachty w okresie zimowym), zawierając z nimi umowę cywilnoprawną na podstawie art. 835 KC. W takiej sytuacji wydawanie przez organ egzekucyjny postanowienia, o którym mowa w art. 100 § 4 ustawy, nie wydaje się celowe.

Art. 103 § 1

Doprecyzowano treść art. 103 § 1 do zmian zaproponowanych w art. 102 § 1 projektowanej ustawy. Zmiana ma charakter porządkujący.

Odpowiedzialność dozorczy za uszkodzenie, zniszczenie lub zaginięcie zajętej ruchomości wyłącza jak dotychczas przypadek lub siła wyższa. Ponadto przyjęto, że kryterium odpowiedzialności dozorczy stanowić będzie dochowanie staranności, do jakiej był obowiązany zgodnie z art. 102 § 1. Brak staranności przy sprawowaniu dozoru skutkuje odpowiedzialnością cywilnoprawną dozorczy.

Sprzedaż ruchomości przez zobowiązanego za zgodą organu egzekucyjnego

Art. 104a

W obowiązującym stanie prawnym ustawa nie zawiera regulacji prawnych umożliwiających sprzedaż zajętej ruchomości przez zobowiązanego, za zgodą organu egzekucyjnego. Kierując się ogólnymi zasadami postępowania egzekucyjnego, w tym zasadą celowości, ekonomiki i szybkości postępowania, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zobowiązanych, zaproponowano zmianę, która usprawni egzekucję i zwiększy jej efektywność poprzez uzyskanie najkorzystniejszej ceny. Zobowiązany może wystąpić do organu egzekucyjnego z wnioskiem o wyrażenie zgody na sprzedaż zajętej ruchomości. Wniosek może być złożony nie później niż do dnia poprzedzającego każdorazowe ogłoszenie o licytacji publicznej, o przetargu ofert lub sprzedaży z wolnej ręki. Ruchomość może być sprzedana pod warunkiem zapłaty przez nabywcę ruchomości, w terminie wskazanym przez organ egzekucyjny, ceny odpowiadającej co najmniej wartości szacunkowej zajętej ruchomości. Aby zapobiec uzyskaniu przez zobowiązanego środków za sprzedaż zajętej ruchomości, z pominięciem organu egzekucyjnego, przyjęto że cena nabycia ma być uiszczona organowi egzekucyjnemu. Przyjęto, że wniosek nie może dotyczyć ruchomości, o której mowa w art. 104 § 2. Niecelowym i nieekonomicznym działaniem byłoby bowiem umożliwienie wdrożenia procedury, o której mowa w art. 104a i w art. 104b, przykładowo do ruchomości ulegającej łatwo zepsuciu czy takiej, której przechowywanie powodowałaby koszty niewspółmierne do jej wartości. Uznano również, że sprzedaż ruchomości przez zobowiązanego za zgodą organu egzekucyjnego, nie może dotyczyć z uwagi na szczególny tryb sprzedaży, ruchomości o której mowa w art. 105 § 5 i 6, a której sprzedaż wymaga zezwolenia, albo której posiadanie jest uzależnione od spełnienia warunku określonego odrębnymi przepisami.

Projektowana zmiana w § 2 określa obligatoryjne elementy wniosku zobowiązanego, który winien zawierać dane nabywcy ruchomości, określenie tej ruchomości, cenę nabycia, a także termin zapłaty organowi egzekucyjnemu ceny nabycia.

Mając na celu przyspieszenie egzekucji z ruchomości, w projektowanym § 3 przyjęto, że zobowiązany do wniosku będzie dołączał oświadczenie podmiotu o zamiarze nabycia zajętej ruchomości.

Zgoda w sprawie sprzedaży zajętej ruchomości przez zobowiązanego, będzie wyrażana przez organ egzekucyjny w formie postanowienia. Postanowienie będzie doręczane

zobowiązanemu i podmiotowi, który zamierza nabyć zajęłą ruchomość, stosownie do § 4. Przyjęto, że na postanowienie nie będzie przysługiwało zażalenie. Prawa zobowiązanego nie będą naruszone. Przyjęcie odmiennego założenia mogłoby prowadzić do nadmiernego wydłużania egzekucji z ruchomości. Uznano, że postanowienie nie narusza praw zobowiązanego ani nie nakłada na niego żadnych obowiązków, stąd rezygnacja z poddania go kontroli instancyjnej. Brak zaskarżalności postanowienia nie wyłącza wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Zgodnie bowiem z art. 53 § 2 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, jeżeli ustawa nie przewiduje środków zaskarżenia w sprawie będącej przedmiotem skargi, skargę na akty lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4, wnosi się w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym skarżący dowiedział się o wydaniu aktu lub podjęciu innej czynności.

Zgodnie z § 5 sprzedaż ruchomości, na którą organ egzekucyjny wyraził zgodę w postanowieniu, o którym mowa w § 1, uznaje się za sprzedaż dokonaną przez organ egzekucyjny. Przy projektowaniu przepisu art. 104a wzięto pod uwagę inicjatywę zobowiązanego związaną z wybraniem podmiotu, który nabydzie zajęłą ruchomość. W projektowanym § 5 wprowadzono więc regulację prawną, mającą na celu zachowanie równowagi między interesem państwa, a ochroną zobowiązanego przed nadmiernym fiskalizmem państwa, poprzez rezygnację z pobierania kosztów egzekucyjnych powstałych w egzekucji z tej ruchomości, z wyłączeniem jednakże wydatków egzekucyjnych. Pomimo inicjatywy zobowiązanego, brak jest uzasadnienia, by nie ponosił on wydatków egzekucyjnych, np. za wycenę ruchomości,

Ruchomość nabyta na podstawie ww. przepisów, stosownie do treści art. 68d ustawy będzie więc wolna od obciążeń.

Art. 104b

Jeżeli dojdzie do sprzedaży zajętej ruchomości przez zobowiązanego niezgodnie z treścią postanowienia, o którym mowa w art. 104a § 1 (np. zobowiązany sprzeda zajęłą ruchomość innej osobie albo za niższą cenę), albo nabywca nie dopełni warunku określonego w postanowieniu, co do zapłaty organowi egzekucyjnemu ceny nabycia zajętej ruchomości, wówczas zachodzi konieczność wyeliminowania z obrotu prawnego postanowienia, o którym mowa w § 1.

Przyjęto zatem w art. 104b § 1 i 2, że organ egzekucyjny będzie stwierdzał w drodze postanowienia wygaśnięcie w całości albo w części postanowienia w sprawie zgody na sprzedaż zajętej ruchomości przez zobowiązanego. Podmiotem legitymowanym do wniesienia zażalenia będzie zobowiązany. Jeżeli postanowienie stanie się ostateczne, organ egzekucyjny przystąpi do dalszej realizacji egzekucji z ruchomości, zatem ruchomość będzie mogła być sprzedana w jednej z form, o której mowa w art. 105 § 1 ustawy.

Aby zapobiec ewentualnym nadużyciom zmierzającym choćby do przedłużania postępowania przyjęto, że podmiot, o którym mowa w art. 104a § 2 pkt 1, będzie tracił prawo do zwrotu zapłaconej części ceny nabycia zajętej ruchomości, w sytuacji gdy nie zapłaci całej ceny nabycia zajętej ruchomości. Do utraconej części ceny nabycia, organ egzekucyjny będzie stosował odpowiednio art. 115.

Art. 105 § 1a

Mając na celu uniknięcie wątpliwości interpretacyjnych oraz usprawnienie egzekucji z ruchomości, z uwagi na możliwe dwie formy licytacji publicznej (art. 105 § 1 pkt 1 i art. 107e § 1 ustawy) wprowadzono zasadę, zgodnie z którą w myśl projektowanego § 1a, organ egzekucyjny wybiera formę przeprowadzenia licytacji publicznej dla każdego z dwóch terminów licytacyjnych. Oznacza to, że niezależnie od tego, jaki tryb licytacji publicznej

organ egzekucyjny wybierze po pierwszej licytacji, w której cena wywołania zawsze wynosi $\frac{3}{4}$ wartości szacunkowej, organ przeprowadza drugą licytację, w której cena wywołania wynosi połowę wartości szacunkowej ruchomości. Możliwe więc są: pierwsza licytacja, o której mowa w art. 105 § 1 pkt 1, a następnie druga licytacja elektroniczna (art. 107e § 1); pierwsza licytacja elektroniczna, a druga licytacja, o której mowa w art. 105 § 1 pkt; pierwsza i druga licytacja elektroniczna, bądź pierwsza i druga licytacja, o której mowa w art. 105 § 1 pkt 1. Zatem wybór jednej z form licytacji publicznej dla pierwszej czy dla drugiej licytacji i to niezależnie od formy poprzedniej licytacji, zależy od uznania organu egzekucyjnego.

Art.105 § 2

Zmieniono brzmienie art. 105 § 2 ustawy. Pojęcie zabytku dostosowano do definicji legalnej zabytku zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zastąpiono również pojęcie „przedmiot”, pojęciem „ruchomość”, co jest zgodne z terminologią zawartą w ustawie. Zmiany mają charakter porządkujący.

Przy sprzedaży zajętej ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej, zasadą wynikającą z projektowanego art. 105 § 2 w zw. z art. 100 § 3a, jest podejmowanie przez organ egzekucyjny działań, po wskazaniu państwowej lub samorządowej instytucji kultury właściwej do sprawowania dozoru oraz nabycia takiej ruchomości. Sprzedaż dokonywana jest zatem państwowej lub samorządowej instytucji kultury, wskazanej odpowiednio przez wojewódzkiego konserwatora zabytków albo Dyrektora Biblioteki Narodowej w Warszawie. Pozostawiono zasadę, dotychczas wyrażoną w art. 105 § 3 ustawy, że sprzedaż następuje po cenie oszacowania.

Przyjęto, że gdy sprzedaż zajętej ruchomości wskazanej państwowej lub samorządowej instytucji kultury, nie dojdzie do skutku, ruchomość będzie sprzedawana lub przekazywana do sprzedaży w trybie określonym w art. 105 § 1. Należy zauważyć, że jeżeli sprzedaż zajętej ruchomości o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej będzie wymagała zezwolenia, organ egzekucyjny sprzeda ją za pośrednictwem przedsiębiorstwa posiadającego takie zezwolenie albo sprzeda temu przedsiębiorstwu, o czym stanowi projektowany art. 105 § 5.

Art.105 § 3

Przyjęto, że przekazanie do sprzedaży komisowej zajętej ruchomości następuje po cenie odpowiadającej co najmniej wartości szacunkowej ruchomości. Zaproponowana zmiana jest korzystna dla zobowiązanego i wierzyciela. Dotychczas przekazanie do sprzedaży następowało jedynie po cenie oszacowania. Po wprowadzonej zmianie możliwe będzie oddanie do sprzedaży komisowej po wyższej cenie. Pozwoli to uzyskać korzystniejszą cenę. Zmiana stanowi realizację zasady gospodarnego prowadzenia egzekucji.

Projektowany przepis art. 105 § 3 stanowi doprecyzowanie regulacji wyrażonej w art. 105 § 1 pkt 3 i § 3, dotyczącej trybu postępowania organu egzekucyjnego w przypadku sprzedaży zajętej ruchomości podmiotom prowadzącym sprzedaż komisową tego rodzaju ruchomości. W aktualnym stanie prawnym ustawa nie przewiduje możliwości obniżenia ceny mimo braku chętnych, nie precyzuje zasad uiszczania prowizji w rozumieniu art. 765 i art. 772 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, 1104 i 1629). Zgodnie art. 765 KC przez umowę komisum przyjmujący zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (prowizja) w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych na rachunek dającego zlecenie (komitenta), lecz w imieniu własnym. Z powyższego jednoznacznie wynika, że skoro organ egzekucyjny przekazuje ruchomość do sprzedaży komisantowi, to ma obowiązek uiszczenia prowizji. W projektowanym przepisie jednoznacznie wskazano, że prowizję potrąca się z uzyskanej

ceny. Aby usprawnić sprzedaż komisową przyjęto, że jeżeli ruchomość nie zostanie sprzedana w terminie miesiąca, cenę można obniżyć do $\frac{3}{4}$ szacunkowej wartości. Zmiana jest korzystna dla zobowiązanego i wierzyciela. Pozwala uzyskać korzystną cenę.

Art. 105 § 5

Wprowadzono procedurę sprzedaży zajętej ruchomości, której sprzedaż wymaga zezwolenia, np. koncesji. Wskazano jednoznacznie, że sprzedaż odbywa się za pośrednictwem przedsiębiorstwa posiadającego zezwolenie albo temu przedsiębiorstwu. Zmiana ma znaczenie praktyczne. Eliminuje wątpliwości organu egzekucyjnego co do trybu sprzedaży takiej ruchomości.

Art. 105 § 6

Uregulowano szczególny tryb postępowania przy sprzedaży zajętej ruchomości, której posiadanie jest uzależnione od spełnienia warunku określonego odrębnymi przepisami. Przepisy odrębnych ustaw wprowadzają obostrzenia prawne co do rodzaju podmiotów uprawnionych do sprzedaży niektórych ruchomości, np. automatów do gier. Jeżeli odrębne przepisy wprowadzają warunek, od którego spełnienia uzależnione jest posiadanie ruchomości, sprzedaż zajętej ruchomości możliwa jest wyłącznie podmiotowi spełniającemu ten warunek. Jednoznaczna regulacja prawna w powyższym zakresie w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym jest celowa i korzystna zarówno z punktu widzenia organu egzekucyjnego, jak i potencjalnych nabywców, eliminując wątpliwości co do sposobu postępowania. Tym samym może przyczynić się do usprawnienia egzekucji z ruchomości

Art. 105a § 2 pkt 2

Mając na celu ujednolicenie terminologii w ustawie w art. 105a § 2 pkt 2 sformułowanie „kwoty oszacowania” zastąpiono sformułowaniem „wartości szacunkowej”. Zmiana ma charakter porządkujący. Rozszerzono katalog obligatoryjnych elementów obwieszczenia o licytacji o cenę wywołania. Zmiana jest uzasadniona tym, że inna jest cena wywołania w pierwszym terminie licytacyjnym, a inna w drugim jej terminie. Stąd informacja w obwieszczeniu, o wysokości ceny wywołania, jest ważna dla potencjalnych nabywców zajętej ruchomości.

Art. 105a § 2 pkt 4

Z uwagi na przepisy ustawy o ochronie danych osobowych uchyla się pkt 4 w art. 105a § 2. Odstąpiono zatem od podawania w obwieszczeniu o licytacji ruchomości danych podlegających ochronie w myśl RODO, a dotyczących zobowiązanego i umożliwiających jego identyfikację.

Art. 105a § 3a

W aktualnym stanie prawnym organ egzekucyjny, co do zasady, umieszcza obwieszczenie o licytacji w miejscu, w którym ma odbyć się licytacja, na tablicy ogłoszeń organu egzekucyjnego i w innych miejscach, gdzie umieszczenie takiego obwieszczenia uzna za celowe. W celu usunięcia barier administracyjnych, upowszechnienia informacji o licytacji, zwiększenia kręgu potencjalnych nabywców, a tym samym możliwości uzyskania jak najkorzystniejszej ceny nabycia, wprowadzono obowiązek zamieszczania obwieszczenia o licytacji, w terminie o którym mowa w § 3, także na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu obsługującego organ egzekucyjny oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych albo urzędu obsługującego organ jednostki samorządu terytorialnego.

Wprowadzona zmiana stanowi realizację ogólnych zasad postępowania egzekucyjnego, w tym zasady gospodarnego prowadzenia egzekucji, przejawiającej się w tym przypadku podejmowaniem działań, które umożliwią uzyskanie jak najkorzystniejszej ceny sprzedaży.

Art. 105a § 5

Zrezygnowano z obligatoryjnego obowiązku zamieszczania obwieszczenia o licytacji w prasie przy spełnieniu kryterium kwotowego, na rzecz fakultatywnego zamieszczania w prasie wyłącznie ogłoszenia o licytacji lub w inny sposób (np. na portalu OLX). Brak jest uzasadnienia ekonomicznego do zamieszczania w prasie całego obwieszczenia o licytacji, które jako ogłoszenie modułowe jest droższe niż ogłoszenie drobne. Tym samym, jeżeli organ egzekucyjny uzna za celowe zarządzenie np. w prasie ogłoszenia o licytacji, wystarczającym będzie podanie do publicznej wiadomości informacji o licytacji lub sprzedaży w inny sposób, wraz ze wskazaniem miejsca publikacji obwieszczenia o licytacji zajętej ruchomości, o którym mowa w § 3a.

Proponowana zmiana jest korzystna dla zobowiązanego, wierzyciela i organu egzekucyjnego. Usprawnia egzekucję z ruchomości. Nie prowadzi do generowania wydatków egzekucyjnych za obligatoryjne ogłoszenia w prasie czy dzienniku poczytnym w danej miejscowości. Jest dostosowana do potrzeb zmieniającej się rzeczywistości, w szczególności upowszechnienia się Internetu.

Art. 105b § 1

Zwiększono próg kwotowy dotyczący wartości szacunkowej sprzedawanej ruchomości przy którym wadium jest obligatoryjne: z 4 500 na kwotę przekraczającą 10 000 zł. Zmiana progu kwotowego, przy którym wymagane jest wadium, stanowi urealnienie kwoty. Ponadto wpłynie na usprawnienie egzekucji z ruchomości. Brak jest uzasadnienia, by wadium pobierane było przy sprzedaży ruchomości o niskiej wartości szacunkowej.

Art. 105b § 2

W celu ograniczenia obrotu gotówkowego, jak i usprawnienia egzekucji z ruchomości, wprowadzono możliwość uiszczania wadium na rachunek bankowy organu egzekucyjnego, jednoznacznie wskazując, kiedy wadium uznaje się za uiszczone.

Art. 105b § 3

Potencjalnym nabywcom zajętej ruchomości umożliwiono w dalszym ciągu uiszczanie wadium w gotówce. Z uwagi jednak na ograniczanie obrotu gotówkowego, przyjęto że wadium w gotówce może być złożone wyłącznie wówczas, gdy nie przekracza kwoty 5 000 zł. Należy zauważyć, że wskazana kwota 5 000 zł, dotyczy konkretnej zajętej ruchomości, a nie kilku zajętych ruchomości czy łącznej kwoty wadium złożonej przez jednego licytanta, na cenę nabycia różnych zajętych ruchomości. Na złożone na cenę sprzedaży zajętej ruchomości wadium, gotówką do rąk pracownika obsługującego organ egzekucyjny, wystawia się pokwitowanie pobrania. Projektowany przepis określa co zawiera pokwitowanie pobrania.

Art. 105b § 4

Doprecyzowano tryb postępowania z wniesionym wadium poprzez jasne określenie, że zatrzymanie i zaliczenie na cenę sprzedaży dotyczy wadium licytanta, któremu udzielono przybicia. Ustawowo dookreślono kiedy następuje zwrot wadium pozostałym licytantom.

Art. 105c § 1

Zmiana brzmienia § 1 ma charakter porządkujący terminologię w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym. Poborca skarbowy to pracownik obsługujący organ egzekucyjny. Nie ma również przeszkód natury prawnej, by czynności egzekucyjnych dokonywał egzekutor, stąd zmiana brzmienia § 1 i wprowadzenie jednolitego nazewnictwa, tj. określenia „pracownik obsługujący organ egzekucyjny”. Jednocześnie przyjęto, że pracownik obsługujący organ egzekucyjny dokonuje jedynie przybicia, a nie przyznania własności sprzedawanej ruchomości, stąd zmiana brzmienia § 1. Należy bowiem zauważyć, że nabycie prawa własności uzależnione jest od spełnienia jeszcze dodatkowych warunków, o których mowa w art. 107 ustawy, zatem przybicie nie może być tożsame z przyznaniem własności.

Art. 105c § 2

Nowe brzmienie § 2 ma znaczenie praktyczne. Jest korzystne zarówno dla zobowiązanego, jak i organu egzekucyjnego, usprawni egzekucję z ruchomości. Przyjęto, że licytacja dochodzi do skutku, jeżeli weźmie w niej udział przynajmniej jeden uczestnik, który zaoferuje co najmniej cenę wywołania. Analogiczne rozwiązanie prawne jest zawarte w art. 111d § 2 ustawy, dotyczącym egzekucji z nieruchomości.

Art. 105d § 1

Zmieniono dotychczasową zasadę, zgodnie z którą nabywca uiszcza bezpośrednio po udzieleniu mu przybicia co najmniej cenę wywołania. W przypadku sprzedaży ruchomości o znacznej wartości, jak i z uwagi na ograniczanie obrotu gotówkowego, brak uzasadnienia do utrzymywania obowiązku uiszczenia gotówką ceny wywołania w toku licytacji. Przyjęto zatem, że nabywca uiszcza cenę nabycia, z potrąceniem złożonego wadium, nie później niż w dniu następującym po dniu licytacji, pod rygorem utraty prawa wynikającego z przybicia, prawa do zwrotu wadium oraz prawa do udziału w licytacji tej samej ruchomości. Z powyższego wynika, że cena nabycia z potrąceniem złożonego wadium, może być uiszczona również w toku licytacji. W celu uniknięcia wątpliwości co do terminu uiszczenia ceny nabycia, wskazano że jeżeli dzień uiszczenia ceny nabycia przypada w sobotę lub w dzień ustawowo wolny od pracy, cenę nabycia uiszcza się w dniu następującym po dniu lub dniach wolnych od pracy. Nieuiszczenie ceny nabycia w terminie, skutkuje niezwłocznym wyznaczeniem, przez organ egzekucyjny, ponownej licytacji tej samej ruchomości. Ponowna licytacja może być wyznaczona po podaniu o tym do publicznej wiadomości, w terminie i w sposób określony w art. 105a § 3–5. Nie może się rozpocząć później niż dwie godziny po terminie oznaczonym w obwieszczeniu o licytacji, stosownie do art. 105a § 7. Rozpoczyna się ona od ceny wywołania, właściwej dla danego terminu licytacyjnego.

Art. 105d § 2

Zmiana brzmienia § 2 stanowi konsekwencję zmiany dokonanej w § 1. W projektowanym § 2 wprowadzono nową regulację prawną. Przyjęto zasadę, w myśl której jeżeli cena nabycia jest wyższa niż 200 000 zł, organ egzekucyjny na wniosek nabywcy może wyznaczyć dłuższy niż określony w § 1 termin uiszczenia ceny nabycia, nieprzekraczający 14 dni. Analogiczne rozwiązanie zawarte jest w art. 112 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym, dotyczącym ceny nabycia nieruchomości, z tym że tam termin nie może przekroczyć 3 miesięcy. Zmiana jest korzystna dla nabywcy.

Art. 105d § 3

Nabywca, który nie uiszczy ceny nabycia w terminie, o którym mowa w § 2, traci prawo wynikające z przybicia i prawo do zwrotu wadium. Zapobiegając ewentualnym nadużyciom

zmierzającym do przedłużenia postępowania, przyjęto dodatkowo, że nabywca traci również prawo do udziału w licytacji tej samej ruchomości.

Art. 105d § 4

W przepisach regulujących egzekucję z ruchomości brak jest aktualnie przepisu dotyczącego utraconego wadium. Wprowadzono zasadę, zgodnie z którą utracone wadium, o którym mowa w § 1 i 3, stanowi dochód odpowiednio budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Zmiana ma znaczenie praktyczne. Ujednolici postępowanie organów egzekucyjnych w powyższej sytuacji.

Art. 105d § 5

Mając na uwadze usprawnienie egzekucji, jak i jej efektywność, w projektowanym § 5 przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym w sytuacji, gdy nabywca nie uiszcza ceny nabycia, w terminie określonym w § 2, możliwe będzie nabycie zajętej ruchomości przez osobę, która w toku licytacji zaoferowała drugą w kolejności najwyższą cenę. Organ egzekucyjny proponując nabycie ruchomości tej osobie, wyznaczy siedmiodniowy termin na uiszczenie zaoferowanej przez tę osobę ceny nabycia. Przyjęto, że również w tej sytuacji, gdy cena nabycia jest wyższa niż 200 000 zł, na wniosek osoby, która w licytacji zaoferowała drugą w kolejności najwyższą cenę, możliwe będzie wyznaczenie przez organ egzekucyjny dłuższego terminu uiszczenia ceny nabycia.

Projektowana zmiana, aby zapobiec przedłużaniu tego etapu egzekucji z ruchomości, wprowadza jednocześnie zasadę, w myśl której, po bezskutecznym upływie terminu na uiszczenie zaoferowanej przez tę osobę ceny, będzie wyznaczana druga licytacja.

Art. 107 § 1a

W związku z projektowanym przepisem art. 105d § 5 doprecyzowano, że przepisy art. 107 § 1 dotyczące nabycia własności zajętej ruchomości stosuje się odpowiednio do osoby, która w licytacji zaoferowała drugą w kolejności najwyższą cenę i zapłaciła cenę w terminie.

Art. 107 § 2

Uchylenie § 2 podyktowane jest zmianami wprowadzonymi w projektowanym art. 108b, dotyczącymi odbioru ruchomości przez nabywcę, kosztów przechowywania sprzedanej ruchomości i dalszego trybu postępowania z ruchomością, która nie została odebrana, bądź gdy opłata za przechowywanie nie została uregulowana.

Art. 107 § 4 pkt 6

Do kręgu podmiotów wyłączonych od udziału w licytacji ruchomości, dodano licytanta, który nie wykonał warunków poprzedniej licytacji tej samej ruchomości, na wzór rozwiązania przyjętego w egzekucji z nieruchomości w art. 111d § 1 pkt 5. Zmiana zapobiega ewentualnym nadużyciom, zmierzającym do wydłużenia postępowania.

Art. 107a § 1

Projektowana zmiana wprowadza rezygnację z obowiązku uzyskania zgody wierzyciela i zobowiązanego na sprzedaż zajętej ruchomości w trybie przetargu ofert. Uzyskiwanie zgody na sprzedaż zajętej ruchomości w trybie przetargu ofert nie znajduje uzasadnienia, tym bardziej, że dla żadnego z innych trybów sprzedaży taka zgoda nie jest wymagana. Dotychczasowa procedura nadmiernie wydłuża egzekucję z ruchomości. W egzekucji należności pieniężnej to organ egzekucyjny decyduje o wyborze środka egzekucyjnego

kierując się ogólnymi zasadami postępowania egzekucyjnego, wyrażonymi w art. 7 ustawy. Tym samym projektowana zmiana usprawni egzekucję z ruchomości.

Art. 107b § 1

W celu usunięcia barier administracyjnych, upowszechnienia informacji o przetargu ofert, zwiększenia kręgu potencjalnych nabywców, a tym samym możliwości uzyskania, jak najkorzystniejszej ceny nabycia, zaproponowano zmianę brzmienia § 1 wprowadzając odpowiednie stosowanie do ogłoszenia o przetargu ofert art. 105 § 3, 3a i 5. Wprowadzona zmiana stanowi realizację ogólnej zasady postępowania egzekucyjnego – zasady gospodarności, poprzez podejmowanie przez organ egzekucyjny takich działań, które pozwolą uzyskać możliwie najwyższą cenę ze sprzedaży ruchomości.

Art. 107b § 2

Dokonano zmian porządkujących w § 2. W ogłoszeniu o przetargu ofert zrezygnowano ze wskazywania jako obligatoryjnego elementu ogłoszenia, nazwy i adresu organu egzekucyjnego. Warto zauważyć, że art. 105a § 2 określający obligatoryjne elementy obwieszczenia o licytacji publicznej, również nie zawiera nazwy i adresu organu egzekucyjnego. Odstąpiono także od podawania w ogłoszeniu o przetargu ofert danych podlegających ochronie w myśl RODO, a dotyczących zobowiązanego i umożliwiających jego identyfikację (dotychczasowy art. 107b § 2 pkt 6).

W art. 107b § 2 zmieniono również sposób wyliczenia obligatoryjnych elementów ogłoszenia o przetargu ofert, systematyzując elementy dotyczące miejsca i terminu jako jeden punkt (2), zaś elementy dotyczące oględzin zajętej ruchomości, składania ofert i otwarcia ofert ujmując w literach: a, b i c. Zmiana powoduje większą przejrzystość i czytelność przepisu.

Art. 107d § 1

Zmiana brzmienia § 1 jest konsekwencją wprowadzenia zmian w dotychczasowym art. 105d ustawy. Doprecyzowano przepis poprzez dodanie, że do sprzedaży zajętych ruchomości w drodze przetargu ofert stosuje się odpowiednio oprócz art. 105b i art. 105c, również art. 105d. Z uwagi na uchylenie art. 107 § 2 wprowadzono zmianę porządkującą w zakresie odpowiedniego stosowania art. 107 § 1, § 2a i 3. Uznano również, że tak jak w licytacji nie mogą uczestniczyć podmioty wymienione w art. 107 § 4, tak samo i w sprzedaży w trybie przetargu ofert, nie mogą uczestniczyć podmioty wymienione w tym przepisie. Doprecyzowano więc przepis art. 107d § 1 poprzez dodanie do odpowiedniego stosowania do sprzedaży zajętej ruchomości w trybie przetargu ofert, przepisu art. 107 § 4.

Licytacja elektroniczna

Z uwagi na kompleksową zmianę dotyczącą licytacji elektronicznej, która ma się odbywać wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzonego przez podmiot wybrany przez organ egzekucyjny, który zajął ruchomość, zmieniono brzmienie całego artykułu 107e. Zmiana brzmienia całego artykułu 107e zapewni czytelność przepisu. Zaproponowane rozwiązanie prowadzić powinno do usprawnienia sprzedaży zajętej ruchomości w trybie licytacji elektronicznej.

Art. 107e § 1

Należy zauważyć, że licytacja elektroniczna jest licytacją publiczną. Uznano, że sprzedaży w trybie licytacji elektronicznej nie będzie podlegała ruchomość, która ulega łatwo zepsuciu oraz ruchomość, o której mowa w art. 105 § 5 i 6, a której sprzedaż wymaga zezwolenia albo,

której posiadanie jest uzależnione od spełnienia warunku określonego odrębnymi przepisami. Projektowane rozwiązanie ma zapobiec sprzedaży ruchomości osobie, która nie posiada zezwolenia, bądź nie jest uprawniona do posiadania sprzedawanej ruchomości.

Art. 107e § 2

Przyjęcie opisanego rozwiązania, tj. prowadzenia licytacji elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzonego przez podmiot (np. Allegro, OLX) wybrany przez organ egzekucyjny, powinno pozwolić na sprawną, efektywną i skuteczną sprzedaż w trybie licytacji elektronicznej. Uznano, że wybór podmiotu, za pośrednictwem którego będzie przeprowadzana licytacja elektroniczna, nie będzie dokonywany w trybie przepisów o zamówieniach publicznych.

Zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.), jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Jednakże art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986) stanowi, że ustawy nie stosuje się do zamówień i konkursów, których wartość nie przekracza kwoty wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro. Zważywszy na to, że wyboru podmiotu będzie dokonywał każdorazowo organ egzekucyjny, a nie odpowiednio minister właściwy do spraw finansów publicznych lub właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego (dotychczasowy art. 107e § 2 pkt 1 i 2 ustawy), zatem próg 30.000 euro, raczej nie będzie przekroczony.

Z uwagi na to, że sprzedaż w trybie licytacji elektronicznej ma być dokonywana za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzonego przez podmiot wybrany przez organ egzekucyjny, uznano również, że do licytacji elektronicznej będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy regulaminu tego podmiotu. Trudno bowiem sobie wyobrazić sytuację, by portal za pośrednictwem którego ma być przeprowadzona licytacja elektroniczna (za każdym razem może to być inny portal) zmieniał swój regulamin i system teleinformatyczny by dostosować go do przepisów ustawy Wobec powyższego w art. 107e, nie wskazano odesłań do licytacji elektronicznej w zakresie odpowiedniego stosowania przepisów u.p.e.a, z wyłączeniem art. 106 § 1, który będzie miał zastosowanie.

Art. 107e § 3

Przyjęto, że organ egzekucyjny będzie zawiadamiał zobowiązanego o zamiarze sprzedaży ruchomości, w trybie licytacji elektronicznej. Na wzór regulacji zawartej w art. 106 § 2, przyjęto że organ egzekucyjny będzie zawiadamiał zobowiązanego o miejscu licytacji, zatem w zawiadomieniu będzie wskazywany podmiot, o którym mowa w § 2 (portal za pośrednictwem, którego będzie przeprowadzana licytacja elektroniczna). Przyjęto również, że podjęcie przez organ egzekucyjny czynności zmierzających do sprzedaży ruchomości w trybie licytacji elektronicznej (wystawienie ruchomości do sprzedaży na portalu) następuje nie wcześniej niż w terminie 3 dni od dnia doręczenia zobowiązanemu zawiadomienia. Przyjęte rozwiązanie jest korzystne dla zobowiązanego, gdyż umożliwia mu dobrowolną zapłatę przed licytacją, a zatem bez konieczności sprzedaży zajętej ruchomości w trybie egzekucji administracyjnej.

Art. 107e § 4

Do licytacji elektronicznej odpowiednie zastosowanie będzie miał przepis art. 106 § 1, dotyczący ceny wywołania w pierwszym i drugim terminie licytacyjnym. Brak jest bowiem uzasadnienia by w licytacji elektronicznej, cena wywołania była inna niż w tradycyjnej

licytacji publicznej. Tym samym organ egzekucyjny wystawiając ruchomość na sprzedaż w systemie teleinformatycznym podmiotu, o którym mowa w § 2, będzie wskazywał cenę, od której licytacja elektroniczna będzie się rozpoczynać. Cena tą będzie cena wywołania, o której mowa w art. 106 § 1.

Art. 107e § 5

Przyjęto, że licytacja elektroniczna będzie trwała nie krócej niż 7 dni od dnia jej rozpoczęcia. Projektowana zmiana ma na celu dotarcie do jak najszerszego grona potencjalnych odbiorców oraz uzyskanie jak najkorzystniejszej ceny nabycia. Jest zatem korzystna dla zobowiązanego, jak i wierzyciela.

Art. 108 § 2

Ze względów praktycznych, jak i mając na uwadze usprawnienie egzekucji, uchylono dotychczasowy § 2 w art. 108. Dotychczas jeśli zajęta ruchomość nie została sprzedana w trybie, o którym mowa w § 1, powinna być sprzedana jednostce organizacyjnej ochrony zdrowia i pomocy społecznej, placówce oświatowej, instytucji kultury oraz organizacji charytatywnej. Sprzedaż uzależniona była od spełnienia warunku możliwości wykorzystania zajętej ruchomości przez uprawniony podmiot, do realizacji zadań statutowych. Procedura nadmiernie wydłużała egzekucję z ruchomości, była nieefektywna (oferowanie sprzedaży w trybie art. 108 § 2, zbieranie oświadczeń od uprawnionego podmiotu w przedmiocie przeznaczenia nabytej w ten sposób ruchomości na cele statutowe, analiza statutu, odmowa zakupu, itp.).

Art. 108 § 3

Zmiana brzmienia § 3 stanowi konsekwencję uchylecia § 2, stąd sformułowanie „zajęte ruchomości niesprzedane w trybie § 2”, zastąpiono sformułowaniem „zajęta ruchomość niesprzedana w trybie § 1”.

Art. 108a

Projektowana zmiana reguluje zasady postępowania z ruchomością, która nie została sprzedana w trybie określonym w art. 108. W takim przypadku organ egzekucyjny zwalnia zajętą ruchomość spod zajęcia, o ile zobowiązany spełnia warunki określone odrębnymi przepisami do posiadanej tej ruchomości. Przykładowo sprzedaż automatów do gier obwarowana jest szczególnymi przepisami ustawy o grach hazardowych. Zmiana ujednotoci postępowanie egzekucyjne organów egzekucyjnych w powyższym zakresie, a także zapobiegnie sytuacji wydania ruchomości zobowiązanemu, który nie spełnia warunków określonych odrębnymi przepisami do posiadania ruchomości, np. nie posiada stosownego zezwolenia czy koncesji. Wprowadzono również zasadę, zgodnie z którą do niesprzedanej w trybie art. 108 ruchomości, stosuje się odpowiednio przepisy art. 108b.

Art. 108b § 1

Zmieniono systematykę przepisów dotyczących odbioru ruchomości przez nabywcę. Doprecyzowano tryb postępowania organu egzekucyjnego w sytuacji, gdy nabywca nie odbierze ruchomości bądź nie uiszczy kosztów jej przechowywania. Aktualne uregulowania prawne są niewystarczające. Prowadzą do rozbieżności w postępowaniu organów egzekucyjnych.

Treść art. 108b § 1 odpowiada zasadzie wyrażonej w uchylanym art. 107 § 2, że nabywca, który stał się właścicielem nabytej ruchomości, odbiera ruchomość z zastrzeżeniem art. 107 § 2c. Zwrot „natychmiast” zastąpiono zwrotem „niezwłocznie”.

Art. 108b § 2

W przypadku, gdy nabywca ruchomości nie odbierze jej w dniu uiszczenia ceny nabycia, przyjęto, że organ egzekucyjny wzywa nabywcę ruchomości do jej odbioru w wyznaczonym terminie i poucza o skutkach niezastosowania się do tego wezwania. Proponowany przepis umożliwi nabywcy odbiór ruchomości, w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia doręczenia wezwania. Skutkiem niezastosowania się do wezwania będzie wystąpienie organu egzekucyjnego do sądu o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu, zgodnie z projektowanym § 4. Koszty przechowywania ruchomości oraz koszty wezwania obciążają nabywcę, który nie odebrał ruchomości w terminie wskazanym w wezwaniu.

Art. 108b § 3

Wydanie ruchomości nabywcy, uzależniono od uiszczenia kosztów przechowywania ruchomości oraz kosztów wezwania.

Art. 108b § 4

Projektowany przepis reguluje skutki niezastosowania się do wezwania, o którym mowa w art. 108b § 2. Po bezskutecznym upływie terminu wyznaczonego przez organ egzekucyjny, w wezwaniu do odbioru ruchomości (art. 108b § 2), organ egzekucyjny występuje do sądu z wnioskiem o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu w trybie przepisów ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz.U. Nr 208, poz. 1537 oraz z 2009 r. Nr 157, poz. 1240). Przyjęto, że przepisu art. 6 tej ustawy nie stosuje się. Za termin do odbioru depozytu uznaje się natomiast dzień, w którym upłynął miesiąc od dnia doręczenia wezwania, o którym mowa w § 2.

Egzekucja z nieruchomości

Uchylenie w art. 110f § 1 i zmiana brzmienia § 3

Zmiany w art. 110f podyktowane są nową systematyką przepisów dotyczących rozporządzenia rzeczą lub prawem majątkowym po ich zajęciu, a uregulowanych w proponowanym art. 37c § 1–4. Przepisy dotyczące rozporządzenia opróżnionym miejscem hipotecznym, jak i rozporządzenia przedmiotami podlegającymi zajęciu wraz z nieruchomością, pozostawiono w art. 110f, gdyż są to przepisy szczególne dotyczące wyłącznie egzekucji z nieruchomości.

Zasady dotyczące rozliczenia kwoty uzyskanej z egzekucji

Należności celne

Pilna potrzeba zmian ustawy jest podyktowana kwestionowaniem przez Komisję Europejską obowiązującego podziału kwoty uzyskanej z egzekucji administracyjnej jako sprzecznego z przepisami unijnymi. Przepisy ustawy nie przyznają bowiem pierwszeństwa zaspokojenia należnościom celnym, stanowiącym środki własne Unii Europejskiej, przed kosztami egzekucyjnymi i kosztami upomnienia powstałymi w związku z dochodzeniem tych należności. W konsekwencji rozwiązania te prowadzą do uszczuplenia środków własnych Unii Europejskiej.

Z uwagi na to, że w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej egzekucję należności celnych prowadzić może także komornik sądowy, w celu zapewnienia prawidłowego podziału kwot uzyskanych w egzekucji należności celnych, konieczna jest - analogiczna do zaproponowanych zmian w ustawie - nowelizacja ustawy Kpc.

Art. 1a pkt 4d

Przepis uzupełniono o definicję pojęcia należności celnej w celu ograniczenia tego pojęcia na potrzeby stosowania ustawy. Będzie to zatem należność, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającym unijny kodeks celny (Dz. Urz. UE L 269 z 10.10.2013, str. 1, z późn. zm.), objęta „krajowym” tytułem wykonawczym.

Art. 3a § 1

Z uwagi na wskazanie publikatora rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny w projektowanym art. 1a pkt 4d ustawy, należało wykreślić je w tym przepisie.

Art. 115 § 1 pkt 4 i pkt 4a

Ustawa w art. 115 reguluje kolejność zaspokojenia należności z kwoty uzyskanej z egzekucji. Z kwoty tej – zgodnie z obecnym stanem prawnym – w pierwszej kolejności zaspokajają się koszty egzekucyjne i koszty upomnienia. Należności celne podlegają zaspokojeniu po należnościach określonych w art. 115 § 1 pkt 1–4 ustawy.

Płatność składki członkowskiej do budżetu UE jest zobowiązaniem traktatowym. Zgodnie z art. 311 TFUE budżet UE jest finansowany z zasobów własnych. Do grupy tej należą m.in. tradycyjne zasoby własne (TZW), tj. opłaty celne. Należności te pobierane są przez państwa członkowskie zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi, które podlegają dostosowaniu, tak aby spełniały wymagania określone w przepisach UE (art. 8 ust. 1 decyzji Rady z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej nr 2014/335/UE – Dz. Urz. UE L 168 z 07.06.2014, str. 105).

Zgodnie z art. 2 ust. 3 decyzji Rady z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych UE państwa członkowskie zatrzymują – na poczet kosztów poboru – 20% kwot, o których mowa w ust. 1 lit a (w tym ceł pobieranych na podstawie Wspólnej Taryfy Celnej i innych ceł). Decyzja Rady nie określa kolejności zaspokojenia należności, jak czyni to ustawa. W art. 2 decyzji Rady przyjęto natomiast proporcjonalny podział kwot na te, które zatrzymują państwa członkowskie na poczet kosztów poboru i te odprowadzane do budżetu Unii Europejskiej. Państwa członkowskie przekazują Komisji Europejskiej (KE) 80% kwot pobranych z tytułu należności celnych, natomiast 20% zatrzymują w budżecie krajowym jako tzw. „koszty poboru”. Zasada ta dotyczy kwot zapłaconych (lub ewentualnie niezapłaconych, ale zabezpieczonych). W innych wypadkach kwoty należności celnych nie wpłaca się do budżetu UE aż do momentu ich odzyskania. Należy przy tym zaznaczyć, że nieprzekazanie opłat celnych w wymaganym terminie pociąga za sobą naliczenie odsetek karnych za opóźnienia w przekazaniu do budżetu UE składki. Dodatkowo KE w wewnętrznych procedurach wyraża również stanowisko, że z kwot odzyskanych od dłużnika należy wyodrębnić kwoty TZW, zanim nastąpi odliczenie kosztów proceduralnych. Należności celne uzyskane w wyniku egzekucji powinny zatem zajmować wyższą pozycję w kolejności zaspokojenia.

W prawie Unii Europejskiej decyzje, obok rozporządzeń i dyrektyw, należą do wiążących aktów prawa pochodnego. Decyzje wiążą w całości, a ich wykonanie nie może być ograniczone aktami prawa krajowego. W konsekwencji, jeżeli przepis prawa krajowego uniemożliwia stosowanie decyzji, należy go uchylić lub zmienić.

W związku ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, wyrażonym w sprawozdaniu z posiedzenia Komitetu Doradczego ds. Środków Własnych (ACOR TOR) w dniu 6 lipca 2017 r., nie jest właściwy podział kwoty odzyskanej w ten sposób, że w pierwszej kolejności zaspokajane są koszty egzekucyjne i koszty upomnienia, a dopiero po ich całkowitym zaspokojeniu należność celna. Komisja Europejska zakwestionowała stosowaną w Polsce praktykę podziału odzyskanej kwoty, wskazując na potrzebę zaspokojenia należności celnych przed kosztami egzekucyjnymi. Komisja Europejska nie wyrażała zastrzeżeń co do

proporcjonalnego rozliczania wpłat na poczet należności celnych i podatków z tytułu importu towarów.

Mając powyższe na względzie dokonano stosownych zmian w zakresie kolejności zaspokojenia należności celnych. Zgodnie z projektowanym brzmieniem przepisu należności celne będą zaspokajane w kolejności przewidzianej dla należności, do których stosuje się przepisy działu III Ordynacji podatkowej, oraz należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, natomiast koszty egzekucyjne i koszty upomnienia naliczone w związku z egzekucją należności celnych zaspokajane będą w następnej kolejności.

Art. 115 § 2

Zmiana przepisu ma na celu dostosowanie jego brzmienia do proponowanej treści § 1. Należności wskazane w obecnie obowiązującym przepisie będą zaspokajane po kosztach egzekucyjnych i kosztach upomnienia naliczonych w egzekucji należności innych niż celne. Będą zatem zaspokajane – tak jak dotychczas - przed należnościami określonymi w § 1 pkt 4-6.

Art. 1025 § 1 pkt 7, 7a i 7b Kpc

Projektowane przepisy stanowią odpowiedniki propozycji brzmienia art. 115 § 1 pkt 4 i 4a ustawy. Z uwagi na możliwość przejęcia - w wyniku zbiegu egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego - egzekucji należności celnych przez komornika sądowego, niezbędne jest uregulowanie kolejności zaspokojenia z kwot uzyskanych w egzekucji w sposób analogiczny w obu procedurach egzekucyjnych - administracyjnej i sądowej.

Zgodnie z projektowanym brzmieniem przepisu należności celne będą zaspokajane w kolejności przewidzianej dla należności, do których stosuje się przepisy działu III Ordynacji podatkowej. Koszty egzekucyjne i koszty upomnienia naliczone w egzekucji należności celnych zaspokajane będą w następnej kolejności, a dopiero po ich zaspokojeniu zaspokajane będą odsetki od należności celnych.

Zaliczenie

Art. 115 § 7

Dodawany przepis wprowadza możliwość zaliczenia przez organ egzekucyjny środków pozostałych po podziale kwot uzyskanych z egzekucji. W praktyce zdarza się, że organowi egzekucyjnemu pozostają środki pieniężne po zaspokojeniu należności w wyniku zastosowania środka egzekucyjnego. Do takich sytuacji może dojść przy jednoczesnej realizacji kilku środków egzekucyjnych bądź przy przekazaniu przez wierzyciela informacji o zmniejszeniu wysokości egzekwowanej należności już po realizacji zajęcia przez dłużnika zajętej wierzytelności. Obecnie w takim przypadku organ egzekucyjny nie ma możliwości zaliczenia pozostałych po podziale kwot na inne egzekwowane należności i jest zmuszony do dokonywania zajęcia wierzytelności obejmującego takie kwoty. Powyższe rozwiązanie wiąże się z niepotrzebnym nakładem pracy organu egzekucyjnego oraz dodatkowymi kosztami dla zobowiązanego. Z powyższych względów wprowadza się możliwość zaliczenia środków pieniężnych pozostałych po podziale kwot uzyskanych z egzekucji na inne należności pieniężne zobowiązanego. Do zaliczenia stosowane będą przepisy regulujące kolejność zaspokojenia kwot uzyskanych z egzekucji. O zaliczeniu organ egzekucyjny powiadomi zobowiązanego. Zatem zobowiązany będzie posiadał pełną informację o sposobie rozliczenia pobranych od niego kwot. Umożliwienie organowi egzekucyjnemu zaliczenia kwot jest korzystne dla zobowiązanego ponieważ organ egzekucyjny nie zastosuje kolejnych środków egzekucyjnych w zakresie należności pieniężnej, na którą zaliczy uzyskaną wcześniej kwotę, w części odpowiadającej temu zaliczeniu.

Art. 115 § 8

Konieczność dodania przepisu wynika z regulacji wprowadzonej w art. 115 § 7. Zgodnie z tym przepisem organ egzekucyjny będzie zobowiązany do wydania postanowienia w sprawie zaliczenia, jeżeli wniesie o to zobowiązany. Na to postanowienie będzie służyło zażalenie. Celem dodania regulacji jest zapewnienie należytej ochrony interesów zobowiązanego w sytuacji, gdy nie zgadza się on ze sposobem zaliczenia przez organ egzekucyjny kwot pozostałych po podziale kwoty uzyskanej z egzekucji.

Rozliczenie dobrowolnej wpłaty

Art. 115aa

Projektowany przepis wprowadza zasady dotyczące rozliczenia przez organ egzekucyjny dobrowolnych wpłat zobowiązanego. Będą one rozliczane przez organ egzekucyjny z uwzględnieniem kolejności zaspokojenia ustanowionej dla kwot uzyskanych z egzekucji. Dotychczas nie było regulacji w zakresie sposobu rozliczenia dobrowolnych wpłat zobowiązanego. Wobec braku regulacji większość organów egzekucyjnych rozliczała te wpłaty zgodnie z dyspozycją zobowiązanego, a w przypadku braku takiej dyspozycji (np. brak szczegółowego opisu przelewu) zgodnie z kolejnością zaspokojenia określoną w art. 115 § 1. Nie można jednak jednoznacznie stwierdzić, że praktyka organów egzekucyjnych w tym zakresie była jednolita. Wprowadzenie projektowanego przepisu ujednotwili praktykę organów egzekucyjnych w zakresie sposobu rozliczenia dobrowolnych wpłat zobowiązanych, a w konsekwencji umożliwi zobowiązanemu jednoznaczną identyfikację sposobu rozliczenia jego wpłaty.

Zmiany w zakresie zabezpieczeń

Art. 156 § 1 pkt 8, 8a, 8b

Zmiany pouczeń zawartych w druku zarządzenia zabezpieczania wynikają z wprowadzonych zmian w zakresie zarzutów, obowiązków w zakresie informowania przez zobowiązanego o zmianie adresu miejsca zamieszkania oraz prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka.

Art. 156 § 1a

Zmiana przepisu stanowi dostosowanie do zasad określania w tytule wykonawczym adresu zobowiązanego przez wierzyciela. Mając na względzie, że egzekucja może być prowadzona na skutek przekształcenia się postępowania zabezpieczającego w egzekucyjne zasady dotyczące sposobu ujmowania adresu miejsca zamieszkania zobowiązanego w zarządzeniu zabezpieczenia i tytule wykonawczym powinny być jednolite.

Art. 165 § 5

Zmiana przepisu ma na celu ujednoczenie sposobu działania dłużników zajętej wierzytelności w przypadku zajęć zabezpieczających. Zgodnie z art. 165 § 4 dłużnicy zajętej wierzytelności, po upływie terminu płatności przekazują zajętą wierzytelność na wydzielony oprocentowany rachunek bankowy organu egzekucyjnego. Mając na względzie, że w przypadku zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego nie ma określonego terminu płatności wskazany przepis nie dotyczy tego środka zabezpieczającego. Należy zauważyć, że brak jest uzasadnienia aby zajęcie zabezpieczające dotyczące wierzytelności z rachunku bankowego traktować odmiennie od pozostałych środków zabezpieczających. Z powyższego względu do tego środka wprowadzono normę analogiczną jak dla pozostałych zajęć zabezpieczających.

Zabezpieczenie na wniosek prokuratury

Dodanie w dziale IV rozdziału 2a

W związku ze specyfiką wykonywania przez naczelników urzędów skarbowych (organy egzekucyjne) postanowień o zabezpieczeniu majątkowym wydanych w postępowaniu karnym wprowadza się do działu IV rozdział 2a „Wykonywanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym”. Celem wprowadzenia tych przepisów jest zapewnienie stosowania przez organy egzekucyjne w pierwszej kolejności przepisów o charakterze szczególnym, a następnie przepisów działu IV mających charakter ogólny w zakresie uzupełniającym.

Kompetencja naczelnika urzędu skarbowego do wykonywania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym została określona w zmienianym, w art. 2 projektu ustawy, art. 195a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, z późn. zm.), zgodnie z którym jeżeli jednym postanowieniem zabezpieczono grożący przypadek oraz grzywnę, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, świadczenie pieniężne, nawiązkę lub wykonanie orzeczenia o kosztach sądowych w postępowaniu karnym, sąd lub prokurator, który wydał to postanowienie, może zlecić jego wykonanie w całości organowi określonemu w art. 22 § 2 ustawy.

Z uwagi na to, że postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym są wydawane w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym, wprowadzono w rozdziale 2a przepisy szczególne wyłączające niektóre uprawnienia organu egzekucyjnego, organu nadzoru nad tym organem egzekucyjnym, czy też jurysdykcję sądu administracyjnego, uznając że w zakresie oceny zasadności dokonywania zabezpieczeń na majątku podejrzanego lub oskarżonego właściwy jest prokurator i sąd powszechny.

Art. 166d

Podstawą do wykonywania, zgodnie z art. 195a Kkw, postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym będzie postanowienie, w którym prokurator lub sąd określi kwotowo zakres i sposób zabezpieczenia, uwzględniając rozmiar możliwej do orzeczenia w okolicznościach danej sprawy grzywny, środków karnych, przypadku lub środków kompensacyjnych, stosownie do art. 293 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, z późn. zm.). Sposób (sposoby) zabezpieczenia określi w tym postanowieniu prokurator lub sąd, kierując się art. 292 § 2 Kpk, zgodnie z którym zabezpieczenie grożącego przypadku następuje przez zajęcie ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych oraz przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości. Zrezygnowano więc z obowiązku sporządzania przez prokuratora lub sąd zarządzenia zabezpieczenia, które uprawnia do podejmowania środków zabezpieczenia określonych w art. 164 ustawy, przyjmując że wiążące dla organu egzekucyjnego jest rozstrzygnięcie zawarte w postanowieniu o zabezpieczeniu majątkowym. W zakresie wykonywania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym przyjęto zatem zasadę, że organ egzekucyjny przystępuje do czynności zabezpieczających na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu prokuratura lub sądu, doręczając zobowiązanemu odpis tego postanowienia na wniosek odpowiednio prokuratora lub sądu.

Wprowadzając obowiązek organu egzekucyjnego doręczenia tego postanowienia kierowano się treścią § 205 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 1206, z późn. zm.), zwanego dalej „Regulaminem”, zgodnie z którym podejrzanemu, wobec którego zastosowano tymczasowe aresztowanie, odpis postanowienia doręcza się podczas przesłuchania lub za pośrednictwem administracji

aresztu śledczego, natomiast podejrzanemu przebywającemu na wolności - za pośrednictwem organu egzekucyjnego.

Art. 166e

Projektowany przepis określa kurs, po którym przelicza się należność pieniężną określoną w postanowieniu o zabezpieczeniu wydanym przez prokuratora lub sąd, jeżeli ta należność jest wskazana w walucie obcej. Administracyjny organ egzekucyjny prowadzi postępowanie w polskich złotych, zatem nie ma możliwości dokonania zabezpieczenia bezpośrednio w walucie obcej. Z tego względu konieczne jest jednoznaczne określenie kursu, po którym ta waluta zostanie przeliczona. Analogicznie jak w przypadku zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego prowadzonego w walucie obcej przyjęto, że przeliczenie będzie się odbywało według kursu średniego waluty obcej, ujętej w postanowieniu o zabezpieczeniu, ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu wydania postanowienia.

Art. 166f

Przepis art. 166e ma charakter przepisu szczególnego w stosunku do art. 100 w związku z art. 164 § 4 ustawy regulującego dozór nad zajęta ruchomością. Przyjęto, że zajęte ruchomości, z wyjątkiem kosztowności, książeczek oszczędnościowych, kart płatniczych, pieniędzy i innych papierów wartościowych, pozostawia się na przechowanie osobie godnej zaufania, albowiem stroną postępowania zabezpieczającego w tym przypadku jest podejrzany lub oskarżony w postępowaniu karnym. Jedynie w przypadku braku możliwości ustalenia osoby godnej zaufania dozorcą może być zobowiązany lub członkowie jego rodziny.

Art. 166g

Proponowany art. 166f projektu ustawy jest konsekwencją obowiązującego § 210 Regulaminu, zgodnie z którym nadesłany przez organ egzekucyjny protokół dokonanej zajęcia mienia składa się do akt postępowania przygotowawczego, a jego kopię - do akt podręcznych; jeżeli akta sprawy znajdują się już w sądzie, protokół należy przesłać sądowi w celu dołączenia do właściwych akt. W związku z powyższym wprowadzono w art. 166f obowiązek organu egzekucyjnego przesłania prokuratorowi lub sądowi protokołu zajęcia ruchomości lub prawa majątkowego bądź zawiadomienia o zajęciu wierzytelności lub innego prawa majątkowego.

Art. 166h

Przepisy art. 166g projektu ustawy mają na celu wyłączenie stosowania art. 161 ustawy, który uprawnia organ egzekucyjny do „szybkiej” sprzedaży ruchomości ulegających łatwemu zepsuciu albo ruchomości, nad którymi sprawowanie dozoru lub ich przechowywanie powodowałoby koszty niewspółmierne do ich wartości, czy też żywego inwentarza. W proponowanym art. 166g wprowadzono uprawnienie organu egzekucyjnego do „szybkiej” sprzedaży wyłącznie zajętych w celu zabezpieczenia ruchomości ulegających szybkiemu zniszczeniu, w tym zepsuciu. O sprzedaży innych zajętych ruchomości decyduje prokurator lub sąd, wydając na podstawie art. 232 § 1 Kpk postanowienie o zarządzeniu sprzedaży ruchomości. Projektowany przepis zawiera terminologię spójną z przepisem art. 232 § 1 Kpk. Mając na względzie, że administracyjny organ egzekucyjny w zakresie zabezpieczenia, o którym mowa w przepisie, będzie działał na podstawie postanowienia sądu lub prokuratora, określenia użyte w przepisach ustawy muszą być w tym spójne z użytymi w przepisach Kpk.

Art. 166i

W ramach prowadzonego postępowania zabezpieczającego organ egzekucyjny może ujawnić rzecz, wierzytelność lub inne prawo majątkowe zobowiązanego, które nie jest objęte postanowieniem o zabezpieczeniu majątkowym. Przyjęto więc, że w takim przypadku organ egzekucyjny powiadomi prokuratora lub sąd, który wydał postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym, celem rozważenia możliwości dokonania zabezpieczenia również na tym majątku.

Art. 166j

W odniesieniu do ujawnionej rzeczy, wierzytelności lub innego prawa majątkowego zobowiązanego, które nie jest objęte postanowieniem o zabezpieczeniu majątkowym, wprowadzono przepis art. 166i, który uprawnia organ egzekucyjny do dokonania zajęcia tej rzeczy lub prawa majątkowego na poczet należności wymienionych w art. 195a Kkw i art. 131 ustawy z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2017 r. poz. 2226, z późn. zm.) grożącego przepadku równowartości przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa albo równowartości korzyści majątkowej, grożącej grzywny, grożącego obowiązku naprawienia szkody, grożącego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, grożącego świadczenia pieniężnego, grożącej nawiązki, wykonania orzeczenia o kosztach sądowych, oraz obowiązku uiszczenia należności publicznoprawnej uszczuplonej czynem zabronionym. Dokonanie zajęcia zabezpieczającego ruchomości, wierzytelności lub innego prawa majątkowego będzie możliwe wyłącznie w razie potrzeby, np. kwota należności pieniężnych podlegająca zabezpieczeniu jest wyższa od wartości zabezpieczonego mienia podejrzanego lub oskarżonego. W okresie 7 dni od dnia dokonania zabezpieczenia tego mienia prokurator lub sąd wyda postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym zajętej uprzednio ruchomości, wierzytelności lub innego prawa majątkowego. Jeżeli termin ten nie zostanie zachowany lub prokurator lub sąd odstąpi od wydania tego postanowienia, zajęcie zabezpieczające, mające charakter wyłącznie tymczasowy, będzie podlegało uchyleniu, stosownie do § 2 omawianego artykułu.

Art. 166k

Proponowany art. 166k ma na celu wprowadzenie instytucji przekształcenia zajęcia zabezpieczającego w zajęcie egzekucyjne ruchomości, wierzytelności lub innego prawa majątkowego dokonanego na poczet należności wymienionych w art. 195a Kkw i art. 131 Kks na wzór rozwiązań ogólnych zawartych w art. 154 § 4 ustawy. Warunkiem tego przekształcenia będzie wystawienie tytułu wykonawczego nie później niż przed upływem 3 miesięcy od dnia doręczenia wierzycielowi prawomocnego orzeczenia odpowiednio: o przepadku oraz orzeczonej jednocześnie grzywnie, obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynieniu za doznaną krzywdę, przyznanym świadczeniu pieniężnym, nawiązce, zasądzonych od skazanego kosztach sądowych oraz obowiązku uiszczenia należności publicznoprawnej uszczuplonej czynem zabronionym. Rozwiązanie to ma na celu usprawnienie działań organu egzekucyjnego względem majątku podlegającego egzekucji na podstawie prawomocnego wyroku sądu.

Art. 166l

Celem proponowanego art. 166k ustawy jest nałożenie na organ egzekucyjny obowiązku zawiadamiania prokuratora lub sąd o wydatkach poniesionych przy wykonywaniu postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, w szczególności z tytułu sporządzania i doręczania pism, przechowywania lub sprzedaży zajętych ruchomości, wierzytelności lub innych praw majątkowych, należności świadków, biegłych i rzeczoznawców, oględzin lub badań. Zgodnie bowiem z art. 626 § 1 Kpk, sąd określa w orzeczeniu kończącym

postępowanie w sprawie, kto, w jakiej części i w jakim zakresie ponosi koszty procesu obejmujące wydatki Skarbu Państwa, w tym wypłaty dokonane z tytułu wykonywania orzeczenia o zabezpieczeniu grożących kar majątkowych, o których mowa w art. 618 § 1 pkt 6 Kpk, jeżeli kary te zostały orzeczone.

Art. 166m

Z uwagi na szczególny charakter postępowania zabezpieczającego, w ramach którego rola organu egzekucyjnego ograniczona jest, zgodnie z art. 195a Kkw, wyłącznie do wykonywania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, a nie rozstrzygnięcia środków zaskarżenia dotyczących tego postępowania, wprowadzono stosowne wyłączenia w tym zakresie. Na postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym służy bowiem zażalenie, stosownie do art. 293 § 3 Kpk. Podejrzany lub oskarżony może również wystąpić o zmianę lub uchylenie tego postanowienia w trybie przewidzianym przepisami Kpk.

Z tych względów wyłączono stosowanie przepisów o zwolnieniu z egzekucji określonych składników majątkowych zobowiązanego (art. 13 w związku z art. 166b ustawy), zarzutach w sprawie egzekucji administracyjnej (art. 33-35 w związku z art. 166b ustawy), wyłączeniu spod egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego (art. 38-45), zawieszeniu postępowania egzekucyjnego (art. 56 § 1 pkt 1-3, art. 57 § 1a-3 oraz art. 58 w związku z art. 166b ustawy) i umorzeniu postępowania zabezpieczającego (art. 59-61 w związku z art. 166b ustawy).

Wyłączono również stosowanie niektórych przepisów działu IV mających charakter ogólny w stosunku do wprowadzonych przepisów o charakterze szczególnym zawartych w rozdziale 2a, co ma na celu usunięcie wątpliwości co do odpowiedniego stosowania przepisów działu IV ustawy.

Art. 166n

Przepis określa zakres odpowiedniego stosowania przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne oraz wyłączenia ich stosowania w toku zabezpieczenia dokonywanego na wnioski prokuratora lub sądu. Wyłączenia uwzględniają specyfikę postępowania zabezpieczającego prowadzonego na wnioski prokuratora lub sądu. Mając na względzie, że wnioskodawcą i inicjatorem tego postępowania jest sąd lub prokurator wyłączono stosowanie m.in. przepisów regulujących środki zaskarżenia składane w trybie administracyjnym (zarzuty), a także zasady dotyczące umorzenia postępowania i ponownego jego wszczęcia postępowania.

Art. 187 § 1a – ustawy Kodeks karny wykonawczy

Dodanie przepisu wynika z konieczności dostosowania art. 187 do zmienionego przepisu art. 195a § 1.

Art. 195a § 1 – ustawy Kodeks karny wykonawczy

Zmiana przepisu wynika z konieczności wprowadzenia zmian porządkujących właściwość miejscową organów egzekucyjnych prowadzących postępowanie zabezpieczające na wnioski sądu lub prokuratora. Brak jest uzasadnienia dla utrzymywania w tym zakresie rozwiązań odmiennych niż określone w art. 22 § 2 ustawy. Wskazany przepis określa właściwość miejscową organu egzekucyjnego według miejsca zamieszkania lub siedziby zobowiązanego.

Art. 131 § 1 – ustawy Kodeks postępowania karnego

Wprowadzona zmiana przepisu umożliwia doręczanie wezwań, zawiadomień oraz innych pism również przez pracownika organu egzekucyjnego. Wprowadzenie takiego rozwiązania jest uzasadnione ograniczeniem kosztów postępowania. Projektowany przepis uwzględnia, że

w toku zabezpieczenia realizowanego przez naczelnika urzędu skarbowego na wniosek sądu lub prokuratora, pracownik tego naczelnika ma bezpośredni kontakt ze zobowiązanym. Zatem pracownik ten powinien mieć możliwość doręczania zobowiązanemu wskazanych powyżej dokumentów, bez konieczności korzystania z operatora pocztowego.

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy

Art. 168d § 2

Uchylenie przepisu jest konsekwencją dodania ogólnej regulacji dotyczącej sposobu nakładania kar w art. 168ea.

Art. 168d § 3

Zmiana brzmienia § 3 stanowi m.in. konsekwencję zmian w zakresie obowiązków zobowiązanego dotyczących informowania organu egzekucyjnego o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby (patrz uzasadnienie art. 36 § 3). O takim obowiązku zobowiązany zostanie pouczone w tytule wykonawczym. Możliwość nałożenia na zobowiązanego kary za brak realizacji obowiązku informowania o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby gwarantuje, że obowiązek ten będzie przestrzegany.

Kolejna zmiana w zakresie przepisu wynika z wprowadzenia w art. 98 § 1b nowej regulacji umożliwiającej zajęcie ruchomości na podstawie danych zawartych w ewidencji prowadzonej przez zobowiązanego, urzędowego rejestru lub rejestru zastawów. Organowi egzekucyjnemu przysługuje wówczas uprawnienie wezwania zobowiązanego do okazania zajętej ruchomości lub wskazania miejsca jej przechowywania w wyznaczonym przez ten organ terminie. Warunkiem odpowiedzialności porządkowej polegającej na nałożeniu kary pieniężnej jest niezastosowanie się przez zobowiązanego do wezwania organu egzekucyjnego, zawierającego pouczenie o skutkach bezczynności czy też zaniechania zobowiązanego w powyższym zakresie. Ewentualna sankcja w postaci kary pieniężnej ma na celu nie tyle ukaranie zobowiązanego przedmiotową karą pieniężną, ile zagwarantowanie sprawnego, skutecznego i gospodarnego prowadzenia egzekucji. Jej celem jest również zapobieżenie utrudnianiu czy udaremnianiu egzekucji z zajętej ruchomości.

Art. 168e uchylenie § 3-7

Uchylane przepisy, regulujące sposób nakładania kary, przenoszone są do odrębnego art. 168ea i art. 168eb, aby miały zastosowanie do wszystkich kar pieniężnych przewidzianych w rozdziale 2 Odpowiedzialność porządkowa, a nie tylko do kar wymierzanych na podstawie art. 168e.

Art. 168ea

Wprowadzane przepisy stanowią odpowiednik przepisów uchylanych w art. 168d § 2 i art. 168e § 4. Celem przeniesienia tych przepisów jest uogólnienie norm dotyczących sposobu nałożenia kar do wszystkich kar przewidzianych w rozdziale 2 Odpowiedzialność porządkowa.

Art. 168eb

Wprowadzane przepisy stanowią odpowiednik przepisów uchylanych w art. 168e § 4 i 6 ustawy. Ponadto przyjęto, że postanowienie w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 168d i art. 168e, będzie wydawał organ egzekucyjny, który stwierdzi niedopełnienie obowiązków określonych w ustawie przez uczestników postępowania

egzekucyjnego i zabezpieczającego. Nie znajduje bowiem uzasadnienia, by postanowienie to rozpatrywał naczelnik urzędu skarbowego stosownie do obowiązującego art. 168e § 5 ustawy.

Zmiany innych ustaw

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych

Art. 83c ust. 1a

Propozycja dodania w art. 83c ust. 1a jest związana z kierunkiem zmian zaproponowanych w projekcie zmian do ustawy, tj. rozszerzeniem uprawnień wierzyciela w zakresie m.in. wydawania postanowień, na które przysługiwać będzie zażalenie. Przepisy nie przewidują trybu rozpatrywania środków zaskarżenia wnoszonych od postanowień wydanych na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym administracji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który jest wierzycielem należności z tytułu składek. W związku z tym proponuje się, aby w takich przypadkach miał zastosowanie przepis art. 83 ust. 4, zgodnie z którym na postanowienie wierzyciela będzie przysługiwać prawo do wniesienia do Prezesa ZUS wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Propozycja ma na celu doprecyzowanie trybu rozpatrywania zażaleń, a tym samym uniknięcie rozbieżności interpretacyjnych.

Przepisy przejściowe

Art. 8

Przepis reguluje kwestie intertemporalne w odniesieniu do będących w toku postępowań egzekucyjnych i zabezpieczających. Przyjęto, że do tych postępowań zastosowanie będą miały przepisy dotychczasowe. Takie rozwiązanie ułatwi organom egzekucyjnym dokończenie prowadzonych postępowań. W odniesieniu do zobowiązanych przyjęta regulacja sprawi, że nie będą oni zaskakiwani zmianą przepisów w trakcie prowadzonych wobec nich egzekucji. Zgodnie z tym przepisem postępowania administracyjne wszczęte w związku z prowadzonymi postępowaniami egzekucyjnymi zarzutami, skargą na czynności egzekucyjne itd. również będą prowadzone zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

Wyjątki od tej zasady zostały przewidziane w art. 14. Wskazany przepis przyjmuje zasadę, że w zakresie egzekucji z rachunku bankowego, wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku, praw z instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych oraz z ruchomości, dotychczasowe przepisy dotyczące tych egzekucji mają zastosowanie, o ile zostały one wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 9

Przepisy regulują zasady przejmowania przez naczelników urzędów skarbowych postępowań egzekucyjnych prowadzonych dotychczas przez przewodniczących komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Określony został termin na przekazanie spraw egzekucyjnych naczelnikom urzędów skarbowych. Przepisy przewidują przejście przez naczelników urzędów skarbowych również postępowań związanych z postępowaniami egzekucyjnymi prowadzonymi przez wskazanych przewodniczących m.in. postępowań wszczętych zarzutami, skargami czy wnioskami zobowiązanego, kontroli przeprowadzanych u dłużników zajętej wierzytelności czy postępowań w sprawie ulg w spłacie kosztów egzekucyjnych.

Ponadto projektowane przepisy regulują obowiązki dotyczące poinformowania zobowiązanego oraz dłużnika zajętej wierzytelności o zmianie organu egzekucyjnego, w tym o zmianie rachunku bankowego tego organu. Zasadą jest, że taka informacja będzie

przekazywana przy pierwszej czynności podjętej do zobowiązanego nie później jednak niż w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy.

Art. 10

Przepis reguluje kwestie intertemporalne w odniesieniu do uchylanego art. 22 § 3 regulującego właściwość miejscową organu egzekucyjnego ze względu na miejsce położenia majątku zobowiązanego. Mając na względzie, że uchylany przepis w praktyce jest rzadko stosowany wskazane jest aby postępowania egzekucyjne prowadzone przez organ egzekucyjny, którego właściwość miejscowa została określona w ten sposób dokończył to postępowanie.

Art. 11

Projektowany przepis nakazuje stosowanie nowych regulacji art. 27d-27g ustawy we wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy egzekucjach z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka, prowadzonych na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego tylko na zobowiązanego. Prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego zgodnie z ww. nowymi przepisami będzie korzystne małżonka zobowiązanego bowiem umożliwi mu skorzystanie z prawa wniesienia sprzeciwu. Omawiany przepis będzie miał odpowiednie zastosowanie w postępowaniu zabezpieczającym.

Art. 12 ust. 1

Projektowany przepis nakazuje stosowanie nowych regulacji art. 27h i 27i ustawy we wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy egzekucjach z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego. Prowadzenie egzekucji z rzeczy obciążonej zgodnie z ww. nowymi przepisami będzie korzystne dłużnika rzeczowego bowiem umożliwi mu skorzystanie z prawa wniesienia sprzeciwu.

Art. 12 ust. 2

Projektowany przepis przewiduje umorzenie postępowań sądowych wszczętych w celu orzeczenia o odpowiedzialności z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, którego prawo własności lub inne prawo majątkowe zostało przeniesione na inny podmiot niż zobowiązany. Mając na względzie wprowadzane regulacje w zakresie sposobu dochodzenia należności z przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, brak jest uzasadnienia dla dalszego prowadzenia postępowań sądowych dotyczących orzeczenia odpowiedzialności z tych przedmiotów.

Art. 13 ust. 1

Przepis przewiduje, że do zbiegów egzekucji, które nastąpiły przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy będą miały zastosowanie oprócz przepisów dotychczasowych (art. 8 projektu) również dodawane art. 62d § 3 i 4 ustawy. Mając na względzie zmienione zasady w zakresie rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji celowe jest pozostawienie stosowania dotychczasowych przepisów do zbiegów, które nastąpiły przed dniem wejścia w życie ustawy. Takie rozwiązanie zapewni, że organ który przejął prowadzenie łącznej egzekucji ze środka egzekucyjnego, do którego nastąpił zbieg nie będzie zmuszony przekazywać jej do innego organu.

Art. 13 ust. 2

Zgodnie z proponowanym przepisem koszty egzekucyjne obciążające wierzyciela, na wniosek którego została wszczęta egzekucja sądowa przejęta przez organ egzekucyjny w

wyniku zbiegu, będą podlegać umorzeniu, jeżeli wierzyciel ten korzysta ze zwolnienia z kosztów egzekucyjnych w przejętej egzekucji sądowej. Zatem wierzyciel w takiej sytuacji nie będzie obciążony przedmiotowymi kosztami. Jeżeli w egzekucji sądowej wierzyciel korzysta ze zwolnienia z kosztów egzekucyjnych brak jest uzasadnienia aby płacił je tylko z tego tytułu, że nastąpił zbieg egzekucji a egzekucję łączną prowadzi administracyjny organ egzekucyjny.

Art. 14

Projektowany przepis wprowadza zasadę, że do postępowania w sprawie podziału kwoty uzyskanej z egzekucji, wszczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, jeżeli kwoty uzyskane z egzekucji zostały przekazane wierzycielowi. Przepis ma na celu uniknięcie dokonywania zwrotów przez wierzyciela prawidłowo rozliczonych środków.

Art. 15

Wprowadzana regulacja nakazuje stosowanie nowych przepisów do, egzekucji z:

- rachunku bankowego, wkładu oszczędnościowego albo rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową,
- wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku,
- praw z instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach papierów wartościowych lub innych rachunkach
- ruchomości

- wszczętej po dniu wejścia w życie projektowanej ustawy.

Projektowany przepis stanowi zatem, że dotychczasowe regulacje mają zastosowanie do ww. egzekucji tylko jeżeli zostały one wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy.

Tym samym omawiany przepis stanowi wyjątek do art. 8, który nakazuje stosować przepisy dotychczasowe we wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy postępowaniach egzekucyjnych w pełnym zakresie. W konsekwencji jeżeli postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, ale przed tym dniem nie wszczęto jeszcze egzekucji z ruchomości lub ww. praw majątkowych, do tych egzekucji zastosowanie będą miały nowe przepisy.

Art. 16

Przepis reguluje kwestie intertemporalne w odniesieniu do będących w toku postępowań administracyjnych w sprawie nałożenia kary pieniężnej. Przyjęto, że do tych postępowań zastosowanie będą miały przepisy dotychczasowe. Takie rozwiązanie ułatwi organom prowadzącym te postępowania ich dokończenie. W odniesieniu do zobowiązanych lub innych uczestników tego postępowania przyjęta regulacja sprawi, że nie będą oni zaskakiwani zmianą przepisów co do organu prowadzącego to postępowanie.

Art. 17

Projektowany przepis nakazuje stosowanie dotychczasowych regulacji w zakresie wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy postępowań sądowych. Mając na względzie, że w zakresie postępowań wszczętych zarzutami w sprawie egzekucji administracyjnej i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, sądowa kontrola rozstrzygnięć zapadłych w tych postępowaniach również powinna się odbywać na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów.

Art. 18

Projektowany przepis utrzymuje w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 109 § 2 ustawy do czasu wejścia w życie rozporządzenia wydanego na podstawie tego przepisu, po wejściu w życie nowych regulacji, nie dłużej jednak niż w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy. Celem przepisu jest zagwarantowanie, że do czasu opracowania i wydania nowych rozporządzeń będą obowiązywały akty wykonawcze regulujące działanie organu egzekucyjnego i innych uczestników postępowania egzekucyjnego.

Wejście w życie

Zakłada się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyłączeniem przepisów regulujących sposób przekazywania tytułów wykonawczych do organu egzekucyjnego, zbiegów, zajęć nadpłat i zwrotów podatków, regulacji dotyczącej rozliczenia cła oraz elektronicznej zajęć wierzytelności z rachunku prowadzonego przez skok oraz innych instrumentów finansowych. Mając na względzie, że ujęte w projekcie zmiany służą usprawnieniu postępowania egzekucyjnego organów egzekucyjnych, 14-dniowy termin *vacatio legis*, ze wskazanymi wyjątkami jest wystarczający do przygotowania uczestników postępowania egzekucyjnego do wprowadzanych zmian.

Przepisy regulujące sposób przekazywania tytułów wykonawczych wejdą w życie z dniem 1 lipca 2019 r. z uwagi na konieczność opracowania rozwiązań informatycznych w tym zakresie.

Zakłada się, że zmiany dotyczące zajęć nadpłat i zbiegów wejdą w życie po upływie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia, ponieważ zmiany wymagają dostosowania systemów informatycznych w zakresie elektronicznego przekazywania zawiadomień o zajęciu wierzytelności z tytułu nadpłaty i zwrotu podatku oraz adnotacji w przypadku wystąpienia zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej.

Z uwagi na konieczność dostosowania systemu EGAPOLTAX obsługującego postępowania egzekucyjne prowadzone przez naczelników urzędów skarbowych przewidziano czteromiesięczny termin *vacatio legis* dla przepisów dostosowujących regulacje dotyczące podziału kwoty uzyskanej z egzekucji należności celnych do wymogów Unii Europejskiej.

Termin wejścia w życie przepisów dotyczących elektronicznej zajęć wierzytelności z rachunków prowadzonych przez skok oraz z instrumentów finansowych podyktowany jest koniecznością dostosowania banków i skoków do projektowanych rozwiązań.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projektowana ustawa dotyczy funkcjonowania samorządu terytorialnego, zatem zostanie przedstawiona do rozpatrzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zawarte w projekcie regulacje nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców ani małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt ustawy został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD 326.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Opracowały:

Ewa Kamieniecka – główny specjalista, tel. 694 55 79

Anna Pachocińska – główny specjalista, tel. 694 53 50

Joanna Rodziewicz – główny specjalista, tel. 694 30 45

Departament Systemu Podatkowego